

**UCHWAŁA NR XIII/100/2025
RADY GMINY WYSOKIE**

z dnia 26 czerwca 2025 r.

**w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy
Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040**

Na podstawie art. 30 ust. 1 i art. 5a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz § 8 ust. 1 załącznika nr 1 do Uchwały Nr XXVIII/203/2021 Rady Gminy Wysokie z dnia 29 września 2021 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Wysokie, uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Przeprowadza się konsultacje projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone w formie:

- a) karty konsultacyjnej. Wszelkie uwagi do projektu dokumentu należy przesłać na formularzu karty konsultacyjnej na adres poczty elektronicznej: sekretariat@ugwysokie.pl lub złożyć w formie papierowej w sekretariacie Wójta Gminy Wysokie, pod adresem: Urząd Gminy Wysokie, ul. Nowa 1, 23-145 Wysokie
- b) spotkania, którego termin i miejsce zostaną poddane do publicznej wiadomości w terminie 7 dni poprzedzających dany termin i miejsce spotkania
- c) ankiety elektronicznej, do której link zostanie umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Wysokie.

3. Konsultacje odbędą się w terminie 35 dni tj. w dniach 26 czerwca – 30 lipca 2025 roku.

4. Zasięg terytorialny konsultacji obejmuje teren gminy Wysokie, co oznacza, że do udziału w konsultacjach społecznych są uprawnieni wszyscy pełnoletni mieszkańcy gminy Wysokie.

§ 2. Konsultacje mają na celu poznanie opinii mieszkańców Gminy Wysokie na temat projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040.

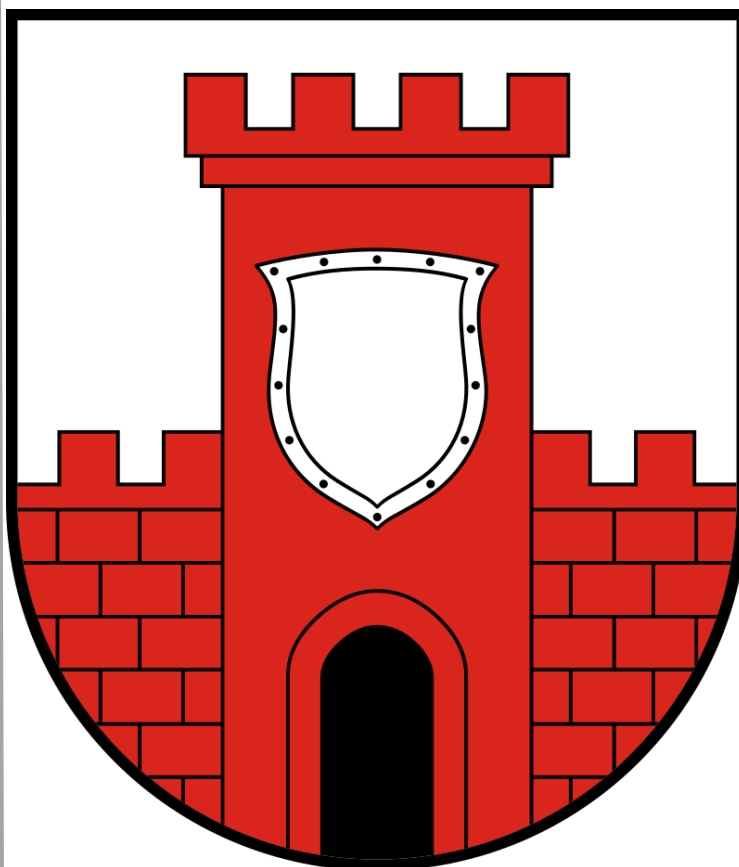
§ 3. Informacja o wynikach konsultacji wraz ze stanowiskiem Wójta zamieszczone zostaną na stronie internetowej Urzędu Gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu w terminie do 30 dni od zakończenia konsultacji.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wysokie.

Przewodniczący Rady Gminy
Wysokie

Jarosław Nowakiewicz

Gminny
Program
Rewitalizacji
Gminy Wysokie
na lata
2025-2035
z perspektywą
do roku 2040

STRESZCZENIE

Niniejszy dokument został sporządzony zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz. 278). Dokument stanowi załącznik do wniosku Wójta Gminy Wysokie do Rady Gminy Wysokie o przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040.

Spis treści

Spis treści	1
Wstęp	4
1. Metodologia opracowania dokumentu.....	5
1.1. Podstawowe pojęcia.....	5
1.2. Metodologia prac	8
1.3. Wyznaczenie obszarów referencyjnych.....	11
2. Szczegółowa diagnoza Gminy Wysokie prowadząca do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	13
2.1. Charakterystyka Gminy Wysokie.....	13
2.2. Pogłębiona diagnoza mająca na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	14
2.3. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźników	18
Strefa społeczna	18
Strefa gospodarcza.....	22
Strefa środowiskowa	27
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	30
Strefa techniczna	31
Podsumowanie zagrożeń pozostałych sfer mających wpływ na delimitację obszaru zdegradowanego.....	32
2.4. Lokalne Uwarunkowania Polityki Rewitalizacyjnej.....	33
2.4.1. Dokumenty planistyczne uchwalone przez Radę Gminy Wysokie	33
2.4.2. Dokumenty o charakterze strategicznym uchwalone przez Radę Gminy Wysokie	34
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2016-2022.....	34
Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 Jednostek Samorządu Terytorialnego Porozumienia Partnerskiego „BYSTRZYCA”	38
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wysokie na lata 2023-2030	41
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	42
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2029.....	42

2.4.3. Występowanie na obszarze objętym programem rewitalizacji terenów szczególnego zagrożenia powodzią oraz związane z tym ograniczenia wynikające z art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne	44
2.4.4. Uwarunkowania wynikające z dokumentów dotyczących ochrony przyrody na terenie Gminy Wysokie	50
3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	52
3.1. Wskaźniki delimitacyjne	52
3.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	54
4. Wizja, cele i kierunki działań	57
4.1. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	57
4.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań	58
4.3. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych....	61
Komplementarność przestrzenna	62
Komplementarność problemowa.....	62
Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	62
Komplementarność międzyokresowa.....	62
Komplementarność źródeł finansowania.....	63
5. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 z dokumentami strategicznymi Gminy Wysokie.	63
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	68
6.1. Przedsięwzięcia podstawowe	70
6.2. Przedsięwzięcia uzupełniające	78
6.3. Zmiany funkcjonalno-przestrzenne.....	81
7. Szacunkowe ramy finansowe.....	82
Doświadczenie Gminy Wysokie w pozyskaniu zewnętrznych źródeł finansowania na projekty rewitalizacyjne.	83
8. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Wysokie	86
9. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie.....	87
10. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	89
11. Monitoring i ewaluacja	90
11.1. Wskaźniki monitoringowe	91
11.2. Ewaluacja dokumentu	95
12. Zmiany w uchwałach gminy Wysokie po przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji.....	96
13. Konsultacje społeczne i zaangażowanie interesariuszy	97

13.1.	Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	97
13.2.	Konsultacje Gminnego Programu Rewitalizacji.....	102
13.3.	Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji	102
14.	Spis tabel, schematów, map	104

Wstęp

Rewitalizacja stanowi kompleksowy proces, którego celem jest wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez działania całościowe, integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Przez działania całościowe rozumie się wzajemnie powiązane przedsięwzięcia, które obejmują kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe. Poprzez prowadzone działania zakłada się optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów. Proces ten stanowi wieloletni okres, prowadzony przez interesariuszy wraz we współpracy ze społecznością lokalną.

Podstawę prawną do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 stanowi Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub środowiskowe;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Warunkiem podstawowym dla opracowania GPR jest delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy. Jest to pierwszy krok prowadzący do podjęcia działań w zakresie rewitalizacji. Warto zaznaczyć, że w przypadku terenów wiejskich z uwagi na drobniejszą skalę osadnictwa, należy dobrać odpowiednie metody diagnozowania i rozwiązywania problemów.

Niniejszy dokument ma na celu diagnozę problemów Gminy Wysokie występujących w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i przestrzennej oraz stanu środowiska. Diagnoza wskazuje na wieloaspektowy i złożony charakter stwierdzonych zjawisk kryzysowych, na podstawie których dokonano wyodrębniania obszarów (na poziomie sołectw), w odniesieniu do których niezbędna jest kompleksowa interwencja. Zdelimitowany w ten sposób obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wskazują, gdzie koncentracja problemów jest największa.

1. Metodologia opracowania dokumentu

1.1. Podstawowe pojęcia

Przedstawione poniżej zestawienie wskazuje definicje najważniejszych pojęć związanych z rewitalizacją, o których mowa w Ustawie o rewitalizacji. Prawidłowe ich zrozumienie jest podstawą do realnego i skutecznego zaangażowania się w proces planowania rewitalizacji i realizacji procesu rewitalizacji na terenie gminy Wysokie.

Pojęcie	Definicja
Rewitalizacja	proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji (art. 2.1. Ustawy o rewitalizacji Dz.U. z 2024 r. poz. 278)
Interesariusze rewitalizacji	Interesariuszami rewitalizacji, zwanymi dalej „interesariuszami”, są w szczególności: 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28); 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1; 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; 5) jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy; 6) organy władzy publicznej; 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. (art. 2.2. Ustawy o rewitalizacji Dz.U. z 2024 r. poz. 278)
Partycypacja społeczna w	Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający

procesie rewitalizacji	aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji (art. 5.1. Ustawy o rewitalizacji Dz.U. z 2024 r. poz. 278) Konsultacje społeczne prowadzi wójt, burmistrz albo prezydent miasta. 2. O sposobach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji społecznych wójt, burmistrz albo prezydent miasta ogłasza nie później niż w dniu rozpoczęcia konsultacji społecznych co najmniej: 1) przez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914); 2) przez wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawanych konsultacjom oraz w siedzibie obsługującego go urzędu; 3) przez udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej, jeżeli taką posiada; 4) w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości. 3. Formami konsultacji społecznych są: 1) zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej; 2) spotkania, debaty, warsztaty, spacer studyjny, ankiety, wywiady, wykorzystanie grup przedstawicielskich lub zbieranie uwag ustnych. 3a. Spotkania i debaty mogą być przeprowadzane również za pomocą środków porozumiewania się na odległość, zapewniających jednoczesną transmisję wizji i dźwięku. 3b. Ankiety i wywiady mogą być przeprowadzane również za pomocą środków porozumiewania się na odległość. 4. Konsultacje społeczne prowadzi się z wykorzystaniem formy, o której mowa w ust. 3 pkt 1, oraz co najmniej dwóch form, o których mowa w ust. 3 pkt 2. 5. Termin wyznaczony na składanie uwag nie może być krótszy niż 35 dni, licząc od dnia rozpoczęcia konsultacji społecznych. 5a. Spotkania, debaty, warsztaty i spacer studyjny przeprowadza się nie wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia rozpoczęcia konsultacji społecznych i nie później niż 7 dni przed ostatnim dniem terminu, o którym mowa w ust. 5. 6. Konsultacje społeczne prowadzi się w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści i odniesienie się do nich, a w przypadku gdy jest to uzasadnione specyfiką konsultowanych treści, z użyciem wizualizacji oraz sporządzonych w języku niespecjalistycznym skrótów i
------------------------	---

	zestawień informacji zawartych w dokumentach poddawanych konsultacjom. 7. Niezwłocznie po zakończeniu konsultacji społecznych opracowuje się raport podsumowujący ich przebieg, zawierający w szczególności wykaz zgłoszonych uwag wraz z propozycją ich rozpatrzenia i uzasadnieniem oraz protokoły z przeprowadzonych w ramach konsultacji czynności. 8. Projekty dokumentów poddawanych konsultacjom społecznym, a także projekty dokumentów uwzględniające zmiany wprowadzone w wyniku konsultacji społecznych oraz informacje, o których mowa w ust. 7, ogłasza się na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz, na żądanie osób zainteresowanych, udostępnia się w siedzibie urzędu gminy. 9. Zamieszczenie na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej informacji, o których mowa w ust. 7, dotyczących wszystkich przeprowadzonych form konsultacji społecznych kończy te konsultacje (art. 6.1. Ustawy o rewitalizacji Dz.U. z 2024 r. poz. 278)
Komitet Rewitalizacji	forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Dopuszcza się powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się, uwzględniając funkcję Komitetu, o której mowa powyżej, oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Zasady, o których mowa powyżej, określa, w drodze uchwały, rada gminy przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji. Podjęcie uchwały jest poprzedzone konsultacjami społecznymi. Uchwała nie stanowi aktu prawa miejscowego. Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia wójt, burmistrz albo prezydent miasta (art. 7. Ustawy o rewitalizacji Dz.U. z 2024 r. poz. 278)
obszar zdegradowany	Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

	1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. 2. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych (art. 9.1. Ustawy o rewitalizacji Dz.U. z 2024 r. poz. 278)
Obszar rewitalizacji	Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. (art.10.1. i 10.2. Ustawy o rewitalizacji Dz.U. z 2024 r. poz. 278)

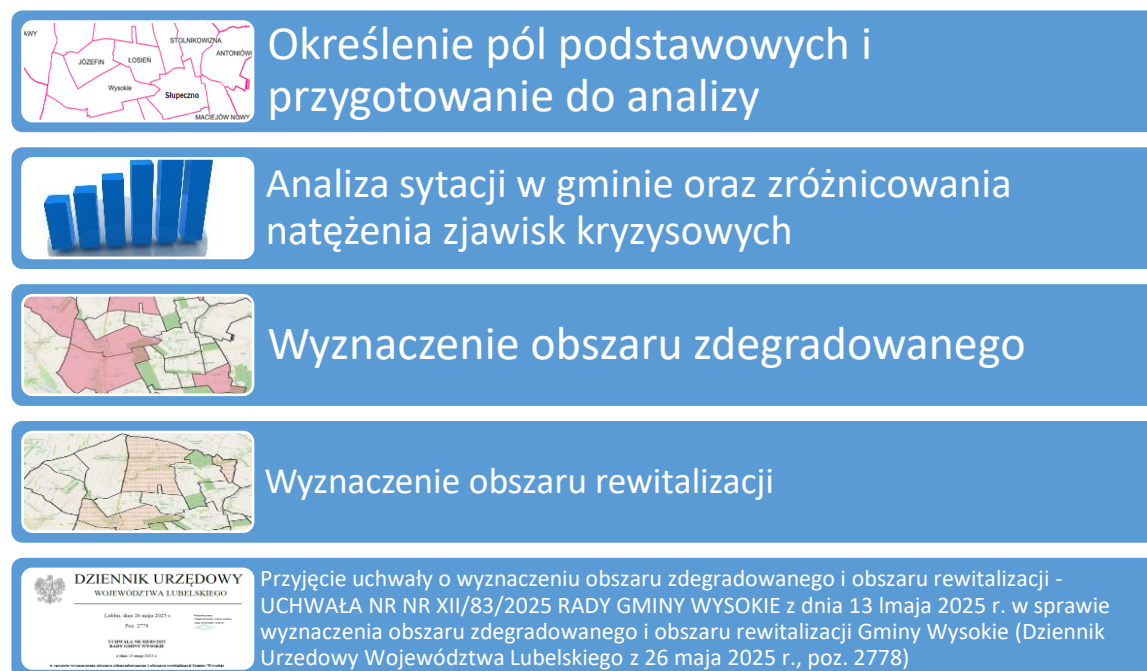
1.2. Metodologia prac

Metodologia opracowania niniejszej diagnozy bazuje na zasadach wskazanych w ustawie o rewitalizacji oraz opracowaniach i wytycznych z zakresu przygotowania gminnych programów rewitalizacji (np. *DELIMITACJA KROK PO KROKU. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji*, Praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Jarczewskiego oraz *Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*, Praca zbiorowa pod redakcją Aleksandry Jadach-Sepiolo).

Dokumentem źródłowym dla programu rewitalizacji jest Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zwana dalej Strategią, opracowywana obligatoryjnie na mocy ustawy o pomocy społecznej, która stanowi: Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Diagnoza gminy została opracowana z uwzględnieniem problemów zidentyfikowanych w Strategii. W ramach prac nad dokumentem Gminnego Programu Rewitalizacji dokonano analizy wskaźników odpowiednich do zdiagnozowanych w niej problemów w skali sołectw, a następnie uzupełniając je analizą wskaźników gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych lub przestrzennych w tej samej skali.

Rysunek 1. Etapy w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawiona diagnoza oraz proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji spełnia formalne wymagania stawiane przez ustawę, będąc jednocześnie

fundamentem i pierwszym krokiem dla opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040. Opracowanie dokumentu opierało się o kilka wskazanych poniżej zasad i składało się z pięciu zasadniczych etapów pozwalających na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Zakres diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został określony wprost w art. 9. ustawie o rewitalizacji. Przedmiotowy artykuł w sposób jednoznaczny wskazuje jakie elementy należy poddać weryfikacji w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Zakres niniejszego opracowania obejmuje zagadnienia odnoszące się do pięciu obowiązkowych sfer:

- a) społecznej,
- b) gospodarczej,
- c) środowiskowej,
- d) technicznej,
- e) przestrzenno-funkcjonalnej.

W ramach ww. sfer wykonano szczegółową, wieloaspektową diagnozę obszaru Gminy Wysokie pod kątem występowania zjawisk kryzysowych.

Jako obszary zdegradowane uznano te sołectwa, w których stwierdzono gorsze niż średnia w gminie wskaźniki problemów społecznych, współwystępujące z gorszymi wskaźnikami dotyczącymi co najmniej jednego z problemów o charakterze gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym lub przestrzennym.

Obszar rewitalizacji ustalono, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, zgodnie z ustawą o rewitalizacji i zapisów dotyczących wymogu koncentracji przestrzennej, łączna powierzchnia wybranych sołectw nie przekracza 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie stanowi więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Nie należy zapominać również o tym, że niezwykle istotnym elementem procesu rewitalizacji jest włączenie lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zarówno w sam etap diagnozowania obszaru gminy, jak również późniejszego przygotowania działań rewitalizacyjnych. Takie podejście wpływa na zapewnienie dogłębnej analizy oraz jej trafność, jak również zapewnienie akceptacji planowanych przedsięwzięć. Rewitalizacja stanowi odpowiedź na wieloaspektowy kryzys w konkretnej społeczności zajmującej zdefiniowany obszar. W przypadku prac nad niniejszą diagnozą zwrócono szczególną uwagę na podejście partycypacyjne, tak aby już od pierwszych etapów prac zaangażować społeczność lokalną w realizowany proces.

1.3. Wyznaczenie obszarów referencyjnych

Ustawa o rewitalizacji wymagając wskazania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a więc fragmentów obszaru gminy, w których koncentrują się różnego rodzaju negatywne zjawiska, stawia przed gminami nowe zadanie przeanalizowania zróżnicowania zjawisk i procesów zachodzących wewnątrz niej. Przeprowadzenie takiej analizy wymaga określenia pól podstawowych – przestrzennych jednostek, do których odnoszone będą wszystkie zbierane informacje.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto zastosowanie przestrzennych jednostek pseudonaturalnych, których granice nawiązują do różnego rodzaju układów osadniczych oraz granic naturalnych. Analizowanie danych w jednostkach pseudonaturalnych pozwala na uchwycenie problemów i procesów zachodzących w poszczególnych fragmentach gminy (dzielnicach, osiedlach) intuicyjnie i funkcjonalnie wskazywanych jako pewne najmniejsze, jednolite organizmy osadnicze.

Mapa 1. Mapa Gminy Wysokie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zaczerpniętych z Geoportalu.

Większość gmin w Polsce podzielona jest na różnego rodzaju, nieposiadające osobowości prawnej, jednostki pomocnicze (sołectwa, dzielnice, osiedla). W gminach

wiejskich najczęściej stosowaną jednostką pomocniczą jest sołectwo, którego granica odpowiada obszarom tradycyjnie uznawanym za pojedynczą wieś. W niektórych przypadkach wsie dzielone są na kilka sołectw, bądź w obrębie jednego sołectwa zlokalizowanych jest kilka przysiółków. W miastach jednostkami pomocniczymi są najczęściej dzielnice, które w mniejszym lub większym stopniu starają się nawiązywać do historycznych i zwyczajowych podziałów przestrzeni. Zaletą istniejących jednostek pomocniczych jest fakt, że zostały w jakiś sposób wyznaczone. Zazwyczaj ich granice nie są kwestionowane, a lokalne społeczności są do nich przyzwyczajone.

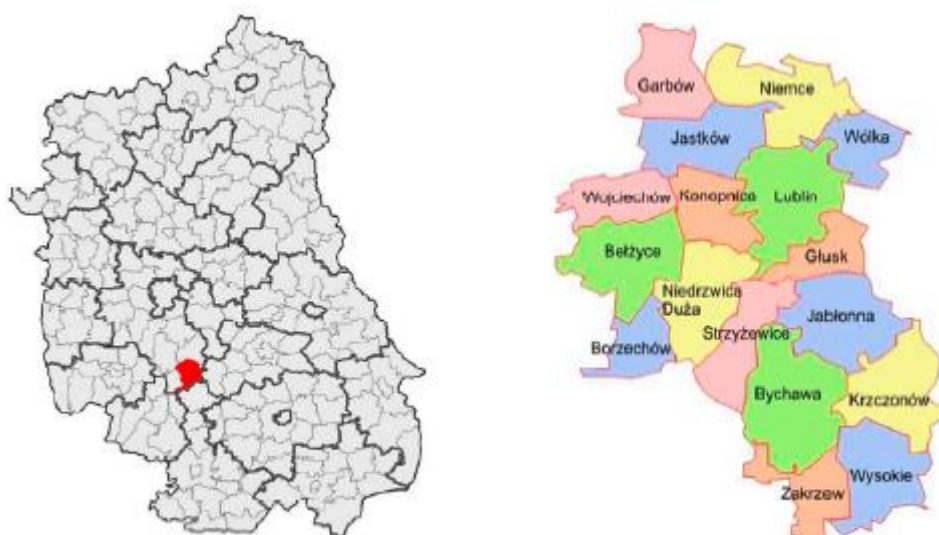
Dlatego też, w toku prac podjęto decyzję o wykorzystaniu granic poszczególnych sołectw jako obszarów referencyjnych do analizy i wskazania spośród nich obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

2. Szczegółowa diagnoza Gminy Wysokie prowadząca do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

2.1. Charakterystyka Gminy Wysokie

Gmina Wysokie jest gminą wiejską położoną w centralnej części województwa lubelskiego na południe od stolicy województwa – Miasta Lublin. Jest jedną z 16 gmin należących do powiatu lubelskiego. Gmina położona jest w jego południowo-wschodniej części i graniczy z Gminą Bychawa z powiatu lubelskiego (gmina miejsko-wiejska) oraz gminami wiejskimi: Gminą Krzczonów, Gminą Zakrzew (z powiatu lubelskiego), Gminą Turobin (powiat biłgorajski) i Gminą Żółkiewka (powiat krasnostawski). Całkowita powierzchnia gminy wynosi 114,2 km². Gmina Wysokie oddalona jest od Miasta Lublin o ok. 45 km.

Mapa 2 Położenie Gminy Wysokie na terenie województwa lubelskiego i powiatu lubelskiego

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl>

Zgodnie ze Statutem Gminy Wysokie¹ oraz statutami poszczególnych jednostek pomocniczych gminy, tworzą ją sołectwa. Podział gminy na jednostki pomocnicze został przedstawiony w tabeli nr 1.

Tabela 1. Sołectwa gminy Wysokie

Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa	Powierzchnia sołectwa (km ²)	Liczba mieszkańców 2023
----------	--	---	-------------------------------

¹ Źródło: Załącznik do uchwały nr VI/34/2019 Rady Gminy Wysokie z dnia 28 marca 2019 r.
<https://ugwysokie.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/0Statut0001.pdf>

Antoniówka	Antoniówka	9,12	198
Biskupie	Biskupie	6,21	230
Biskupie-Kolonia	Biskupie-Kolonia	2,45	74
Dragany	Dragany, Stary Dwór	12,07	550
Guzówka	Guzówka	4,02	151
Giełczew Pierwsza	Giełczew Pierwsza, Baldachów, Zalasek	8,6	333
Giełczew Druga	Giełczew Druga	9,05	286
Giełczew-Doły	Giełczew-Doły	4,74	87
Giełczew-Kolonia	Giełczew-Kolonia, Kolenisty, Resztówka	5,48	93
Kajetanów	Kajetanów	3,27	142
Łosień	Łosień, Józefin	6,41	239
Nowy Dwór	Nowy Dwór	2,78	233
Maciejów Stary	Maciejów Stary, Cegielnia	6,64	234
Maciejów Nowy	Maciejów Nowy, Jabłonowo	4,64	93
Rezerwa	Rezerwa	3,47	58
Radomirka	Radomirka	1,41	51
Słupeczno	Słupeczno	4,77	220
Splawy	Splawy, Borowszczyzna	7,84	286
Stolnikowizna	Stolnikowizna	2,86	68
Wysokie	Wysokie	6,88	522
Zabłocie	Zabłocie	1,49	69

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Wysokie_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Wysokie_(gmina)), dana Urzędu Gminy Wysokie

Największe powierzchniowo i pod względem liczby mieszkańców to sołectwo Dragany 12.07 km² (550 mieszkańców), najmniejsze Radomirka 1,41 km² (51 osób).

2.2. Pogłębiona diagnoza mająca na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego

W przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki

koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Wysokie z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto wskaźniki przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Wysokie w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cechy szczegółowe sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych
społeczna	Trendy demograficzne	1	współczynnik obciążenia demograficznego 2023	%	Urząd Gminy Wysokie
	Sytuacja na rynku pracy/ bezrobocie	2	liczba osób bezrobotnych na 100 mszk. 2023	Os./100 mszk.	Powiatowy Urząd Pracy
	Opieka społeczna	3	liczba osób korzystaj. z pomocy społecznej na 100 mszk. 2023	Os./100 mszk.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Poziom edukacji i wychowania przedszkolnego	4	średnie wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty 2023	%	Państwowa Komisja Egzaminacyjna
	Bezpieczeństwo publiczne	5	liczba wykroczeń na 100 mszk 2023	Szt./100 mszk.	Komenda Powiatowa Policji
	Udział w życiu publicznym	6	frekwencja wyborcza- wybory samorządowe 2024	%	Państwowa Komisja Wyborcza
	Aktywność społeczna/ kulturalna mieszkańców	7	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mszk.	Szt./100 mszk.	Krajowy Rejestr Sądowy
gospodarcza	Przedsiębiorczość mieszkańców	8	liczba podmiotów KRS na 100 mszk.	Szt./100 mszk.	Krajowy Rejestr Sądowy
środowiskowa	Zanieczyszczenie powietrza	9	liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła w % budynków ogółem	%	Urząd Gminy Wysokie

	Obiekty chronione	10	liczba pomników przyrody	Szt.	CFROP
Przestrzenn	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	11	liczba budynków użyteczności publicznej (szkoły, świetlice, biblioteki na 100 mszk.)	Szt./100 mszk.	Urząd Gminy Wysokie
techniczna	degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych	12	długość dróg nieutwardzonych na km ² powierzchni	km/km ²	Urząd Gminy Wysokie
	Liczba obiektów wymagających ochrony konserwatorskiej	13	obiekty zabytkowe	Szt.	Lubelski Urząd Wojewódzki

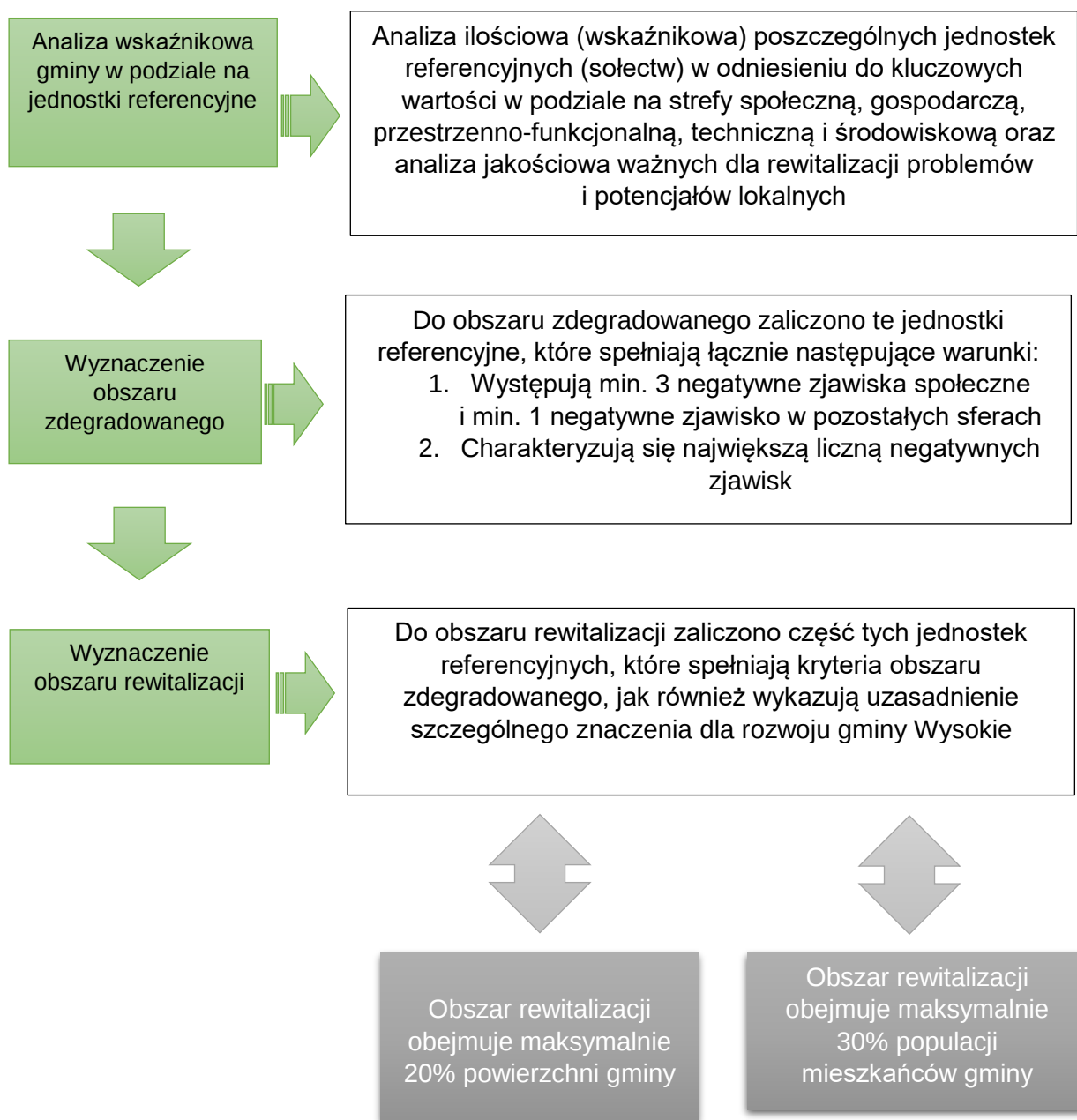
Źródło: Opracowanie własne

Proces diagnostyczny został przeprowadzony we współpracy pracowników Urzędu Gminy Wysokie i jednostek organizacyjnych gminy wraz z zespołem zewnętrznych ekspertów. w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi. Dla przyjętych jednostek referencyjnych pozyskano dane statystyczne gromadzone w zasobach Urzędu Gminy Wysokie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Lublinie, Komendy Powiatowej Policji w Lublinie oraz Urzędu Statystycznego w Warszawie, a także ogólnodostępne dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, Krajowego Rejestru Sądowego, Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały.

Zgodnie z powyższym wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk.

Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w których wybrany obszar będzie ujęty jako ośrodek koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Schemat 1 Proces wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wysokie

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźników

Strefa społeczna

Sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ponieważ celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej.

Zgodnie z Art. 9 Ustawy o rewitalizacji jako obszar zdegradowany można wyznaczyć obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, o ile na tym obszarze występują również zjawiska kryzysowe w jednym z pozostałych obszarów, tj. w strefie gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej bądź technicznej.

W związku z tym wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych w zakresie: trendów demograficznych, sytuacji na rynku pracy/bezrobocia, opieki społecznej, skali problemów społecznych, poziomu edukacji, stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, udziału w życiu publicznym oraz aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców. Porównanie wartości poszczególnych wskaźników dla każdego sołectwa i ich porównanie do średnich wartości dla gminy zostało przedstawienie w tabelach niniejszego rozdziału oraz na mapach poglądowych zawartych również w niniejszym rozdziale.

W tabelach i na mapie zaznaczono na kolorem czerwonym te elementy (wiersze, sołectwa), które przedstawiają wartości niekorzystne dla danego sołectwa w porównaniu do przyjętej w analizie jednostki referencyjnej dla gminy.

Do analizy ilościowej wybrano następujące wskaźniki delimitacyjne:

1. Współczynnik obciążenia demograficznego 2023 tj. ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
2. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 100 mieszkańców (dane dla 2023 roku),
3. Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (dane dla 2023 roku),
4. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w 2023 roku (dane agregowane do poziomu powiatów) – w zastępstwie dla gminy Wysokie przeanalizowano dla danych sołectw wskaźniki o numerze 5.
5. Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców (dane dla 2023 roku),

6. Średnie wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty z matematyki 2023,
7. Frekwencja wyborcza – wybory samorządowe 2024,
8. Liczba NGOS na 100 mieszkańców (dane dla 2023 roku).

Przed analizą różnicującą stan danych wskaźników w poszczególnych sołectwach przeprowadzono analizę danych statystycznych średnich dla województwa, powiatu i całej gminy Wysokie.

Tabela 3. Wartości wybranych wskaźników delimitacyjnych dla gminy na tle powiatu, województwa i kraju.

Wskaźnik	Gm. Wysokie 2023	Powiat lubelski 2023	Województwo 2023	Polska 2023
Współczynnik obciążenia demograficznego 2023 = ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	50,8	33,7	42,2	40
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 100 mieszkańców	2,89	2,65	2,37	2,36
Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,56	2,51	4,67	3,39
Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	bd.	0,98	1,65	2,10
Liczba przeprowadzonych interwencji publicznych na 100 mieszkańców	7,28	Bd.	Bd.	Bd.
Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców	0,99	Bd.	Bd.	Bd.
Średnie wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty (matematyka) 2023	53,75%	55,97%	52,8%	52,38%
Frekwencja wyborcza – wybory samorządowe 2024	54,50%	54,26%	52,97%	51,94%
Liczba NGOS na 100 mieszkańców	1,34	0,31	0,38	0,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Jak wynika z danych tabeli powyżej, Gmina Wysokie charakteryzuje się znaczącym wskaźnikiem obciążenia demograficznego oraz nieznacznie wyższym niż pozostałe jednostki wskaźnikiem liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym za

2023 rok również była znacznie wyższa niż średnia dla powiatu czy Polski i zbliżona do średniej dla województwa. Średnie wyniki egzaminu ośmioklasisty z przedmiotu matematyka były co prawda nieznacznie wyższe niż dla województwa i kraju, ale wciąż odbiegające od progu pozwalającego na wyniki dobre (75% i więcej). Również dane dotyczące frekwencji wyborczej i liczby organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców plasują Gminę Wysokie w lepszym położeniu niż pozostałe jednostki co świadczyć może o większym zaangażowaniu w życie obywatelskie mieszkańców gminy Wysokie.

W celu analizy danych wskaźnikowych sfery społecznej w podziale na sołectwa przyjęto granice delimitacyjne dla wyżej wymienionych wskaźników na następującym poziomie:

1. Współczynnik obciążenia demograficznego 2023 tj. ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika przekraczające **65%**
2. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 100 mieszkańców (dane dla 2023 roku)- za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika przekraczające **5 osób/100 mieszkańców**
3. Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (dane dla 2023 roku) za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika przekraczające **3 osoby/100 mieszkańców**
4. Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców (dane dla 2023 roku) - za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika równe i przekraczające **1,5 wykroczeń/100 mieszkańców**
5. Średnie wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty ogółem w 2023 - za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika równe i mniejsze **niż 70%**
6. Frekwencja wyborcza – wybory samorządowe 2024 - za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika mniejsze niż 55%
7. Liczba NGOS na 100 mszk. za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika mniejsze lub równe niż 0,35.

Tabela 4. Wskaźniki delimitacyjne sfery społecznej w sołectwach Gminy Wysokie

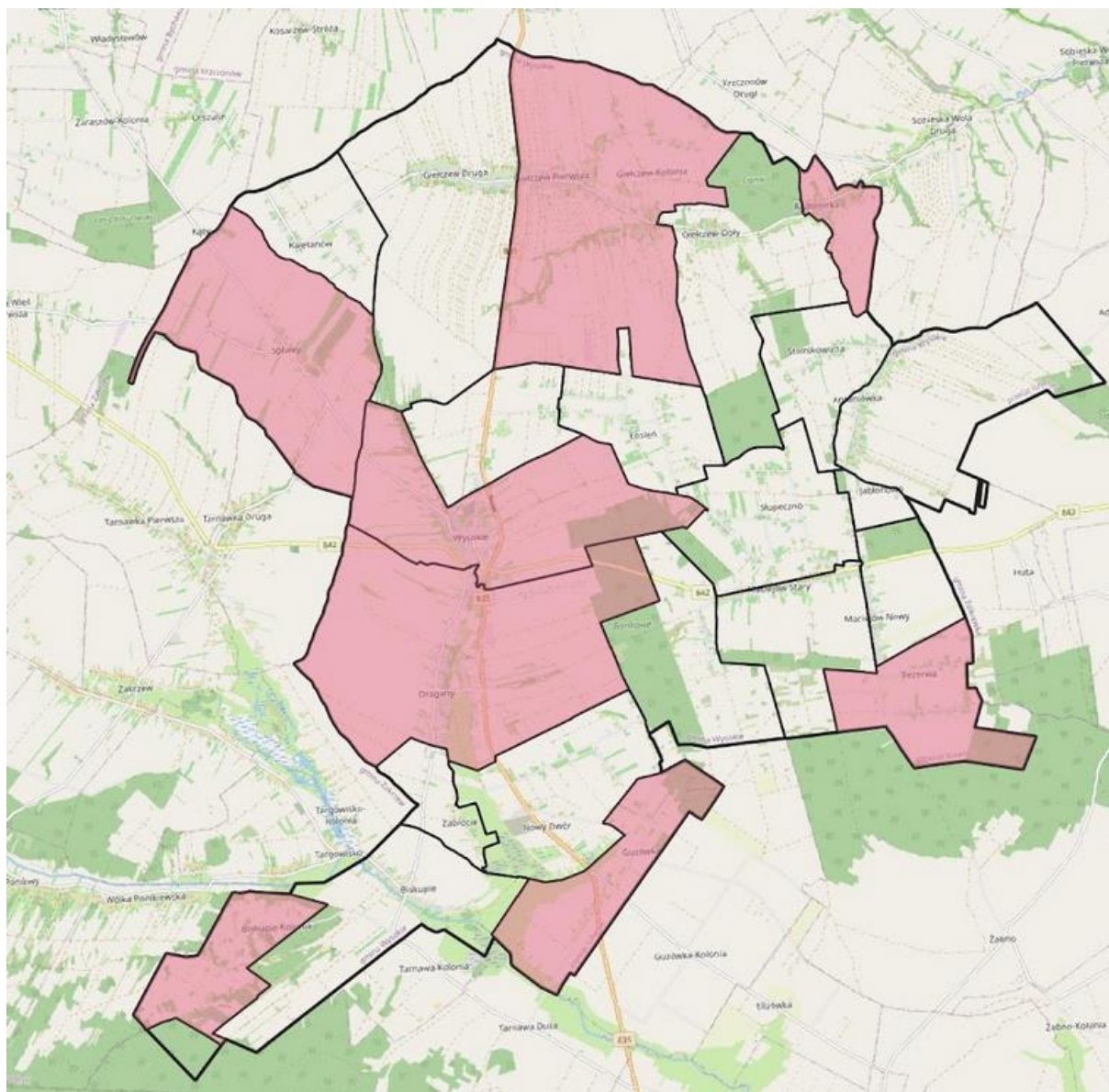
Sołectwo	Współczynnik obciążenia demograficznego 2023	liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mszk. 2023	liczba osób bezrobotnych na 100 mszk. 2023	Liczba wykroczeń na 100 mszk. 2023	Średnie wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty 2023	Frekwencja wyborcza samorządowa 2024	liczba NGOS na 100 mszk.
----------	--	--	--	------------------------------------	---	--------------------------------------	--------------------------

Antoniówka	61,00%	2,53	3,54	0,51	65,00%	61,61%	1,01
Biskupie	73,00%	4,35	0,87	0,00	54,00%	51,98%	0,87
Biskupie-Kolonia	45,00%	13,51	2,70	0,00	57,00%	51,98%	0,00
Dragany	58,00%	8,36	4,55	1,09	70,00%	48,24%	0,36
Guzówka	54,00%	6,62	1,99	1,99	47,00%	68,52%	1,99
Giełczew Pierwsza	44,00%	2,10	5,11	1,50	60,00%	52,44%	0,60
Giełczew Druga	59,00%	1,75	0,00	0,35	58,00%	56,64%	0,35
Giełczew-Doły	71,00%	0,00	1,15	0,00	55,00%	56,64%	1,15
Giełczew-Kolonia	50,00%	0,00	3,23	0,00	57,00%	56,64%	0,00
Kajetanów	66,00%	0,00	0,00	0,00	76,00%	56,64%	0,00
Łosień	47,00%	2,51	1,67	1,26	95,00%	48,24%	0,42
Nowy Dwór	54,00%	3,00	1,72	1,29	87,00%	68,52%	0,86
Maciejów Stary	59,00%	5,13	1,71	0,43	70,00%	55,60%	1,28
Maciejów Nowy	63,00%	2,15	0,00	0,00	74,00%	55,60%	0,00
Rezerwa	64,00%	5,17	3,45	1,72	73,00%	55,60%	3,45
Radomirka	67,00%	0,00	1,96	0,00	65,00%	56,64%	0,00
Słupeczno	62,00%	0,45	1,82	0,00	66,00%	55,60%	0,91
Splawy	37,00%	8,04	3,15	1,05	54,00%	48,24%	0,70
Stolnikowizna	57,00%	1,47	4,41	0,00	52,00%	61,61%	1,47
Wysokie	55,00%	5,94	3,83	2,87	75,50%	48,24%	0,57
Zabłocie	60,00%	0,00	0,00	0,00	0,00%	68,52%	2,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych przez Urząd Gminy Wysokie

Jak wynika z powyższej tabeli w sferze społecznej minimum 3 negatywne zjawiska z podstrefy: Trendy demograficzne, Sytuacja na rynku pracy/bezrobocie, Opieka społeczna, Poziom edukacji, Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego, Udział w życiu publicznym, Aktywność społeczna występują w następujących sołectwach:

Mapa 3. Sołectwa gminy Wysokie, w których występuje nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych

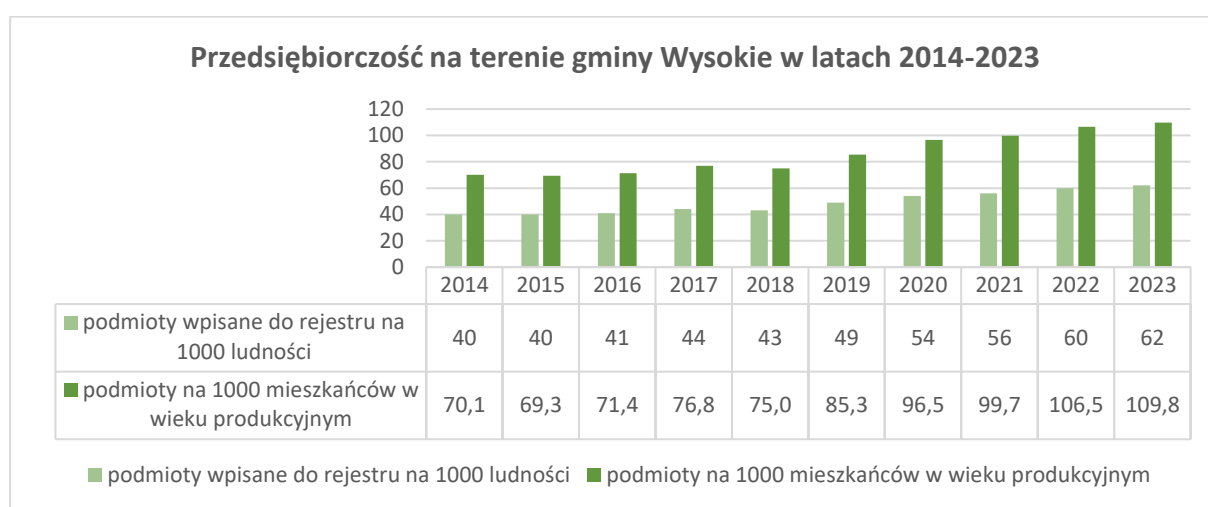
Strefa gospodarcza

22

przedsiębiorstw powyżej 1000*30. Wskaźniki odnoszące się do liczby i struktury ludności (płeć, grupy wieku) od 2010 roku zostały przeliczone zgodnie z bilansem przygotowanym w oparciu o wyniki NSP 2011. Wskaźniki odnoszące się do liczby i struktury ludności (płeć, grupy wieku) od 2020 roku zostały przeliczone zgodnie z bilansem przygotowanym w oparciu o wyniki NSP 2021.

Nieco lepiej przedstawiają się wyniki ilościowe, przy czym zauważalny jest trend wzrostowy z poziomu 40 podmiotów na 1000 mieszkańców w roku 2014 do poziomu 62 podmiotów zarejestrowanych w REGON w roku 2023. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wskaźnik ten jest wyższy, wzrósł z poziomu 70,1 przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców w roku 2014 do 109,8 przedsiębiorstwa na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w roku 2023.

Wykres 1. Przedsiębiorczość na terenie gminy Wysokie w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zdecydowana większość przedsiębiorstw na terenie Gminy Wysokie to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników łącznie (247 przedsiębiorstw w 2023 r.). Na terenie Gminy nie ma dużych przedsiębiorstw zatrudniających więcej niż 250 osób. 2 przedsiębiorstwa zatrudniają od 50 do 249 osób i 4 przedsiębiorstwa to przedsiębiorstwa małe zatrudniające od 10 do 49 osób.

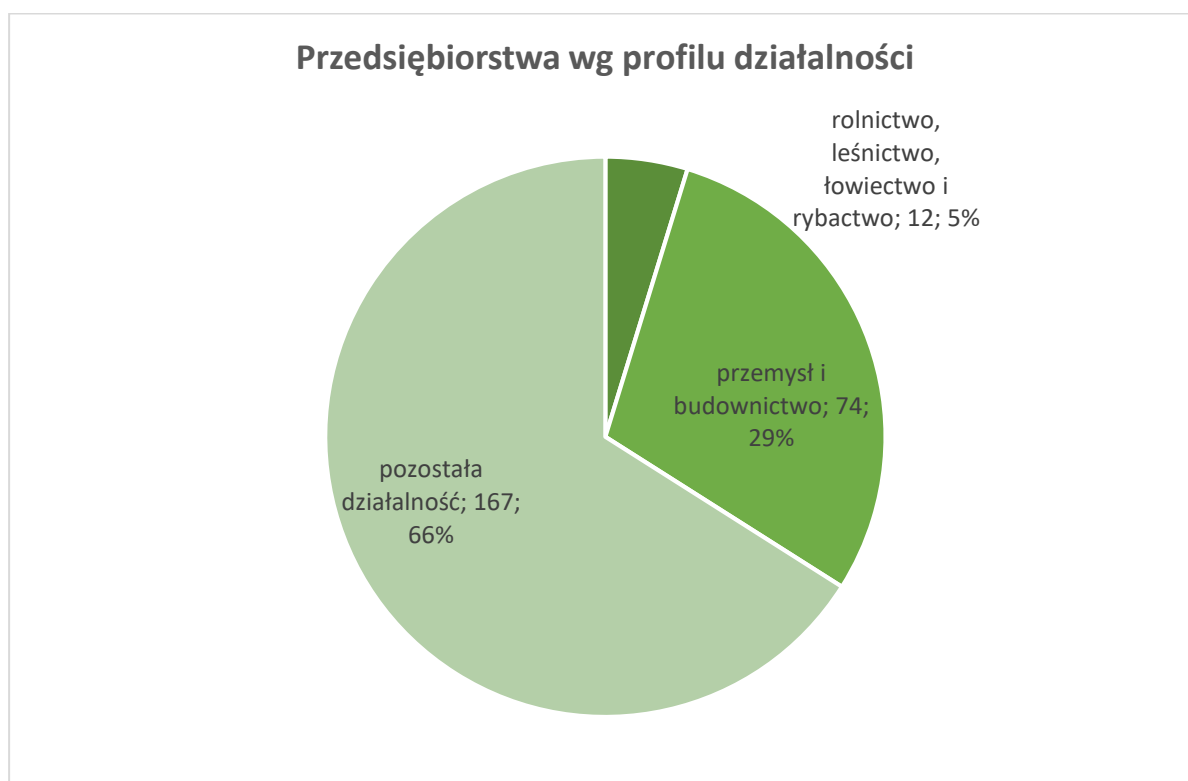
Wykres 2. Rozkład wielkości przedsiębiorstw na terenie gminy Wysokie w roku 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jedynie 5% przedsiębiorstw zarejestrowanych jest w branży związanej z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem. Prawie 1/3 przedsiębiorstw zarejestrowana jest w przemyśle i budownictwie. Rozkład liczby przedsiębiorstw wg profilu działalności ilustruje wykres 3

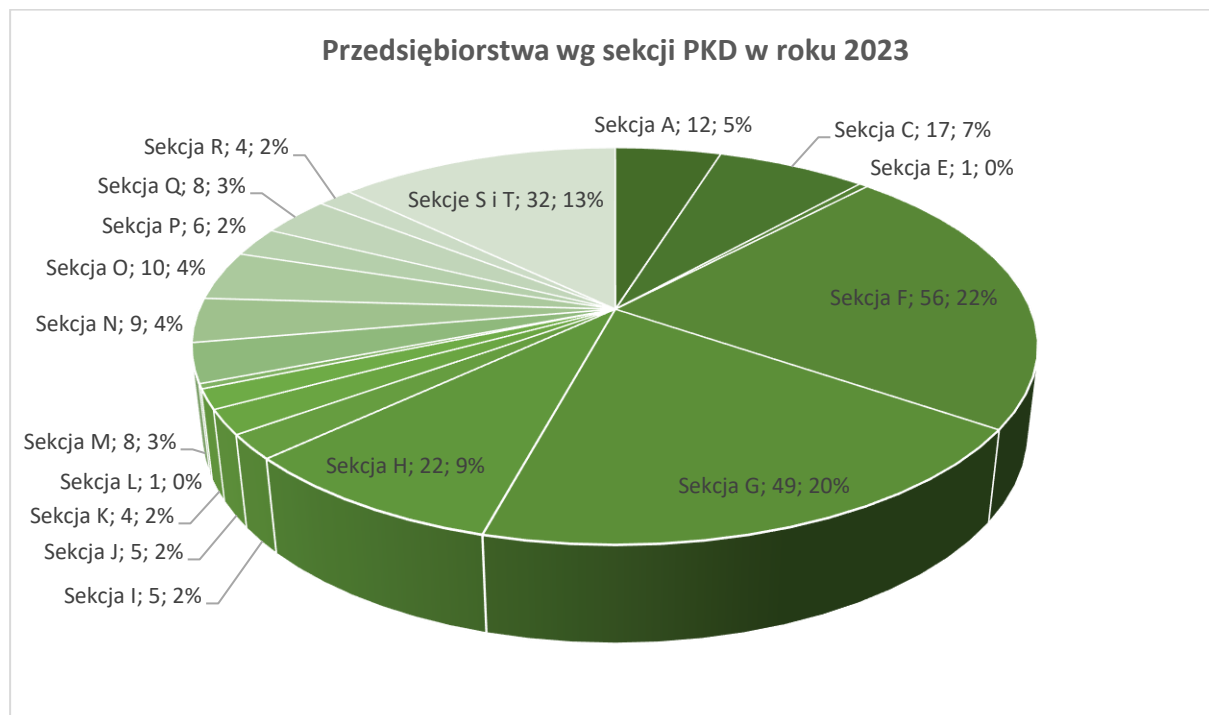
Wykres 3 Przedsiębiorstwa wg profilu działalności na terenie gminy Wysokie w roku 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wykazano na Wykresie 4. poza przemysłem i budownictwem (sekcja F) wysoki udział notują przedsiębiorstwa sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), S i T (pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) oraz sekcja H (transport i gospodarka magazynowa).

Wykres 4. Przedsiębiorstwa wg sekcji PKD na terenie gminy Wysokie w roku 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wynika z analizy zróżnicowania wewnątrzgminnego większość sołectw osiąga wskaźnik ponad 20 podmiotów KRS (w tym stowarzyszenia) na 100 mieszkańców. Jedynie w sołectwach Gielczew Pierwsza, Gielczew-Kolonia i Radomirka wskaźnik ten jest niezwykle niski. Jednakże żadne z wymienionych sołectw nie zgromadziło min. 4 wskaźników delimitujących problemy sfery społecznej, zatem poziom przedsiębiorczości w gminie Wysokie uznano za drugorzędny wskaźnik, a sferę przedsiębiorczości nie uznano za sferę kryzysową – pozostawiając możliwości rozwoju przedsiębiorstw i przedsiębiorczości w strefie potencjałów mających wpływ na wskaźniki społeczne takie jak bezrobocie czy ubóstwo.

Tabela 5. Liczba podmiotów KRS na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Wysokie

Sołectwo	liczba podmiotów KRS na 100 mieszkańców
Antoniówka	28,79
Biskupie	35,65

Biskupie-Kolonia	31,08
Dragany	24,91
Guzówka	31,79
Giełczew Pierwsza	1,20
Giełczew Druga	36,71
Giełczew-Doły	32,18
Giełczew-Kolonia	1,08
Kajetanów	24,65
Łosień	28,03
Nowy Dwór	43,35
Maciejów Stary	33,76
Maciejów Nowy	36,56
Rezerwa	39,66
Radomirka	1,96
Słupeczno	30,00
Spławy	23,08
Stolnikowizna	36,76
Wysokie	33,72
Zabłocie	31,88

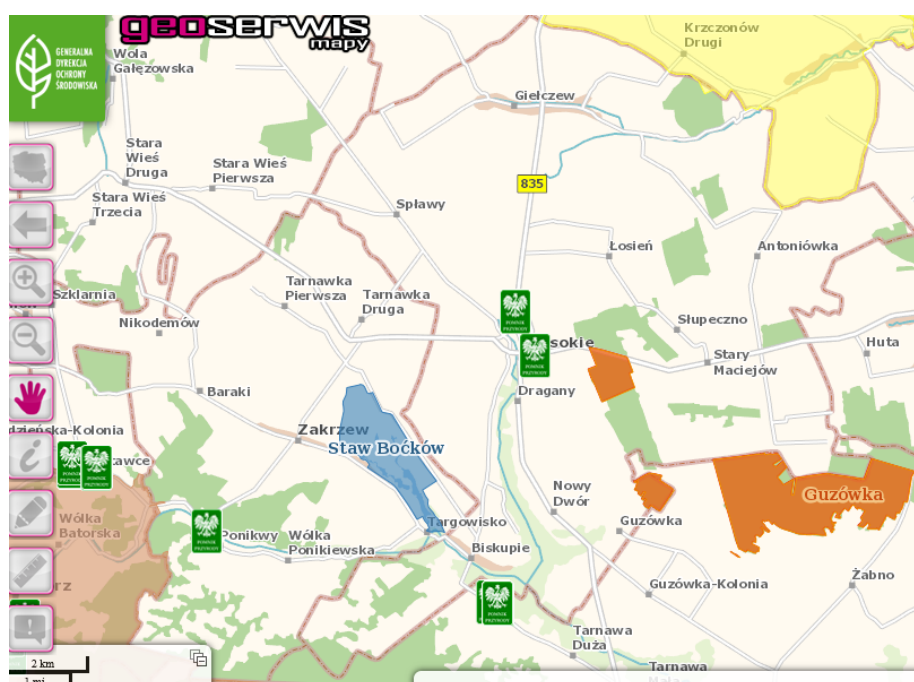
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych przez Urząd Gminy Wysokie

Strefa środowiskowa

Na terenie Gminy Wysokie zlokalizowane są 2 formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000 Guzówka (fragment) występujący w sołectwach Guzówka 45 ha i Dragany 85 ha. Obszar obejmuje część rozczłonkowanego kompleksu leśnego z towarzyszącymi mu fragmentami muraw kserotermicznych i zbiorowisk okrajkowych. Składa się z 4 części (3 kompleksy leśne oraz płat murawy kserotermicznej) i położony jest w sąsiedztwie wsi Guzówka na terenie 2 powiatów (pow. lubelski, gm. Wysokie, pow. biłgorajski, gm. Turobin). Na omawianym terenie występuje liczna populacja obuwika pospolitego na granicy zasięgu, rosnącego tu w wołyńskiej odmianie grądu subkontynentalnego z dużym udziałem cennych gatunków wapniolubnych w runie. Sąsiadujące z grądem zbiorowiska murawowe bogate są w gatunki objęte ochroną prawną.
- 2 pomniki przyrody: tj.: drzewo Lipa drobnolistna (*Tilia cordata* ; pierśnica: 136cm; obwód: 427cm; wysokość: 21m), która rośnie na cmentarzu rzymsko - katolickim w Wysokiem oraz Dąb szypułkowy (*Quercus robur*; pierśnica: 112cm; obwód: 352cm; wysokość: 13m). który rośnie za budynkiem Gminnego Ośrodka Zdrowia w Wysokiem.

Mapa 4. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Wysokie

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl>

W obrębie granic Gminy zlokalizowane są 4 jednolite części wód powierzchniowych (Tabela 6) oraz 2 zbiorniki jednolitych wód podziemnych GW200089 i GW200090.

Tabela 6. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy Wysokie

Kod JCWP	Nazwa i zagrożenia środowiskowe
RW20000624653	Bystrzyca do zb. Zemborzyckiego cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód
RW2000062417499	Pór cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód
RW20000624369	Żółkiewka cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód
RW2000062449	Giełczewka cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia

	roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód
--	---

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Presje związane z potencjalnym zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych wynikają z bardzo niskiego poziomu skanalizowania Gminy. Z oczyszczalni ścieków korzysta jedynie 30 osób. Na terenie gminy zanieczyszczona woda kumulowana jest w 894 zbiornikach bezodpływowych (szambach) oraz oczyszczana jest przez 222 przydomowe oczyszczalnie biologiczne. W części potencjalnego zagrożenia zanieczyszczenia wód sytuacja na terenie gminy nie wpływa na zróżnicowanie wewnątrzgminne.

Zróżnicowanie wewnątrzgminne widoczne jest natomiast w kwestii używania węgla jako głównego paliwa opałowego. W Sołectwie Wysoki aż 77,36% mieszkań ogrzewanych jest węglem. Powyżej 25% mieszkań ogrzewanych jest węglem również w sołectwie Dragany (36,95%) i Biskupie 27,20%).

Wyniki analiz środowiskowych przedstawiono w tabeli 7

Tabela 7 Wskaźniki delimitacyjne w sferze ochrony środowiska

Sołectwo	liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła w % budynków ogółem	pomniki przyrody i obszary chronione
Antoniówka	8,33%	0
Biskupie	27,20%	0
Biskupie-Kolonia	0,70%	0
Dragany	36,95%	85 ha
Guzówka	2,65%	45 ha
Giełczew Pierwsza	9,06%	0
Giełczew Druga	21,61%	0
Giełczew-Dół	7,58%	0
Giełczew-Kolonia	3,26%	0
Kajetanów	7,81%	0
Łosień	12,91%	0
Nowy Dwór	12,75%	0
Maciejów Stary	27,07%	0

Maciejów	13,29%	0
Nowy		
Rezerwa	6,36%	0
Radomirka	1,91%	0
Słupeczno	10,79%	0
Spławy	21,33%	0
Stolnikowizna	1,50%	0
Wysokie	77,36%	2
Zabłocie	2,41%	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych przez Urząd Gminy Wysokie

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Jak wynika z Ustawy o rewitalizacji (art. 9) w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej analizie podlega w szczególności niewystarczający stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

Jak wspomniano w opisie sfery ochrony środowiska presje związane z potencjalnym zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych wynikają z bardzo niskiego poziomu skanalizowania gospodarstw domowych z terenu Gminy. Z oczyszczalni ścieków korzysta jedynie 30 osób. Na terenie gminy zanieczyszczona woda kumulowana jest w 894 zbiornikach bezodpływowych (szambach) oraz oczyszczana jest przez 222 przydomowe oczyszczalnie biologiczne. W części potencjalnego zagrożenia zanieczyszczenia wód sytuacja na terenie gminy nie wpływa na zróżnicowanie wewnątrzgminne.

Analizując sferę przestrzenno-funkcjonalną poziom degradacji przestrzeni publicznej na całym obszarze gminy oceniono jako niski. Pracownicy Urzędu Gminy wskazali pojedyncze budynki użyteczności publicznej niedostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, szczególnie w następujących sołectwach: Guzówka - 1, Kajetanów - 1, Łosień - 1, Maciejów Stary – 1, Rezerwa - 1, Radomirka - 1, Zabłocie – 1. Większość budynków (w tym te, które służą na potrzeby lokali wyborczych) jest przystosowanych dla potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami, np.: Remiza OSP Gięczew Pierwsza, Szkoła Podstawowa Maciejów Stary 54, Remizo-Świetlica Nowy Dwór 23a.

W celu zaobserwowania zróżnicowania wewnątrzgminnego analizie poddano wskaźnik długości dróg nieutwardzonych na km² powierzchni – co wpływa na mobilność i dostępność do miejsc usługowych i instytucji publicznych.

Tabela 8. Wskaźniki delimitacyjne w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Sołectwo	długość dróg nieutwardzonych na km ² powierzchni	obiekty zabytkowe - rejestr województwa
Antoniówka	0,00	0
Biskupie	0,00	0
Biskupie-Kolonia	0,00	0
Dragany	0,11	0
Guzówka	0,17	0
Gielczew Pierwsza	0,63	0
Gielczew Druga	0,24	0
Gielczew-Doły	0,00	0
Gielczew-Kolonia	0,45	0
Kajetanów	0,16	0
Łosień	0,37	0
Nowy Dwór	0,58	0
Maciejów Stary	0,02	1
Maciejów Nowy	0,74	0
Rezerwa	0,05	0
Radomirka	1,29	0
Słupeczno	0,12	0
Splawy	0,47	0
Stolnikowizna	0,20	0
Wysokie	0,00	2
Zabłocie	0,00	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zebranych przez Urząd Gminy Wysokie

Strefa techniczna

Jak wynika z Ustawy o rewitalizacji (art. 9) w ramach sfery technicznej analizie podlega stopień degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie

energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W wyniku analiz nie zauważono zagrożeń zróżnicowania wewnątrzgminnego mającego wpływ na delimitację obszaru zdegradowanego. Czynniki mające wpływ na poprawę warunków technicznych zawarto w strefie potencjałów mających wpływ na rozwój Gminy.

Podsumowanie zagrożeń pozostałych sfer mających wpływ na delimitację obszaru zdegradowanego

Jak wynika z przepisów Ustawy o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej bądź technicznej.

Analizując występowanie negatywnych zjawisk w sferach wymienionych powyżej skupiono się na tych sołectwach, w których zdiagnozowano przynajmniej 3 negatywne zjawiska w sferze społecznej, tj. w sołectwach: Biskupie-Kolonia, Dragany, Guzówka, Giełczew Pierwsza, Giełczew -Kolonia, Rezerwa, Radomirka, Sławy oraz Wysokie.

W sołectwach Biskupie Kolonia, Guzówka, Rezerwa i Sławy nie zidentyfikowano żadnego z negatywnych zjawisk ww. sfer – wobec powyższego sołectwa to uznano jako niezdegradowane. Pozostałe sołectwa tj. Dragany, Giełczew Pierwsza, Giełczew Kolonia, Radomirka oraz Wysokie określono jako obszar zdegradowany, a ze względu na nagromadzenie łącznie negatywnych zjawisk, mając na uwadze, że maksymalnie 20% powierzchni gminy może zostać wyznaczona jako obszar rewitalizacji jedynie sołectwa Giełczew Pierwsza, Giełczew Kolonia, Radomirka oraz Wysokie wyznaczono jako obszar rewitalizacji.

Tabela 9. Delimitacja obszaru zdegradowanego według wskaźników delimitacyjnych

Sołectwo	powierzchnia (km ²)	ludność	wskaźniki delimitacyjne społeczne	wskaźniki delimitacyjne pozostałe	łącznie
Dragany	12,07	550	3	1	4
Giełczew-Kolonia	4,74	93	3	1	4
Giełczew Pierwsza	8,6	333	3	1	4
Radomirka	1,41	51	3	2	5
Wysokie	6,88	522	4	2	6

Źródło: Opracowanie własne

Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi zatem 21,63 km² co stanowi 18,94% powierzchni Gminy Wysokie. Wyznaczony teren rewitalizacji zamieszkuje 999 osób, co stanowi 23,69 % populacji Gminy Wysokie.

2.4. Lokalne Uwarunkowania Polityki Rewitalizacyjnej

W celu ustalenia zgodności Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie z dokumentami o charakterze strategicznym i planistycznym Gminy Wysokie przeanalizowano szereg dokumentów.

2.4.1. Dokumenty planistyczne uchwalone przez Radę Gminy Wysokie

Na obszarze rewitalizacji nie planuje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji. Tym samym nie planuje się procedowania uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Przedsięwzięcia wymienione w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 nie wpływają na konieczność przepracowania zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Przedsięwzięcia wymienione w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 nie powodują konieczności uchwalenia lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego innych niż wymieniono poniżej, procedowanych od lutego 2024 roku

Ostatnia zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wysokie wymienia:

- tereny przeznaczone pod „centra usługowe, kulturalne i sportowe” tzw. „centra miejscowości” w sołectwach. Antoniówka, Biskupie, Biskupie Kol. Dragany, Guzówka, Giełczew Pierwsza, Giełczew Druga, Giełczew Doły, Giełczew Kolonia, Radomirka, Kajetanów, Łosień, Maciejów Stary, Maciejów Nowy, Słupeczno, Stolnikowizna, Rezerwa, Nowy Dwór, Splawy, Wysokie, Zabłocie;
- lokalizację rzemiosła;
- wprowadza nowe odcinki dróg gminnych;
- zezwala na wykorzystanie placu składu buraków cukrowych na terenie sołectwa Dragany pod działalność usługowo-handlową;
- wyznacza lokalizację stacji paliw wraz z obsługą motoryzacji we wsi Słupeczno;
- wyznacza lokalizacje siłowni wiatrowych na terenie gminy.

Studium wymienia także przyszłościowe funkcje Gminy, które wynikają z obecnie pełnionych funkcji, uwarunkowań rozwoju i przyjętych celów rozwojowych gminy. Najważniejsze z nich to:

- produkcja żywności (produkcja rolna, przetwórstwo rolno - spożywcze, obsługa rolnictwa);
- mała i średnia przedsiębiorczość gospodarcza;
- obsługa ruchu drogowego (transport i turystyka tranzytowa);

- obsługa ludności i mieszkalnictwo;
- turystyka i wypoczynek (głównie wsie Biskupie i Kol. Biskupie).

Zalecenia Studium zostaną wzięte pod uwagę w trakcie naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz planowania zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji, co będzie przedmiotem konsultacji w trakcie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Na terenie Gminy Wysokie obowiązują następujące Miejsowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego:

- Uchwała nr IX/61/2025 Rada Gminy Wysokie z dnia 21 lutego 2025 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wysokie dla terenu obejmującego działkę ozn. nr ew. 73/5 położoną w obrębie Łosień (DZ. URZ. WOJ. LUB. 2025.1546 ogłoszony: 14.03.2025)
- Uchwała nr XLV/326/2023 Rady Gminy Wysokie z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wysokie (DZ. URZ. WOJ. LUB. 2023.4768 ogłoszony: 28.07.2023) zmieniająca wcześniejsze wersje dokumentu, tj.:
- Uchwała nr XX/138/2017 Rada Gminy Wysokie z dnia 30 stycznia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wysokie,
- Uchwała nr XVII/81/12 Rada Gminy Wysokie z dnia 24 września 2012 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wysokie,
- Uchwała nr IX/36/2011 Rada Gminy Wysokie z dnia 15 września 2011 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wysokie.

2.4.2. Dokumenty o charakterze strategicznym uchwalone przez Radę Gminy Wysokie

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2016-2022

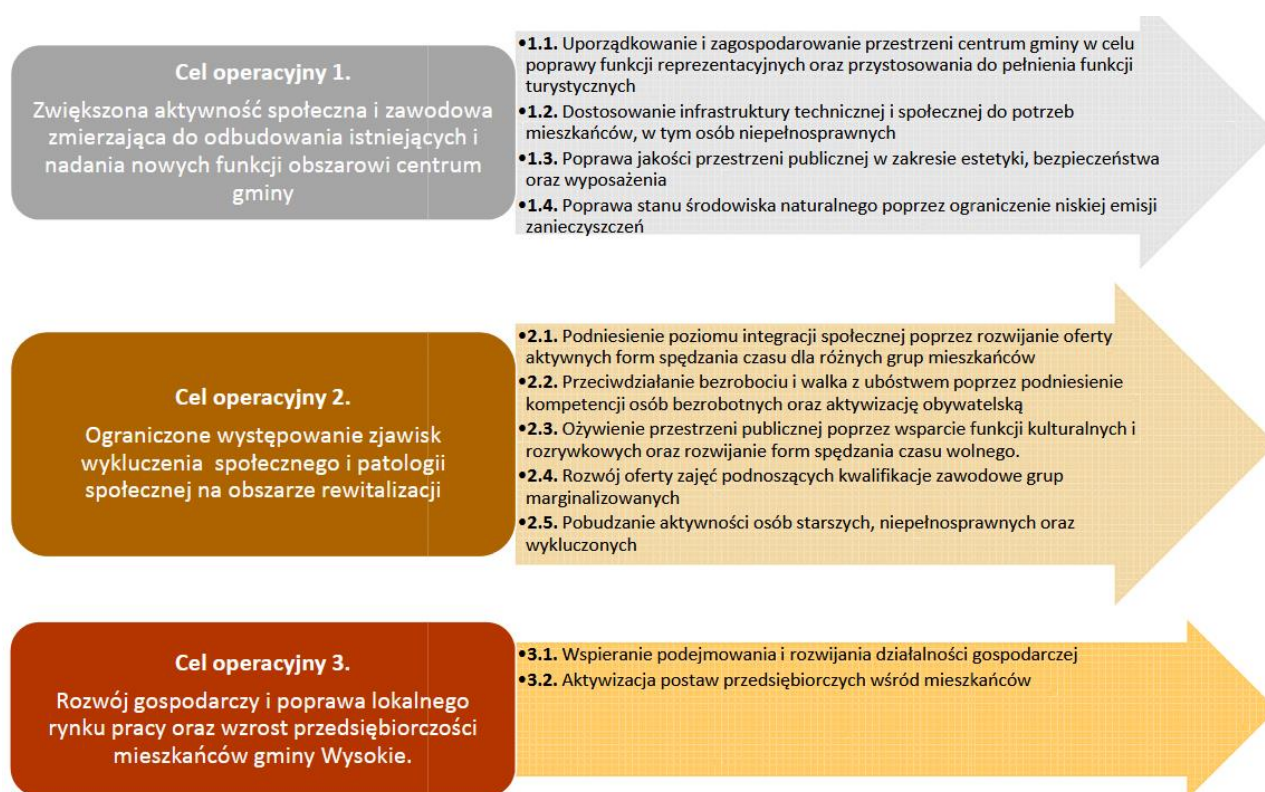
W latach 2016-2022 Gmina Wysokie realizowała Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2016-2022. Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o art. 18 ust. 1 i 2, pkt 6a Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446 z późn. Zm.) oraz Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r., Zasadami programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim opublikowane przez Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego w grudniu 2015r. mając na uwadze zapisy Narodowego Planu Rewitalizacji 2022 – założenia.

Diagnozę Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie 2016-2022 oparto na wiarygodnych źródłach i wskaźnikach, pochodzących nie tylko z Urzędu Gminy, ale także innych jednostek takich jak: Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Banku Danych Lokalnych GUS.

W LPR Obszar zdegradowany objął następujące miejscowości: Dragany, Wysokie, Spławy i Biskupie. W ramach obszaru zdegradowanego wyodrębniono obszar rewitalizacji obejmujący miejscowości Dragany i Wysokie. Podstawą delimitacji były wskaźniki sfery społecznej (kumulacja negatywnych zjawisk), wyniki ankiet oraz skuteczność potencjalnych oddziaływań.

Obecna diagnoza potwierdza trafność delimitacji. Sołectwa Dragany i Wysokie również w 2023 roku kumulowały największą liczbę negatywnych zjawisk analizowanych na podstawie omówionych wcześniej wskaźników.

Rysunek 2 Cele operacyjne i kierunki działań LPR Gminy Wysokie na lata 2016-2020

Źródło: LPR Gminy Wysokie na lata 2014-2020

Realizując cele LPR w latach 2016-2022 gmina Wysokie zrealizowała m.in. następujące projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach RPO Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020:

Cel 1

Projekt **Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gminy Wysokie**: Zakres projektu obejmował modernizację i wyposażenie budynku GOK i GBP w Wysokiem (w tym m.in. montaż instalacji fotowoltaicznych typu on-grid z panelami monokrystalicznymi), modernizacja sceny plenerowej, prace

konserwatorskie Mogiły Żołnierzy Rosyjskich w Giełczwi, przeprowadzenie prac modernizacyjnych i prac konserwatorskich w budynku Kościoła pw. św. Michała Archaniola w Wysokiem, zakup wyposażenia do budynku kościoła, oznaczenie pomników przyrody na cmentarzu w Wysokiem (2 lipy drobnolistne rosnące na terenie zabytkowego cmentarza w Wysokiem – wojewódzka ewidencja zabytków nr A/542), zagospodarowanie zdegradowanych terenów naturalnych Gminy Wysokie- tereny nad rzeką Wierzbówką (teren wzdłuż ul. Czystej) oraz nad zbiornikiem wodnym w m. Wysokie.

Projekt: **Termomodernizacja Zespołu Szkół w Gminie Wysokie.** Przedmiotem projektu była głęboka modernizacja energetyczna Budynku Zespołu Szkół przy ul. Szkolnej 12 w Wysokiem. Wszystkie koszty kwalifikowalne wynikały bezpośrednio z audytu energetycznego (wykonanie nowej instalacji c.o. z grzejnikami płytowymi wyposażonymi w zawory termostatyczne, montaż układów pomiarowych na poszczególnych obiegach grzewczych, wykonanie docieplenia ścian, wykonanie docieplenia ścian piwnic, wymiana „starych” okien na okna z PCV, wymiana „starych” drzwi (3 szt.) na drzwi aluminiowe, wdrożenie systemu pomiaru, monitoringu i zarządzania wykorzystaniem energii w budynku, wymiana opraw oświetleniowych na oprawy LED). Roczne zwiększenie efektywności energetycznej modernizowanego budynku wynikające z audytu energetycznego wyniosło 50,6 %. Projekt obejmował również wdrożenie systemów pomiaru, monitoringu i zarządzania wykorzystaniem energii w budynku.

Projekt: **Podniesienie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Wysokie.** Projekt objął termomodernizację budynków użyteczności publicznej, m.in. remizo-świetlic w m. Biskupie, Draganach, Sławach, Antoniówce oraz Przedszkola w Wysokiem.

Projekt: **Rozbudowa (dobudowanie) i przystosowanie stołówki w ZS im. Stanisława Staszica w Wysokiem.** Przedmiotem inwestycji była rozbudowa budynku szkoły znajdującego się na dz. nr 486 przy ul. Szkolnej 9 w Wysokiem, o obiekt gastronomiczny przeznaczony na potrzeby stołówki szkolnej. Inwestycja objęła budowę obiektu gastronomicznego wraz z łącznikiem pomiędzy projektowanym obiektem a istniejącym budynkiem szkoły oraz dostosowanie zagospodarowania terenu wewnętrznego dziedzińca do dodanej funkcji.

Projekt: **Modernizacja budynku po byłym posterunku policji w Wysokiem wraz z zagospodarowaniem terenu wokół jego otoczenia.** Zakres projektu obejmował remont budynku po byłym posterunku policji wraz z zagospodarowaniem terenu wokół jego otoczenia. Inwestycja obejmowała przede wszystkim przebudowę wewnętrznego układu funkcjonalnego obiektu, dostosowanie obiektu do wymagań p.poż, oraz do potrzeb osób niepełnosprawnych (zmiana lokalizacji niektórych ścianek działowych, wymiana i zmiana lokalizacji okien, wymiana drzwi zewnętrznych, wymiana podłóg drewnianych na płytki ceramiczne, wykonanie nowych pomieszczeń sanitarnych. Wykonane zostały konieczne prace w zakresie branży sanitarnej (instalacja kanalizacji, c.w.u., centralnego ogrzewania, klimatyzacji, wentylacji) i elektrycznej

(instalacja elektryczna i odgromowa, oświetlenie). W ramach rekultywacji obszaru zagospodarowano oraz uporządkowano terenu wokół budynku (m.in. uzupełnienie układu komunikacyjnego wokół budynku, budowa wiaty grillowej, budowa ogrodzenia, rozbiórka drewnianych komórek).

Cel 2

Projekt **AKTYWNI 50+ W GMINIE WYSOKIE**: Celem głównym projektu był wzrost dostępności usług społecznych dostosowanych do specyficznych potrzeb mieszkańców Gminy Wysokie dla 50 osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez rozwój środowiskowych form pomocy dla osób starszych (Kluby Seniora w m. Giełczew i m. Dragany -KS) oraz utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego. Elementami projektu był m.in. zakup samochodu, czy realizacja cyklicznych zajęć „Młodość przychodzi z wiekiem” gwarantujących zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej (m.in. działalność kulturalna, edukacyjna); zwiększenie aktywności i uczestnictwa w życiu społecznym oraz aktywności ruchowej i zdrowotnej a także organizacja wyjazdów integracyjnych, których celem było „oderwanie” seniorów od życia codziennego, zagwarantowanie im możliwości skorzystania z odskoczni.

Projekt: **Aktywni 60 + w Gminie Wysokie**. W ramach projektu zaoferowano seniorom cykliczne zajęcia w klubie seniora i zagospodarowanie czasu wolnego (zajęcia prozdrowotne oraz zwiększające aktywność fizyczną, poradnictwo prawne i wsparcie psychologiczne, zajęcia edukacyjne i rozwijające zainteresowania i umiejętności, spędzanie czasu wolnego w klubie seniora i korzystanie z zasobów klubu). Zorganizowano również zajęcia kulturalno – społeczne w klubie seniora (spotkania integracyjne z członkami rodzin, spotkania okolicznościowe, wieczorki taneczne, seanse filmowe, spotkania połączone z grami towarzyskimi oraz wyjazdy do kina/teatru).

Projekt: **Wysokie przedszkole**. W ramach projektu zwiększono liczbę miejsc wychowania przedszkolnego na terenie gminy Wysokie, odpowiadające aktualnemu i prognozowanemu zapotrzebowaniu na usługi edukacji przedszkolnej w tym regionie, jak i rozszerzono ofertę o zajęcia realizowane w celu wyrównania stwierdzonych deficytów/wad rozwojowych oraz dodatkowe zajęcia, które pozwoliły na zwiększenie kompetencji społeczno-emocjonalnych przedszkolaków. Grupę docelową projektu stanowiło 58 dzieci w wieku przedszkolnym określonym w ustawie o systemie oświaty w tym 40 dzieci w wieku 3-4 lata, dla których zostały utworzone nowe miejsca przedszkolne,

Projekt **Wysokie przedszkole II**. W ramach projektu utworzono 13 nowych miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-4 lat oraz objęto grupę 91 dzieci rozszerzoną ofertą zajęć wyrównujących stwierdzone deficyty oraz zwiększających kompetencje społeczne w Przedszkolu w Wysokiem i oddziałach przedszkolnych w Giełczwi i w Maciejowie Starym.

Cel 3. W ramach realizacji celu 3 LPR Gminy Wysokie bezrobotni mieszkańcy terenów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji mieli możliwość skorzystania z projektów realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie, m.in.:

Projekt „**RODZINA, BIZNES, PERSPEKTYWA**” w ramach Osi Priorytetowej 9 Rynek pracy, Działanie 9.3 Rozwój przedsiębiorczości, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 dla osób zarejestrowanych w PUP Lublin jako bezrobotne, zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej. Głównym celem projektu był wzrost aktywności zawodowej i poziomu przedsiębiorczości wśród 90 osób bezrobotnych w wieku 30 lat i powyżej, z terenu powiatu lubelskiego.

Projekt **Inkluzyjny rynek pracy w Powiecie Lubelskim** (VII edycji). Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia 609 osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w Powiecie Lubelskim. W ramach projektu Uczestnicy zostali objęci wsparciem w postaci pośrednictwa pracy lub poradnictwa zawodowego oraz Indywidualnego Planu Działania, mogli podnieść swoje kwalifikacje lub zdobyć doświadczenie zawodowe, a tym samym zwiększyć szanse na zatrudnienie poprzez skorzystanie z bezpłatnego szkolenia zawodowego lub stażu zawodowego, mieli możliwość podjęcia pracy poprzez refundację części wynagrodzenia w ramach prac interwencyjnych, oraz doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy a także mogli uzyskać jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Projekt: **Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie lubelskim** (VI edycji). Grupę docelową w projekcie stanowiły osoby młode w wieku 18-29 lat pozostające bez pracy, w tym długotrwale bezrobotne oraz osoby z niepełnosprawnością, zarejestrowane w PUP Lublin oraz Filiach w Bełżycach i Bychawie jako bezrobotne, niekształcące się w systemie dziennym oraz nie korzystające ze szkoleń ze środków publicznych w przeciągu 4 tygodni przed rozpoczęciem udziału w projekcie.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 Jednostek Samorządu Terytorialnego Porozumienia Partnerskiego „BYSTRZYCA”

Uchwałą nr II/18/2024 Rady Gminy Wysokie z dnia 7 czerwca 2024 roku przyjęto Strategię Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 Jednostek Samorządu Terytorialnego Porozumienia Partnerskiego „BYSTRZYCA”.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 Jednostek Samorządu Terytorialnego Porozumienia Partnerskiego BYSTRZYCA, została opracowana w ramach zawartego w dniu 19 października 2021 r. przez 16 Gmin i Powiat Lubelski Porozumienia Partnerskiego Jednostek Samorządu Terytorialnego BYSTRZYCA. Porozumienie zawarły wszystkie samorządy obejmujące Powiat Lubelski z myślą o wzmacnianiu i rozwoju współpracy tworzącej nowe możliwości i rozszerzenie efektów wspólnych inicjatyw w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027. Zawarte w opracowaniu cele strategiczne

i operacyjne są ściśle związane z opracowaną częścią diagnostyczną Strategii obejmującą raport stanu, analizę i diagnozę strategiczną kluczowych uwarunkowań społecznych i gospodarczych gmin partnerskich powiatu. Analizę oparto na najbardziej aktualnych danych dostępnych w statystyce publicznej oraz informacjach przekazanych przez samorządy, opisujących zachodzące trendy i zjawiska w wymiarze terytorialnym. Takie podejście pozwoliło na ukazanie konkurencyjnej pozycji gmin partnerskich i będzie przydatne w procesie monitorowania rozwoju obszaru. Ustaleniu misji, celów strategicznych, celów operacyjnych pomogły zdiagnozowane oddziaływania zewnętrzne, działania otoczenia, wynikające z niezależnych od gmin powiatu lubelskiego warunków oraz uwarunkowania wewnętrzne wynikające z zasobów, zjawisk, zdarzeń, mechanizmów i procesów tkwiących w gminach: Bełżyce, Borzechów, Bychawa, Garbów, Głusk, Jabłonna, Jastków, Konopnica, Krzczonów, Niedzwica Duża, Niemce, Strzyżewice, Wojciechów, Wólka, Wysokie, Zakrzew.

Wizja określa obraz dla obszaru w perspektywie czasu, w niniejszym wypadku wizja określona została do 2030 roku. Stanowi ona pożądaną i docelową stan jednostek samorządowych tworzących powiat lubelski, do którego dążą interesariusze strategii rozwoju, określając realizację celów przy założeniu odpowiednich warunków zarówno tych wewnętrznych, jak również tych zewnętrznych. Wizja obszaru określona została w sposób opisowy w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym: *„Powiat Lubelski wykorzystuje swoje położenie w sąsiedztwie stolicy miasta wojewódzkiego – Lublin, zapewniając możliwie jak najwyższy poziom i standard życia. Dotychczasowi i nowi mieszkańcy tworzą zintegrowaną społeczność, która aktywnie włącza się w lokalne życie. Mieszkańcy mają możliwość rozwoju zawodowego dzięki dostępności do wielu miejsc pracy, szczególnie w innowacyjnych gałęziach gospodarki. Potrzeby mieszkańców zaspokajane są dzięki możliwości korzystania z wysokiej jakości usług: publicznych, zdrowotnych, opiekuńczych, edukacyjnych i administracyjnych. Szczególnie promowane są postawy proekologiczne pozwalające na zapewnienie bezpieczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu oraz niwelację zanieczyszczeń środowiska. Istniejąca infrastruktura komunikacji publicznej umożliwia wygodne poruszanie się po terenie powiatu, a także na komfortowy dojazd do Lublina powodując ograniczenie ruchu samochodowego. Obszar powiatu rozwija się gospodarczo i infrastrukturalnie zgodnie z założeniami gospodarki niskoemisyjnej. Zwiększona zostanie rola turystyki weekendowej, wykorzystująca walory przyrodnicze i kulturowe powiatu. Dzięki dobrej współpracy samorządów gminnych w zakresie planowania przestrzennego zachowane zostaną cenne wartości przyrodnicze i krajobrazowe”².*

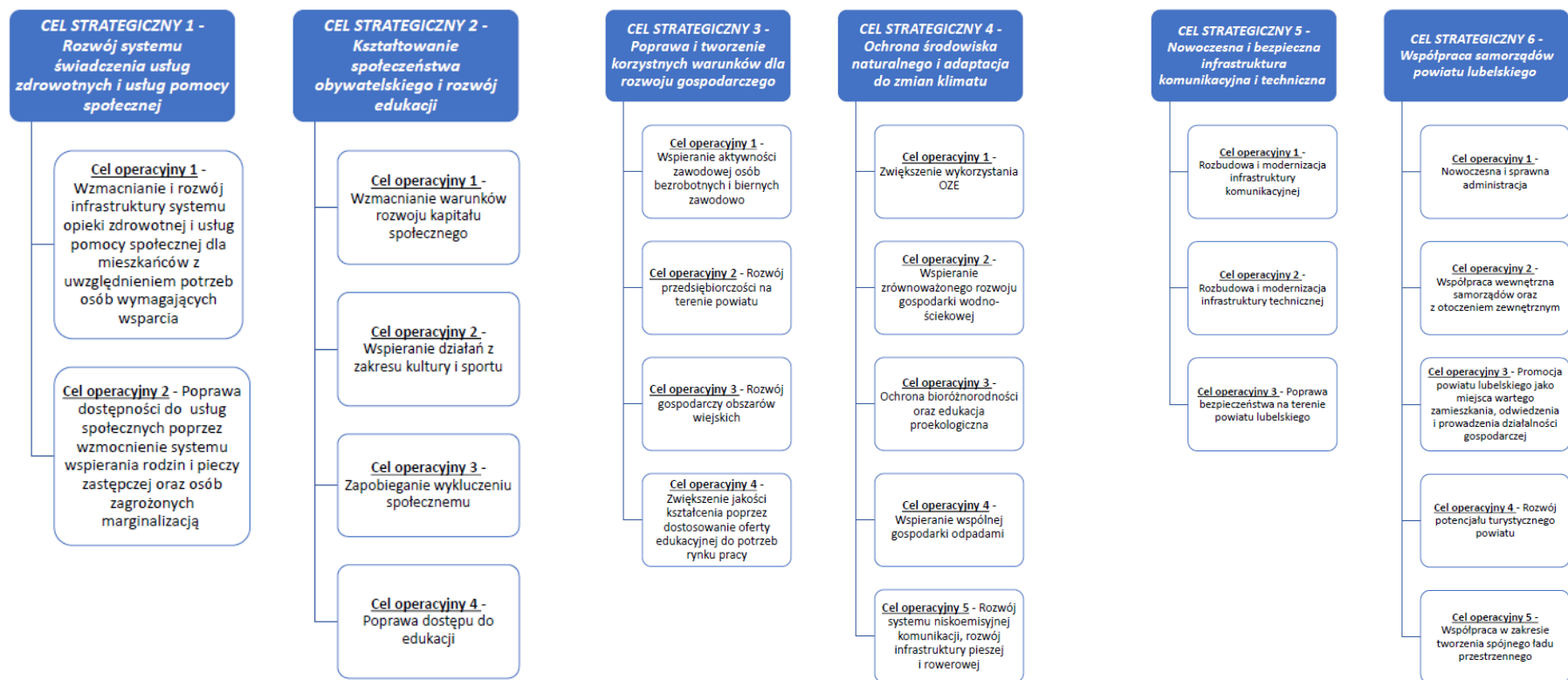
Dokument określa również misję do roku 2030: *„Obszar Powiatu Lubelskiego w 2030 roku to miejsce, gdzie rozwija się innowacyjna gospodarka i turystyka oparta na istniejących zasobach przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego,*

² Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 Jednostek Samorządu Terytorialnego Porozumienia Partnerskiego „BYSTRZYCA” (s. 23-24) stanowiąca załącznik do Uchwały nr II/18/2024 Rady Gminy Wysokie z dnia 7 czerwca 2024 roku.

zapewniające mieszkańcom wysoką jakość i standard życia poprzez dostęp do infrastruktury i usług publicznych oraz czystego środowiska”³.

Cele Strategii przedstawiono na Schemacie 2.

Schemat 2 Cele Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 Jednostek Samorządu Terytorialnego Porozumienia Partnerskiego „BYSTRZYCA”

Źródło: Strategia Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 Jednostek Samorządu Terytorialnego Porozumienia Partnerskiego „BYSTRZYCA” (s. 26-28) stanowiąca załącznik do Uchwały nr II/18/2024 Rady Gminy Wysokie z dnia 7 czerwca 2024 roku

³ Tamże, s. 24.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wysokie na lata 2023-2030

Uchwałą nr XLIV321/2023 Rady Gminy Wysokie z dnia 24 kwietnia 2023 roku przyjęto Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wysokie na lata 2023- 2030.

Celem Strategii jest stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia, a także rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji społecznej. W oparciu o diagnozę oraz rozpoznane problemy społeczne Gminy celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wysokie na lata 2023- 2030 jest „Zapewnienie mieszkańcom Gminy Wysokie dogodnych warunków do rozwoju, wzmacnianie rodzin oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji”⁴.

W Strategii zostały wyznaczone cele strategiczne, które obejmują różnorodne obszary działań na rzecz mieszkańców Gminy Wysokie. Należą do nich:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,
- 2) przeciwdziałanie bezrobociu,
- 3) zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym,
- 4) wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków do rozwoju i wychowania.
- 5) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- 6) przeciwdziałanie uzależnieniom.

Cele te realizowane są poprzez następujący katalog działań: przyznawanie świadczeń Finansowych, organizacja i zapewnienie dożywiania, udzielanie pomocy rzeczowej i w naturze, zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia, wzmacnianie potencjału kompetencyjnego osób bezrobotnych, tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze usług społecznych, inicjowanie prac społecznie użytecznych na terenie gminy, organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych na obszarze gminy, rozwój zróżnicowanych usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych, organizowanie i prowadzenie dziennych form wsparcia seniorów wspieranie form aktywizacji osób starszych inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych dla osób w wieku senioralnym oraz niepełnosprawnych, inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych mających na celu wzmacnianie roli rodziny, w tym programu wpierania dzieci i rodzin na terenie gminy, udzielanie wsparcia w formie asystenta rodziny, udzielanie poradnictwa specjalistycznego, pedagogicznego, prawnego i psychologicznego rodzinom dysfunkcyjnym, współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, prowadzenie działań

⁴ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wysokie na lata 2023- 2030 stanowiąca załącznik do Uchwały nr XLIV321/2023 Rady Gminy Wysokie z dnia 24 kwietnia 2023 roku

określonych procedurą Niebieskiej Karty opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2022-2025 przyjęty został przez Radę Gminy Wysokie Uchwałą nr XXXIII/244/2022 w dniu 17 lutego 2022 roku.

Program jest kontynuacją i rozwinięciem działań prowadzonych na terenie gminy od kilku lat. Realizowanie tych działań wymaga zaangażowania wielu środowisk i grup społecznych, konsekwencji długofalowych działań i wprowadzania nowatorskich rozwiązań szczególnie w odniesieniu do pracy z dziećmi i młodzieżą. Efekty takiej pracy nie są spektakularne, ale na pewno drobnymi krokami podnoszą świadomość społeczeństwa oraz promują właściwe postawy młodych ludzi w perspektywie ich dorosłego życia.

Głównym celem Gminnego Programu jest kontynuacja wielokierunkowych działań na rzecz zapobiegania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej, rozwoju systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich bliskich oraz ograniczenie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, których źródłem jest używanie ww. środków.

Cele szczegółowe

- Opóźnienie inicjacji alkoholowej i narkotykowej, w tym wzrost świadomości społecznej w obszarze uzależnień
- Pomoc osobom i rodzinom zmagającym się z problemami wywołanymi używaniem środków psychoaktywnych
- Udzielanie pomocy osobom uzależnionym w procesie zdrowienia
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym.
- Realizacja lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu.
- Prowadzenie różnych form zajęć dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki Alkoholowych tylko w 2024 roku prowadzono następujące działania:

- Prowadzono działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży – w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych
- Podejmowano działania w celu objęcia leczeniem odwykowym osoby uzależnione od alkoholu
- Prowadzono działalność polegającą na zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
- Współpracowano z lokalnymi instytucjami kultury, oświatą i GOPSem pod kątem profilaktyki alkoholowej

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2029

Na podstawie art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest Ośrodek Pomocy Społecznej.

Cele i zadania realizowane będą przy współpracy społeczności lokalnej oraz różnego typu instytucji i organizacji. Dla powodzenia przyjętych założeń niezwykle istotna będzie ścisła współpraca wszystkich zainteresowanych podmiotów, aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza w gminie oraz dostępne środki na finansowanie zadań wynikających z Programu.

Postępy w realizacji są na bieżąco monitorowane przez Zespół Monitorujący, powołany przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. Monitorowanie pozwoli na ocenę oczekiwanych wyników przyjętych zadań, w razie konieczności umożliwi zdiagnozowanie konieczności dokonania niezbędnych korekt.

Podstawowym źródłem finansowania działań są środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja programów nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki mające sfinansować poszczególne działania w ramach realizacji programów pochodzić będą z następujących źródeł: środków własnych budżetu gminy, dotacji z budżetu państwa, środków z funduszy krajowych, środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Przemoc domowa to efekt wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet, dzieci, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych. Występuje ona w różnych formach: psychicznej, fizycznej, ekonomicznej czy seksualnej. W wielu środowiskach panuje przekonanie, że wszystko, co się dzieje w rodzinie należy do sfery prywatności. To jedna z przyczyn poczucia bezkarności stosujących przemoc i bezradności osób doznających przemocy.

Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej jest efektem wejścia w życie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego.

Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. Zespół stanowi grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie opiera się właśnie na takich zasadach. Wyznaczone w drodze porozumień zawartych między gminą, a podmiotami niosącymi pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie osoby spotykają się w celu nakreślenia sposobu, w jaki chcą działać i wykorzystywać swoje kompetencje, możliwości i zasoby w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- Policji;
- oświaty;
- ochrony zdrowia;
- organizacji pozarządowych.

Podsumowując należy stwierdzić, że zestawienie celami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-20 ujawnia wysoką spójność kierunków działania. GPR nie tylko wspiera, ale również operacjonalizuje zapisy strategii społecznej, dostarczając konkretne instrumenty do realizacji celów w zakresie integracji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu, aktywizacji zawodowej i poprawy jakości życia osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Zintegrowane podejście rewitalizacyjne wzmacnia więc politykę społeczną gminy i pozwala skuteczniej reagować na lokalne problemy społeczne w sposób systemowy, infrastrukturalny i zorientowany na długofalową poprawę sytuacji mieszkańców.

2.4.3. Występowanie na obszarze objętym programem rewitalizacji terenów szczególnego zagrożenia powodzią oraz związane z tym ograniczenia wynikające z art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne

Na terenie Gminy Wysokie zlokalizowane są 4 jednolite części wód powierzchniowych (JCWP):

- RW20000624653, Bystrzyca do zb. Zemborzyckiego,
- RW2000062417499, Pór,
- RW20000624369, Żółkiewka,
- RW2000062449, Giełczewkam

Na podstawie danych z Kart Charakterystyk⁵ w tabeli 10 zaprezentowano znaczące presje oraz główne źródła presji troficznych, zasalających, syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających, hydromorfologicznych i chemicznych.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475) głównym celem środowiskowym dla JCWP jest zachowanie dobrego stanu chemicznego i dobrego potencjału ekologicznego .

Na terenie Gminy Wysokie zlokalizowano 2 zbiorniki jednolitych części wód podziemnych (JCWPd):

- Zbiornik GW200090 charakteryzuje się dobrym stanem ogólnym, w tym chemicznym i środowiskowym. Dla zbiornika zidentyfikowano presje znaczące: (1) pobór punktowy z ujęć wód podziemnych, (2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem. Presje determinujące stan wód w obrębie JCWPd to presje chemiczna, chemiczna i ilościowa. Cel środowiskowy nie jest zagrożony dla zbiornika GW200090.

⁵ Karty Charakterystyk dla JCWP opracowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie dostępne pod adresem strony internetowej: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

- Zbiornik GW200089 charakteryzuje się dobrym stanem ogólnym, w tym chemicznym i środowiskowym. Dla zbiornika zidentyfikowano presje obszarową rozproszoną związaną z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem (głównie presja chemiczna). Cel środowiskowy dla zbiornika nie jest zagrożony.⁶

Zgodnie z kartami informacyjnymi w 2027 roku należy spodziewać się wydania rozporządzenia ustanawiającego obszar ochronny zbiornika wód śródlądowych, w drodze aktu prawa miejscowego dla GZWP nr 407 (Niecka lubelska (Chełm-Zamość)) oraz rozporządzenia ustanawiającego obszar ochronny zbiornika wód śródlądowych, w drodze aktu prawa miejscowego dla GZWP nr 406 (Niecka lubelska (Lublin)) (zadanie Wojewody Lubelskiego).

Na terenie gminy Wysokie obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zidentyfikowane dla rzeki Wierzbówka i Giełczew oraz Por oraz określone na mapach zagrożenia powodziowego, opublikowanych na stronie internetowej pod adresem: wody.isok.gov.pl.

Zgodnie z zapisami art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są m.in. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%. Zgodnie z art. 166 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy, obszary te uwzględnia się m.in. w gminnym programie rewitalizacji.

Mapa 5 Obszary zagrożenia powodziowego w miejscowości Wysokie

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/>

⁶ Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>

Mapa 6 Obszary zagrożenia powodziowego w miejscowościach Gielczew i Radomirka

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/>

Należy zaznaczyć, że jednym z ważniejszych aspektów wpływających na realizację ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych, a w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Dlatego też, mając na uwadze, że ochrona przed powodzią polega na zarządzaniu ryzykiem powodziowym, Gmina Wysokie ma na celu ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Uwzględniając ustalenia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, który wskazuje, że właściwym sposobem ochrony przed powodzi jest użytkowanie terenów zalewowych w sposób niewrażliwy na skutki zalania. Biorąc jednocześnie pod uwagę, że najskuteczniejszym i najwłaściwszym sposobem uniknięcia szkód na obszarach narażonych na zalanie wodami powodziowymi jest maksymalne ograniczenie ich zainwestowania.

Z uwagi na powyższe należy zaznaczyć, że zaplanowane projekty rewitalizacyjne nie będą realizowane na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią rzek Gielczew i Wierzbówka. Takie podejście sprawia jednocześnie, że przedsięwzięcia wpisane do GPR:

- nie będą naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- nie będą naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- nie będą stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków,
- nie będą naruszać funkcjonowania infrastruktury krytycznej,
- nie będą utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

Dodatkowo każdorazowo przy sporządzeniu dokumentacji technicznej dla planowanych przedsięwzięć, zostaną przeanalizowane działania adaptacyjne w kontekście ryzyka powodziowego:

- Zachowanie i odtwarzanie naturalnych terenów zalewowych, w tym pozostawianie terenów dolin rzecznych w funkcji retencyjnej, ograniczanie zabudowy na obszarach

szczególnego zagrożenia powodzią, odtwarzanie naturalnych stref zalewowych, łąk i pastwisk nadrzecznych.

- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, w tym tworzenie i utrzymywanie terenów zielonych, parków nadrzecznych, mokradeł, budowa ogrodów deszczowych, wprowadzanie zielonych dachów i nawierzchni przepuszczalnych.

- Poprawa retencji wodnej i mikroretencji, w tym budowa i modernizacja systemów małej retencji: zbiorników wodnych, rowów, kanałów retencyjnych, zachowanie i odtwarzanie torfowisk, lasów bagiennych, mokradeł, ograniczanie powierzchni uszczelnionych we wsiach.

- Zarządzanie odpływem wód opadowych, w tym wdrażanie systemów zagospodarowania wód deszczowych przy obiektach publicznych i prywatnych, budowa zbiorników infiltracyjnych i systemów rozsączania wód opadowych, oddzielanie wód deszczowych od kanalizacji ogólnospławnej.

- Planowanie przestrzenne ograniczające ryzyko powodziowe, w tym lokalizowanie nowej zabudowy poza obszarami zalewowymi, wyznaczanie stref buforowych przy ciekach i zbiornikach wodnych, wprowadzanie norm wysokości posadowienia budynków (np. partery powyżej określonego poziomu).

- Ochrona zasobów wodnych i jakości wód, w tym: ograniczanie spływu zanieczyszczeń z terenów zurbanizowanych i rolniczych, wprowadzanie stref ochronnych ujęć wody i cieków wodnych, promowanie technologii ograniczających użycie środków chemicznych w rolnictwie.

- Działania edukacyjne i informacyjne-

- Monitoring i systemy wczesnego ostrzegania oraz wdrażanie procedur ewakuacyjnych i planów reagowania kryzysowego.

Tabela 10 Presje znaczące oraz główne źródła presji dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Wysokie.

Nazwa	Zidentyfikowane presje znaczące	Główne źródło presji troficzných	Główne źródło presji zasalających	Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających	Główne źródło presji hydromorfologicznych	Główne źródło presji chemicznych
Bystrzyca do zb. Zemborzyckiego	BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione)	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)	nie dotyczy	nie dotyczy	budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe	nie dotyczy
Pór	BIO_FIZ (na elementy biologiczne zależne od fizykochemii), BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), CHEM (na elementy chemiczne), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione)	źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)	nie dotyczy	prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe,	rozproszone - rolnictwo, leśnictwo

Żółkiewka	BIO_FIZ (na elementy biologiczne zależne od fizykochemii), BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), CHEM (na elementy chemiczne), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione)	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	nie dotyczy	nie dotyczy	budowle piętrzące - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki pozostałe,	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski
Giełczewka	FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione)	nawożenie i depozycja oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)	nie dotyczy	budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe,	nie dotyczy.

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

2.4.4. Uwarunkowania wynikające z dokumentów dotyczących ochrony przyrody na terenie Gminy Wysokie

Na terenie Gminy Wysokie występuje duże zróżnicowanie przyrodnicze oraz znaczące bogactwo form ochrony przyrody, które determinują sposób planowania i realizacji wszelkich przedsięwzięć inwestycyjnych. Obszary objęte ochroną przyrody pełnią kluczową rolę w zachowaniu walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych gminy, a także wpływają na kształtowanie polityki przestrzennej i rozwojowej. Planując nowe inwestycje, niezbędne jest uwzględnienie ograniczeń wynikających z obowiązujących przepisów prawa, aktów wykonawczych oraz dokumentów planistycznych, a także konieczność ochrony cennych ekosystemów. Poniżej przedstawiono wykaz istniejących form ochrony przyrody na terenie gminy wraz z podstawowymi uwarunkowaniami dla prowadzenia inwestycji na ich obszarze i w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Tabela 11 Uwarunkowania i zalecenia dla form ochrony przyrody - zestawienie

Forma przyrody	ochrony	Uwarunkowania	Zalecenia
obszar Guzówka	natura 2000	Inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko wymagają przygotowania raportu i uzyskania decyzji środowiskowej - Niezbędne jest sporządzenie karty informacyjnej przedsięwzięcia w przypadku potencjalnego wpływu na teren Natura 2000 = Konieczne są decyzje środowiskowe (OOŚ), pozwolenie na budowę oraz inne decyzje szczegółowe, takie jak wodno-prawne (dot. regulacji wód/urządzeń wodnych) - W przypadku znaczącego negatywnego wpływu inwestycji, możliwe jest uzyskanie zezwolenia wyłącznie w sytuacjach określonych w art. 34 Ustawy o ochronie przyrody: np. potrzeba zdrowotna, bezpieczeństwo publiczne, nadrzędny interes publiczny, kompensacja przyrodnicza	inwestycje wyłącznie o charakterze edukacyjnym, naukowym, ochronnym — po uzyskaniu zgód; analiza planu ochrony i warunków ochrony przyrody, - Natura 2000 nie wprowadza automatycznych zakazów inwestycji, ale obowiązuje zasada "nie pogorszenia stanu" obszaru; inwestor musi unikać naruszeń integralności i spójności sieci - Jeśli negatywny wpływ jest nieunikniony, dopuszcza się inwestycję tylko przy jednoczesnym wdrożeniu kompensacji przyrodniczej
pomnik drzewo Dab szypułkowy - Quercus robur; piersnica:	przyrody (gatunek: 112cm;	Pomnik przyrody (np. drzewo) objęty jest indywidualną formą ochrony, która: obejmuje sam obiekt (pień, korona, korzenie),	- W przypadku inwestycji w pobliżu pomnika przyrody, inwestor musi wykazać, że: prace nie naruszają systemu korzeniowego,

obwód: 352cm; wysokosc: 13m) rosnie za budynkiem Gminnego Ośrodka Zdrowia w Wysokiem	a także jego otoczenie, jeśli zostało określone w akcie ustanawiającym (zwykle kilkumetrowy pas ochronny – często 15 m lub więcej). - Na terenie pomnika przyrody zakazuje się m.in.: - niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu (np. ingerencja w pień, konary, korzenie), - dokonywania zmian stosunków wodnych (np. odwodnienia, zalewania), - przewodzenia prac ziemnych, budowlanych i instalacyjnych w jego obrębie, jeśli mogą mieć wpływ na drzewo. Jakakolwiek ingerencja wymaga zgody rada gminy, która ustanowiła pomnik, lub odpowiedniego RDOŚ w przypadku działań z urzędu (np. usunięcie drzewa, przesadzenie, zabiegi pielęgnacyjne). Decyzja musi zawierać: - dokładny opis planowanych działań, - uzasadnienie, - dokumentację dendrologiczną (często wymagane), - ekspertyzy (np. środowiskowe, projektowe).	nie spowodują pogorszenia warunków siedliskowych drzewa (np. zmiany nasłonecznienia, wilgotności), nie zagrażają jego stabilności ani zdrowotności. Zalecane minimalne odległości od pnia: 3–5 metrów dla lekkich robót, - do 15 metrów dla większych inwestycji budowlanych lub ziemnych. - Prace dopuszczalne w uzasadnionych przypadkach: - pielęgnacja i leczenie drzewa (po uzgodnieniu z organem ochrony przyrody), - usunięcie drzewa tylko w przypadku jego obumarcia lub bezpośredniego zagrożenia dla ludzi/mienia – i tylko po zgodzie rady gminy, - przykładowe wymogi dla inwestycji: - Wzmocnienie nawierzchni bez uszkodzania korzeni. - Zabezpieczenie pnia (np. deskowanie). - Ominięcie systemu korzeniowego przy wykopach. - Wprowadzenie ograniczeń dla maszyn budowlanych. - Stały nadzór przyrodniczy podczas robót.
---	---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów powołujących ww. formy ochrony przyrody

We wszystkich formach ochrony przyrody występują wspólne uwarunkowania, które inwestorzy są zobowiązani uwzględniać na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć. Należą do nich: konieczność przeprowadzenia analizy dokumentów planistycznych, takich jak studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz plany ochrony dla parków, rezerwatów i obszarów Natura 2000; obowiązek uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także prowadzenie konsultacji i uzgodnień z właściwymi organami, w tym z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska, Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej oraz służbami zarządzającymi parkami narodowymi i krajobrazowymi.

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wysokie zostało przeprowadzone w oparciu o analizę wskaźnikową i analizę jakościową, opisaną w rozdziale drugim niniejszego dokumentu.

Poprzez diagnozę stanu obecnego określono, które sołectwa (wyznaczone jako jednostki referencyjne) notują najgorszą sytuację w obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. W każdym z powyższych obszarów wskazano przynajmniej jeden wskaźnik delimitacyjny, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru społecznego. W tym przypadku, wskaźniki delimitacyjne zostały określone na poziomie obszarów szczegółowych.

Analiza jakościowa dotyczyła interpretacji wyników otrzymanych w poszczególnych obszarach oraz analizę dokumentów o charakterze strategicznym na potrzeby opracowania GPR i formułowania na tej bazie wniosków diagnostycznych.

Należy również zaznaczyć, że przeprowadzona analiza, w przypadku poszczególnych rozdziałów miała zazwyczaj charakter dwu poziomowy. Przedstawione dane i statystyki na poziomie Gminy Wysokie były zazwyczaj elementem diagnozy o charakterze ogólnym. Jednak w przypadku każdego z obszarów były one pomocne w określeniu stanu Gminy oraz określeniu bardziej szczegółowych wskaźników delimitacyjnych.

3.1. Wskaźniki delimitacyjne

Wskaźniki delimitacyjne to wybrane na etapie prac diagnostycznych wskaźniki statystyczne lub jakościowe pozwalające na wskazanie obszarów o szczególnym poziomie nasilenia problemów. Ustawa o rewitalizacji określa elementy wpływające na kryzys w sferze społecznej. Jest on związany z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym (art. 9 ust. 1). Dlatego też, przeprowadzoną analizę oparto o 8 wskaźników obrazujących występowanie szczególnego natężenia wskazanych w ustawie problemów społecznych. Przedstawiona poniżej tabela określa zbiór wskaźników delimitacyjnych w podziale na poszczególne obszary wyodrębnione w diagnozie Gminy Wysokie.

Tabela 12. Zestawienie wskaźników delimitacyjnych w sferze społecznej

nr	Nazwa wskaźnika	Problem społeczny
1.	Współczynnik obciążenia demograficznego 2023 tj. ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika przekraczające 65%	Starzejące się społeczeństwo (szczególne potrzeby społeczne)
2.	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 100 mieszkańców (dane dla 2023 roku)- za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika przekraczające 5 osób/100 mieszkańców	Ubóstwo
3.	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (dane dla 2023 roku) za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika przekraczające 3 osoby/100 mieszkańców	Bezrobocie
4.	Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców (dane dla 2023 roku) - za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika równe i przekraczające 1,5 wykroczeń/100 mieszkańców	Przestępczość
5.	Średnie wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty ogółem w 2023 - za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika równe i mniejsze niż 70%	Niski poziom edukacji
6.	Frekwencja wyborcza – wybory samorządowe 2024 - za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika mniejsze niż 55%	Niski poziom aktywności społecznej
7.	Liczba NGOS na 100 mszk. za sytuację kryzysową przyjęto wartości wskaźnika mniejsze lub równe niż 0,35	Niski poziom aktywności społecznej

Źródło: Opracowanie własne

Kolejne wskaźniki odnosiły się do sfery gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej, przy czym w procesie delimitacji wzięto pod uwagę tylko te sołectwa, które w procesie analizy wskaźników społecznych charakteryzowały się występowaniem minimum 4 negatywnych zjawisk społecznych.

Tabela 13. Zestawienie wskaźników delimitacyjnych w sferze gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej

nr	Nazwa wskaźnika	Obszar/Problem/Potencjał
1.	liczba podmiotów KRS na 100 mszk.	Strefa gospodarcza/niska przedsiębiorczość mieszkańców
2.	liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła w % budynków ogółem	Strefa środowiskowa / zanieczyszczenie powietrza
3.	Występowanie form ochrony przyrody (TAK/NIE)	Strefa środowiskowa / zachowanie naturalnego środowiska
4.	długość dróg nieutwardzonych na km2 powierzchni	Strefa przestrzenno-funkcjonalna i techniczna/ dostępność infrastruktury gminnej
5.	obiekty zabytkowe - rejestr wojewody (TAK/NIE)	Strefa przestrzenno-funkcjonalna / zachowanie dziedzictwa kulturowego

Źródło: Opracowanie własne

W każdym z wyżej wymienionych wskaźników dokonano porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych sołectwach. W przypadku wskaźników statystycznych opartych o wartości liczbowe, określano nominalną wartość dla Gminy Wysokie (biorąc pod uwagę wartość wskaźników dla powiatu i województwa), a następnie oznaczano sołectwa o wartości powyżej średniej, ze szczególnym uwzględnieniem sołectw najbardziej narażonych na dany problem. Wskaźniki jakościowe były natomiast oceniane zgodnie ze stanem faktycznym w znacznej mierze podkreśliły skuteczność wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji: obszar zdegradowany określony jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe sfery. W przypadku sołectw znajdujących się na terenie Gminy Wysokie dokonano analizy również pozostałych sfer. W dalszej części niniejszego opracowania przedstawiono zbiorowe zestawienie wszystkich zastosowanych w diagnozie wskaźników delimitacyjnych wraz z określeniem ich wartości prowadzącej do określenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

3.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Definicja ustawowa obszaru zdegradowanego wskazuje, że jest nim taki obszar, który znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występuje na nim co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

Natomiast obszar rewitalizacji jest wyznaczony w ramach obszaru zdegradowanego, należy jednak pamiętać, że obszar rewitalizacji to obszar gdzie widzimy szczególną koncentrację zjawisk negatywnych obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego. Nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

W celu wyznaczenia powyższych obszarów na podstawie przeprowadzonej diagnozy wielokryterialnej dotyczącej stanu istniejącego dla Gminy Wysokie i jej poszczególnych sołectwa, należy przedstawić zestawienie wszystkich wskaźników delimitacyjnych. Takie podejście pozwala na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów referencyjnych i wyszczególnienie obszarów znajdujących się w stanie kryzysu.

Tabela 14 Delimitacja obszaru zdegradowanego według wskaźników delimitacyjnych

Sołectwo	powierzchnia (km ²)	ludność	wskaźniki delimitacyjne społeczne	wskaźniki delimitacyjne pozostałe	łącznie
Dragany	12,07	550	3	1	4
Giełczew-Kolonia	4,74	93	3	1	4
Giełczew Pierwsza	8,6	333	3	1	4
Radomirka	1,41	51	3	2	5
Wysokie	6,88	522	4	2	6

Źródło: Opracowanie własne

Ze względu na nagromadzenie łącznie negatywnych zjawisk, mając na uwadze, że maksymalnie 20% powierzchni gminy może zostać wyznaczona jako obszar rewitalizacji jedynie sołectwa: Giełczew Pierwsza, Giełczew Kolonia, Radomirka oraz Wysokie wyznaczono jako obszar rewitalizacji. Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi zatem 21,63 km² co stanowi 18,94% powierzchni Gminy Wysokie. Wyznaczony teren rewitalizacji zamieszkuje 999 osób, co stanowi 23,69 % populacji Gminy Wysokie.

Legenda

- obszar zdegradowany
- obszar zdegradowany i rewitalizacji

Strona 58

4. Wizja, cele i kierunki działań

Rozdział ten stanowi kluczowy element Gminnego Programu Rewitalizacji, wyznaczając ramy strategiczne dla planowanych działań na obszarach wymagających wsparcia. Zawarta tu wizja określa pożądany, długofalowy obraz gminy Wysokie po zakończeniu procesu rewitalizacji, zgodny z lokalnymi uwarunkowaniami i aspiracjami społeczności. Cele i kierunki działań natomiast przekładają tę wizję na konkretne, mierzalne zadania, umożliwiając skuteczne planowanie i koordynację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wspólne zdefiniowanie tych elementów tworzy podstawę do budowania zintegrowanej i trwałej zmiany, odpowiadającej na zdiagnozowane problemy oraz wzmacniającej potencjały rozwojowe gminy.

4.1. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Niniejszy rozdział zawiera opis wizji stanu obszarów zdegradowanych po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji. Wizja wyznacza kierunek, w którym zmierza gmina Wysokie, stanowiąc jednocześnie obraz pożądanej przyszłości – takiej, w której rozwiązywane są kluczowe problemy zidentyfikowane przy udziale lokalnej społeczności, a także skutecznie wykorzystywane są rozpoznane potencjały rozwojowe. Ambitna, ale realistyczna wizja pełni funkcję motywującą dla wszystkich interesariuszy rewitalizacji – zachęcając do wspólnego, efektywnego działania.

Rewitalizacja, jako złożony i długofalowy proces przemian, obejmuje wiele aspektów życia społecznego, gospodarczego, przestrzennego i środowiskowego. W szczególności dotyczy poprawy jakości życia mieszkańców, pobudzania aktywności gospodarczej, podniesienia estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych, jak również pełniejszego wykorzystania zasobów kulturowych i przyrodniczych gminy Wysokie – w tym jej potencjału turystycznego i rekreacyjnego.

Podstawowym celem działań rewitalizacyjnych jest wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego poprzez odwrócenie negatywnych zjawisk zidentyfikowanych w analizach przedstawionych w poprzednich rozdziałach niniejszego programu. Wnioski z diagnozy posłużyły do określenia mocnych i słabych stron obszaru, jak również czynników sukcesu niezbędnych do skutecznej realizacji procesu rewitalizacji w gminie Wysokie.

Planowane działania będą realizowane etapowo i w sposób przemyślany, z uwzględnieniem aktywnego udziału mieszkańców. Tylko dzięki wspólnej odpowiedzialności i zaangażowaniu możliwa będzie trwała poprawa funkcjonowania przestrzeni objętej rewitalizacją – zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, jak i przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Wizja rewitalizacji gminy Wysokie zakłada, że:

Do 2035 roku wyznaczony w Gminie Wysokie obszar rewitalizacji zostanie skutecznie wyprowadzony z negatywnych zjawisk społecznych i stanie się obszarem o wysokiej

jakości przestrzeni publicznej, z atrakcyjnymi miejscami spędzania wolnego czasu, wykorzystującym potencjał i aktywność swoich mieszkańców oraz zapewniającym im wysoką jakość życia.

W latach 2025–2035 obszar rewitalizacji zostanie poddany kompleksowym przemianom w oparciu o zaplanowaną i skoordynowaną interwencję. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgodnych z przyjętymi celami umożliwi osiągnięcie oczekiwanych efektów. Wizja ta została oparta na realistycznych przesłankach, uwzględniających możliwości finansowe, w tym absorpcję środków unijnych w ramach perspektywy 2021–2027. Docelowy stan obszarów rewitalizowanych zostanie osiągnięty z końcem obowiązywania kolejnego programu regionalnego.

Dzięki działaniom rewitalizacyjnym, w szczególności obszar sołectw Giełczew Pierwsza, Giełczew Kolonia, Radomirka oraz Wysokie zostanie przeobrażony w sposób, który wzmocni jego funkcjonalność i atrakcyjność. Odnowiona infrastruktura, uporządkowana przestrzeń publiczna oraz poprawa jakości usług wpłyną na wzrost jakości życia mieszkańców, a także na większą atrakcyjność gminy jako miejsca do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej i wypoczynku.

Zmieni się także wizerunek obszaru – stanie się on przestrzenią otwartą, tętniącą życiem społecznym, oferującą bogaty program kulturalny, edukacyjny i rekreacyjny. Spadnie poziom wykluczenia społecznego, a zamiast zjawisk stygmatyzujących pojawi się większa aktywność obywatelska, solidarność międzypokoleniowa i lokalna przedsiębiorczość. Proces rewitalizacji będzie wspierany przez działania integracyjne i przeciwdziałające marginalizacji wynikającej m.in. z ubóstwa czy długotrwałego bezrobocia.

Szczególnie istotnym efektem będzie podniesienie jakości i dostępności usług publicznych – zwłaszcza w obszarze edukacji, kultury, sportu i rekreacji – które będą lepiej odpowiadały na potrzeby mieszkańców. Wśród kluczowych rezultatów znajdują się także inicjatywy sprzyjające aktywnemu spędzaniu czasu wolnego oraz rozwój potencjału turystycznego gminy Wysokie.

4.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W nawiązaniu do przyjętej wizji rewitalizacji gminy Wysokie, określono pięć głównych celów rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań. Cele te obejmują pięć kluczowych obszarów: społeczny, gospodarczy, środowiskowy, przestrzenno-funkcjonalny oraz techniczny. Stanowią one logicznie powiązany i wzajemnie uzupełniający się zestaw, odpowiadający na zidentyfikowane problemy oraz potrzeby występujące na obszarze rewitalizacji znajdującym się w stanie kryzysowym.

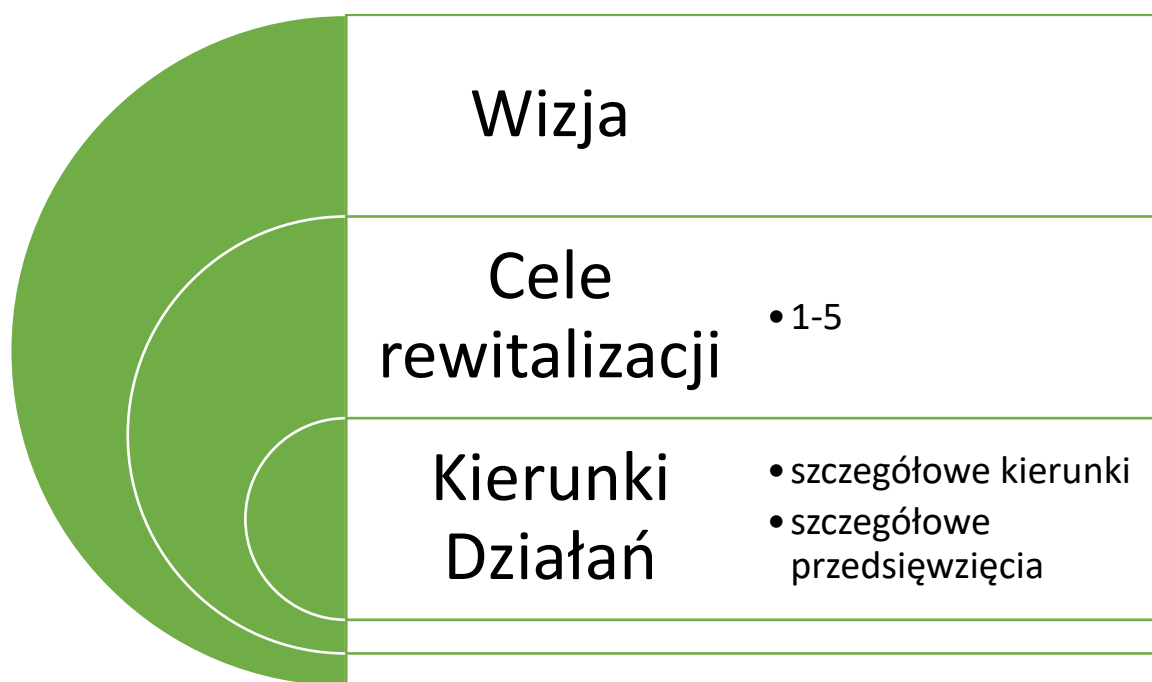
Każdy z celów stanowi krok na drodze od aktualnej sytuacji problemowej do stanu pożądanego, który został zdefiniowany na podstawie analiz diagnostycznych. Cele te odpowiadają zarówno na wyzwania, jak i na potencjały rozwojowe zidentyfikowane

w toku prac nad programem. Ich szczegółowe rozwinięcie w postaci kierunków działań umożliwia ukierunkowanie interwencji oraz wybór odpowiednich instrumentów wdrożeniowych – w tym konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 adresowany jest do szerokiego grona interesariuszy – mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji społecznych, instytucji publicznych oraz partnerów zewnętrznych. Uwzględnia on nie tylko problemy ujawnione w diagnozie, ale również lokalne aspiracje oraz oczekiwania wyrażone w trakcie konsultacji społecznych. Cele programu zostały opracowane w sposób inkluzyjny, by odzwierciedlały zarówno realne potrzeby, jak i potencjał aktywności oddolnej.

Struktura celów tworzy spójną ramę logiczną, która pozwala skutecznie planować i realizować działania rewitalizacyjne. Realizacja zaplanowanych kierunków działań w każdym z obszarów tematycznych ma na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych, ekonomicznych, przestrzennych czy środowiskowych występujących na terenie zdegradowanym. Warto podkreślić, że kierunki działań w poszczególnych obszarach często wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Dzięki temu możliwa będzie realizacja zintegrowanych projektów, wzmacniających efektywność podejmowanych interwencji i pozwalających na osiągnięcie trwałych rezultatów poprzez efekt synergii.

Schemat 3 Schemat struktury GPR w zakresie wizji, celów i kierunków działań

Źródło: Opracowanie własne

Cele rewitalizacji możemy podzielić na cele występujące w poszczególnych obszarach, które poddawane były wyczerpującej diagnozie:

- obszar społeczny,
- obszar gospodarczy,
- obszar środowiskowy,
- obszar techniczny,
- obszar przestrzenno-funkcjonalny.

Poniższe zestawienie przedstawia cele rewitalizacji gminy Wysokie wraz z przypisanymi do nich kierunkami działań. Zdefiniowane kierunki wskazują zakres niezbędnych interwencji, które powinny być realizowane wspólnie przez samorząd oraz jego partnerów – zarówno publicznych, jak i społecznych oraz gospodarczych. Odpowiadają one na pytanie: „co należy zrobić?”, aby w odniesieniu do zidentyfikowanych obszarów problemowych skutecznie osiągnąć założone cele rewitalizacji. Kierunki działań, wdrażane za pośrednictwem konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, stanowią podstawę realizacji celów programu. Ich precyzyjne określenie – a tam, gdzie to możliwe, również wskazanie konkretnych projektów – jest kluczowym elementem programowania działań rewitalizacyjnych.

Tabela 15 Cele i kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do 2024

Cele rewitalizacji	Kierunki działań
1. Wzmacnianie integracji społecznej oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.1. Rozwój lokalnych inicjatyw społecznych i sąsiedzkich 1.2. Wsparcie dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. osoby starsze, młodzież, osoby bezrobotne) 1.3. Organizacja działań edukacyjnych, kulturalnych i integracyjnych 1.4. Rozbudowa oferty usług społecznych i opiekuńczych
2. Pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców	2.1. Wsparcie dla rozwoju mikro- i małych przedsiębiorstw 2.2. Tworzenie lokalnych partnerstw na rzecz zatrudnienia i przedsiębiorczości 2.3. Adaptacja przestrzeni na potrzeby działalności gospodarczej i społecznej 2.4. Promocja lokalnych produktów i usług
3. Poprawa stanu środowiska naturalnego i podniesienie świadomości ekologicznej	3.1. Fizyczna odnowa terenów zieleni i przestrzeni przyrodniczych 3.2. Realizacja działań edukacyjnych w zakresie ekologii i zrównoważonego rozwoju 3.3. Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej i odnawialnych źródeł energii 3.4. Poprawa systemu gospodarowania odpadami i wody deszczowej
4. Rozwój infrastruktury technicznej i poprawa warunków życia mieszkańców	4.1. Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetycznej 4.2. Modernizacja infrastruktury drogowej, rowerowej oraz pieszej 4.3. Poprawa efektywności energetycznej budynków 4.4. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

5. Nadanie zdegradowanym obszarom nowych funkcji i poprawa jakości przestrzeni publicznych

- 5.1. Fizyczna odnowa zdegradowanych budynków publicznych i przestrzeni wspólnych
- 5.2. Tworzenie atrakcyjnych i dostępnych przestrzeni publicznych (np. skwery, place, ścieżki pieszo-rowerowe)
- 5.3. Ochrona i adaptacja dziedzictwa kulturowego

Źródło: Opracowanie własne

W ramach GPR gminy Wysokie zdefiniowano pięć głównych celów rewitalizacji, odpowiadających kluczowym obszarom problemowym: społecznemu, gospodarczemu, środowiskowemu, technicznemu oraz przestrzenno-funkcjonalnemu. Dla każdego z nich określono kierunki działań, które wskazują na priorytetowe obszary interwencji. W obszarze społecznym nacisk położono na integrację mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu i rozwój usług społecznych. W wymiarze gospodarczym przewidziano działania wspierające lokalną przedsiębiorczość, aktywizację zawodową oraz promocję lokalnych inicjatyw. Środowiskowe cele koncentrują się na poprawie stanu przyrody i zielonej infrastrukturze. W obszarze technicznym zaplanowano modernizację infrastruktury komunalnej i poprawę efektywności energetycznej. Natomiast działania w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym mają na celu nadanie zdegradowanym przestrzeniom nowych funkcji oraz poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych.

Należy podkreślić, że przy formułowaniu celów i kierunków działań przyjęto wykorzystanie podejścia zintegrowanego, uwzględniającego współzależność i komplementarność działań prowadzonych w różnych obszarach tematycznych. Wskazane w tabeli cele i kierunki wzajemnie się uzupełniają i przenikają, co pozwala na wzmocnienie efektu synergii. Taki sposób podejścia znacząco zwiększa szanse na skuteczną realizację wizji rozwojowej dla obszaru rewitalizacji. Warto również zaznaczyć, że planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne często będą jednocześnie wspierać realizację kilku celów oraz wpisywać się w więcej niż jeden kierunek działań. Mechanizmy zapewniające integrację działań i projektów rewitalizacyjnych zostały szczegółowo omówione w kolejnym podrozdziale niniejszego programu.

4.3. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 prezentuje kompleksowe podejście do planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych w pięciu głównych obszarach diagnostycznych: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Zachowana została wyraźna korelacja pomiędzy celami, kierunkami działań a konkretnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Elementy te są powiązane na każdym poziomie – koncepcyjnym, organizacyjnym, czasowym, finansowym oraz informacyjnym.

W programie przyjęto przejrzystą strukturę, która pozwala nie tylko przyporządkować poszczególne działania do odpowiednich celów i kierunków, ale również jasno określić ich miejsce w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Proces rewitalizacji w gminie

Wysokie będzie opierał się zarówno na działaniach inwestycyjnych, jak i tzw. działaniach miękkich (społecznych i edukacyjnych), które będą wzajemnie się uzupełniać, umożliwiając osiągnięcie efektu synergii – czyli wzmocnienia efektów poprzez zintegrowane oddziaływanie różnych typów interwencji.

Tego rodzaju podejście zwiększa skuteczność realizacji założonych celów rewitalizacyjnych. Warto jednak podkreślić, że komplementarność działań nie jest celem samym w sobie. Rewitalizacja powinna obejmować działania adekwatne do lokalnych potrzeb i potencjałów oraz trafnie adresować oczekiwania i problemy rzeczywistych beneficjentów – mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcia spełniające te kryteria zostały wskazane w niniejszym programie.

W praktyce, komplementarność działań jest osiągana poprzez ich spójność w kilku wymiarach:

Komplementarność przestrzenna

Realizacja przedsięwzięć koncentruje się na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, obejmując działania rozproszone równomiernie w jego obrębie – a nie punktowo. Projekty nie tylko odpowiadają na kluczowe problemy tego terenu, ale również przeciwdziałają ich przenoszeniu poza wyznaczony obszar. Szczególną rolę odgrywają tutaj działania dotyczące miejsc i obiektów użyteczności publicznej, z których korzystać będą mieszkańcy całej gminy. Komplementarność przestrzenna zakłada m.in.:

- realizację działań na całym obszarze rewitalizacji,
- przestrzenną spójność i uzupełnianie się projektów,
- eliminację ryzyka powstawania nowych napięć społecznych, np. segregacji czy wykluczenia.

Komplementarność problemowa

Odnosi się do wzajemnego dopełniania się projektów w kontekście zidentyfikowanych problemów społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i środowiskowych. Dzięki temu rewitalizacja oddziałuje kompleksowo – jednocześnie niwelując skutki kryzysów i wzmacniając lokalne potencjały. Takie podejście przeciwdziała fragmentaryzacji działań i skupia się na całościowym ujęciu sytuacji rewitalizowanego obszaru. Przemyślana struktura celów i kierunków działań pozwala ukierunkować interwencje i wpływać strategicznie na decyzje władz gminy.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Wszystkie przedsięwzięcia objęte programem podlegają spójnym zasadom weryfikacji, monitoringu i realizacji. Ujednolicone procedury w zakresie planowania, oceny i zarządzania zapewniają spójność całego procesu. System zarządzania GPR w gminie Wysokie powinien umożliwiać efektywną współpracę między instytucjami, zapewniając koordynację i przejrzystość wdrażania programu – zarówno na poziomie formalnym, jak i organizacyjnym.

Komplementarność międzyokresowa

Odnosi się do ciągłości działań rewitalizacyjnych w dłuższej perspektywie czasowej, z uwzględnieniem zmieniających się uwarunkowań formalnych i finansowych.

Poszczególne projekty stanowią elementy zaplanowanej sekwencji działań prowadzących do realizacji wizji obszaru rewitalizacji. Program został opracowany z horyzontem czasowym do roku 2035 z perspektywą do roku 2040, co umożliwia jego powiązanie z okresem wykorzystania środków z funduszy unijnych w ramach perspektywy 2021–2027 i kolejnych. Zasady monitorowania i oceny, zakładające przegląd aktualności programu co najmniej co 3 lata, wspierają utrzymanie spójności w długim okresie.

Komplementarność źródeł finansowania

Została zapewniona poprzez wskazanie różnorodnych źródeł wsparcia finansowego – zarówno publicznych, jak i prywatnych. Obejmuje to środki własne gminy, fundusze zewnętrzne (np. dotacje z Unii Europejskiej), środki organizacji pozarządowych, partnerów prywatnych oraz mieszkańców. Kluczowe znaczenie mają tu środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W przypadku wszystkich przedsięwzięć z listy podstawowej określono orientacyjne ramy finansowe, natomiast dla projektów dodatkowych – szacunkowe koszty ich realizacji.

5. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 z dokumentami strategicznymi Gminy Wysokie.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego podstawowym celem jest wyznaczenie ram dla skutecznej i skoordynowanej interwencji rewitalizacyjnej, skoncentrowanej na zidentyfikowanych obszarach problemowych. Program wskazuje kierunki działań oraz konkretne przedsięwzięcia mające na celu eliminację negatywnych zjawisk i wzmocnienie lokalnych potencjałów w pięciu kluczowych obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym.

Dokument ten nie funkcjonuje w oderwaniu od szerszego kontekstu planowania strategicznego gminy Wysokie, wręcz przeciwnie – GPR stanowi rozwinięcie, uzupełnienie i uszczegółowienie celów zawartych w dokumentach strategicznych gminy, takich jak m.in. strategię Gminy Wysokie, strategię ponadlokalne, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także lokalne dokumenty sektorowe (np. programy ochrony środowiska, programy wspierania rodziny, programy polityki senioralnej czy plany gospodarki niskoemisyjnej).

Zachowanie zgodności GPR z dokumentami strategicznymi gminy jest nie tylko wymogiem formalnym, ale także warunkiem skutecznego i trwałego wdrażania działań rewitalizacyjnych. Działania ujęte w GPR zostały zaplanowane w taki sposób, aby wspierać osiąganie celów strategicznych gminy, zwłaszcza w zakresie:

- – poprawy jakości życia mieszkańców,

- – wzmacniania potencjału gospodarczego,
- – zrównoważonego rozwoju przestrzennego i środowiskowego,
- – ochrony dziedzictwa kulturowego,
- – oraz podnoszenia efektywności infrastruktury technicznej.

Schemat 4. Schemat zgodności GPR z dokumentami lokalnymi

Źródło: Opracowanie własne

Dlatego też należy podkreślić, że GPR spaja zagadnienia związane z szeroko pojętą rewitalizacją, które występują w innych dokumentach na poziomie lokalnym. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do roku 2040 jest komplementarny w swoich założeniach z dokumentami o charakterze programowym i strategicznym. Poniżej przedstawiono opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy, który pokazuje w jaki sposób założenia GPR wpisują się w inne dokumenty gminne obowiązujące we wskazanych obszarach.

Tabela 16 Zestawienie komplementarności celów strategicznych GPR z celami Strategii Rozwoju Ponadlokalnego (...) „BYSTRZYCA

CEL GPR Wysokie	Powiązane cele SRP „Bystrzyca”	Komentarz – komplementarność
1. Wzmacnianie integracji społecznej oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	CS 1, CS 2, CS 6 (CO 1, CO 2, CO 3)	Rozwój usług społecznych i działań integracyjnych wspiera cele SRP w zakresie społeczeństwa obywatelskiego, kultury, sportu i walki z wykluczeniem.

2. Pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców	CS 3 (CO 1, CO 2, CO 3), CS 6 (CO 2, CO 3)	Działania wspierające mikroprzedsiębiorstwa i lokalne partnerstwa wzmacniają rozwój gospodarczy, aktywizację zawodową i promocję gospodarczą obszaru.
3. Poprawa stanu środowiska naturalnego i podniesienie świadomości ekologicznej	CS 4 (wszystkie CO), CS 2 (CO 1), CS 6 (CO 5)	Komplementarność w zakresie ochrony środowiska, OZE, edukacji ekologicznej, wspólnej gospodarki odpadami oraz wspólnego ładu przestrzennego.
4. Rozwój infrastruktury technicznej i poprawa warunków życia mieszkańców	CS 5 (wszystkie CO), CS 4 (CO 5), CS 6 (CO 1)	Modernizacja dróg, infrastruktury wod-kan, energetycznej i niskoemisyjnej – pełna spójność z celami SRP dotyczącymi infrastruktury i komunikacji.
5. Nadanie zdegradowanym obszarom nowych funkcji i poprawa jakości przestrzeni publicznych	CS 2 (CO 2), CS 4 (CO 3), CS 5 (CO 3), CS 6 (CO 5)	Odnowa budynków, przestrzeni wspólnych i ochrona dziedzictwa kulturowego pokrywają się z działaniami SRP na rzecz jakości przestrzeni, kultury i ładu przestrzennego.

Źródło: opracowanie własne

Analiza celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie w odniesieniu do celów Strategii Rozwoju Ponadlokalnego „Bystrzyca” pozwala stwierdzić, że dokumenty te cechuje wysoki stopień komplementarności. GPR Wysokie wpisuje się w logikę i założenia SRP, realizując cele spójne z ponadlokalną wizją rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Szczególnie wyraźna jest synergia w obszarach takich jak rozwój usług społecznych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywizacja zawodowa oraz wspieranie lokalnej przedsiębiorczości.

Istotne powiązania widoczne są również w zakresie działań proekologicznych oraz inwestycji w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną. Ponadto działania rewitalizacyjne zmierzające do fizycznej odnowy przestrzeni publicznych, adaptacji zdegradowanych obszarów oraz ochrony dziedzictwa kulturowego są zgodne z celami SRP dotyczącymi poprawy jakości przestrzeni oraz integracji społecznej. Tak wysoki poziom zgodności pomiędzy dokumentami strategicznymi może stanowić istotny argument w procesie aplikowania o środki zewnętrzne i realizacji projektów partnerskich.

Cele Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie są w dużym stopniu spójne z kierunkami wyznaczonymi w Strategii rozwiązywania problemów społecznych. Oba dokumenty koncentrują się na poprawie jakości życia mieszkańców oraz na wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Szczególnie widoczna jest komplementarność w zakresie wzmacniania integracji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu oraz rozwoju usług opiekuńczych i społecznych.

Kierunki działań GPR, takie jak rozwój lokalnych inicjatyw sąsiedzkich, wsparcie dla grup zagrożonych wykluczeniem czy rozbudowa oferty usług społecznych, odpowiadają na potrzeby zdefiniowane w Strategii, w tym związane z dostępem do świadczeń, wsparciem rodzin, seniorów i osób niepełnosprawnych.

Wspólnym mianownikiem obu dokumentów jest również przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja zawodowa mieszkańców. GPR kładzie nacisk na pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków dla rozwoju mikro- i małych firm, co uzupełnia działania strategiczne nakierowane na tworzenie miejsc pracy w sektorze usług społecznych, organizację robót publicznych oraz wzmocnienie kompetencji osób bezrobotnych.

Dodatkowo, działania rewitalizacyjne ukierunkowane na poprawę warunków życia – m.in. rozwój infrastruktury technicznej, dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami – wzmacniają cele Strategii w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania marginalizacji. Takie powiązanie dokumentów tworzy spójną i wielowymiarową politykę społeczną na poziomie lokalnym, zwiększając skuteczność interwencji i możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych.

Tabela 17 Zestawienie komplementarności celów strategicznych GPR z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Cele GPR Gminy Wysokie	Powiązane cele Strategii rozwiązywania problemów społecznych	Zakres komplementarności
1. Wzmacnianie integracji społecznej oraz poprawa jakości życia mieszkańców	1) Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego	Wspólna koncentracja na integracji, pomocy rodzinie, usługach społecznych i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu
	3) Zapewnienie dostępu do usług społecznych	
	4) Wzmocnienie roli rodziny	
	5) Przeciwdziałanie przemocy	
1.2. Wsparcie dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	3) Zapewnienie dostępu do usług społecznych	Spójność działań na rzecz seniorów, dzieci, osób niepełnosprawnych, bezrobotnych i innych grup wymagających wsparcia
	4) Zapewnienie warunków rozwoju dzieci i młodzieży	
1.4. Rozbudowa oferty usług społecznych i opiekuńczych	3) Zapewnienie usług społecznych	Uzupełnianie systemu wsparcia usługowego i opiekuńczego w gminie
	Tworzenie miejsc pracy w sektorze usług społecznych	
2. Pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców	2) Przeciwdziałanie bezrobociu	Wspólna misja aktywizacji zawodowej, tworzenia miejsc pracy i wspierania przedsiębiorczości lokalnej
	Wzmacnianie kompetencji osób bezrobotnych	
	Organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych	
2.1. Wsparcie mikro- i małych przedsiębiorstw	Tworzenie miejsc pracy	Wzajemne wzmacnianie środowiska gospodarczego jako narzędzia przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu
	Inicjowanie partnerstw lokalnych	

3. Poprawa stanu środowiska naturalnego i świadomości ekologicznej	–	Uzupełnienie celów społecznych o kwestie środowiskowe wpływające pośrednio na jakość życia mieszkańców
4. Rozwój infrastruktury technicznej i poprawa warunków życia mieszkańców	1) Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego	Wspólny cel poprawy warunków bytowych oraz dostępności infrastruktury dla osób w trudniejszej sytuacji życiowej
	3) Zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	
5. Nadanie zdegradowanym obszarom nowych funkcji i poprawa jakości przestrzeni publicznej	4) Wzmocnienie roli rodziny	Synergia w działaniach na rzecz jakości środowiska życia, przestrzeni wspólnych i aktywizacji społecznej rodzin
	3) Zapewnienie warunków rozwoju dzieci i młodzieży	

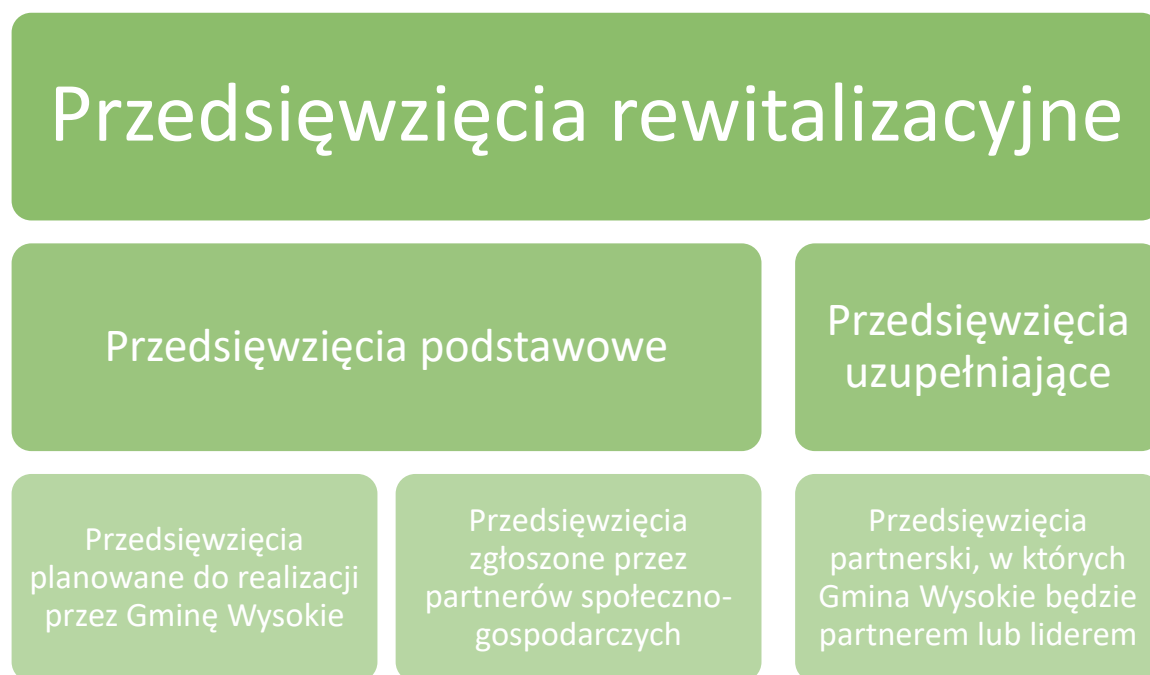
Źródło: opracowanie własne

GPR pełni zatem funkcję instrumentu wdrażającego lokalną politykę rozwoju w najbardziej wrażliwych i wymagających obszarach. Umożliwia też lepsze ukierunkowanie środków finansowych – zarówno gminnych, jak i zewnętrznych (w tym unijnych) – na działania odpowiadające realnym potrzebom społeczności lokalnej, a jednocześnie zbieżne z długofalowymi planami rozwojowymi gminy. W rezultacie Gminny Program Rewitalizacji staje się narzędziem operacyjnym o silnym osadzeniu strategicznym, które pozwala nie tylko na skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym i infrastrukturalnym, ale także na budowanie spójności i komplementarności działań rozwojowych w skali całej gminy Wysokie.

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Niniejszy rozdział Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie zawiera opis planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Uwzględniono w nim działania o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym, zgodnie z potrzebami zidentyfikowanymi na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu obszaru zdegradowanego. Przedsięwzięcia zostały podzielone na dwie główne grupy przedsięwzięcia podstawowe (znajdujące się na obszarze rewitalizacji) oraz uzupełniające – których realizacja wpłynie na przełamanie kryzysu na obszarze rewitalizacji. Ponadto w zestawieniu znajdują się zarówno przedsięwzięcia Gminy Wysokie wskazane do realizacji w ramach zadań własnych samorządu oraz przedsięwzięcia / projekty wskazane przez lokalnych interesariuszy m.in. w ramach prowadzonych konsultacji społecznych, podczas których lokalni interesariusze w otwartym naborze mieli możliwość zgłaszania przedsięwzięć do GPR.

Schemat 5. Schemat struktury przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

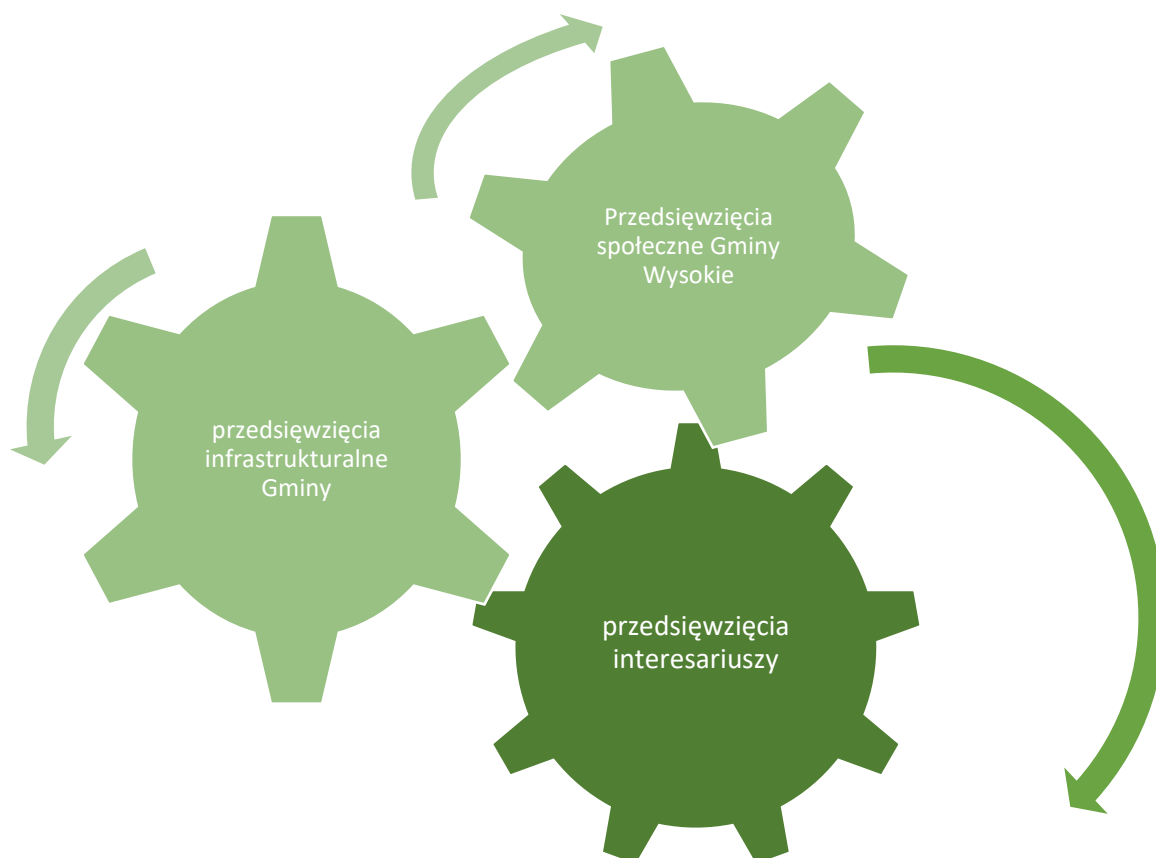
Zawarte w niniejszym rozdziale przedsięwzięcia odnoszą się do wszystkich sfer objętych rewitalizacją i mają charakter zintegrowany. Oznacza to, że działania infrastrukturalne będą powiązane z projektami społecznymi, edukacyjnymi, gospodarczymi czy środowiskowymi – tak, aby wspólnie tworzyły kompleksową odpowiedź na problemy występujące na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Realizacja każdego z przedsięwzięć została osadzona w szerszym kontekście zmian strukturalnych, zmierzających do trwałego wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego.

Ważnym aspektem planowanych działań jest komplementarność pomiędzy inicjatywami gminy a projektami zgłoszonymi przez partnerów lokalnych. Choć nie wszystkie przedsięwzięcia muszą być realizowane jednocześnie, ich wzajemne powiązania umożliwiają synchronizację efektów oraz wzmocnienie skuteczności podejmowanych interwencji. Działania te nie tylko uzupełniają się tematycznie i przestrzennie, ale również wzajemnie wzmacniają, prowadząc do efektu synergii.

Dla każdego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wskazano następujące informacje: nazwę projektu oraz podmiot odpowiedzialny za jego realizację, zakres planowanych zadań i miejsce ich wdrażania, szacunkową wartość projektu, prognozowane rezultaty oraz sposób ich oceny w kontekście realizacji celów rewitalizacji, elementy zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami – w zakresie możliwym do określenia na etapie opracowywania dokumentu.

W dalszej części rozdziału przedstawiono także graficzny schemat spójności i uzupełniania się działań rewitalizacyjnych, obrazujący wzajemne zależności i logiczne powiązania między różnymi typami przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach GPR Gminy Wysokie.

Schemat 6. Schemat spójności i uzupełniania się działań w ramach GPR.

Źródło: opracowanie własne

6.1. Przedsięwzięcia podstawowe

Niniejsza część dokumentu przedstawia zestaw podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja została zaplanowana przez Gminę Wysokie i/lub partnerów społeczno-gospodarczych planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji (tj. w sołectwach: Wysokie, Radomirka, Giełczew Pierwsza i Giełczew Kolonia). Projekty te zostały wytypowane na podstawie diagnozy stanu obszaru zdegradowanego oraz w oparciu o zidentyfikowane potrzeby lokalnej społeczności. Obejmują one działania o charakterze infrastrukturalnym, społecznym, środowiskowym, przestrzennym i technicznym, mające na celu kompleksowe i trwałe wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Przedsięwzięcia te wpisują się w cele i kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji i będą realizowane z wykorzystaniem środków własnych gminy oraz dostępnych źródeł zewnętrznych. Ich realizacja będzie stanowić fundament działań rewitalizacyjnych, wokół którego możliwe będzie integrowanie inicjatyw lokalnych partnerów.

Tabela 18 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie

Nazwa przedsięwzięcia	Opieka w Gminie Wysokie – Centrum w Łosieniu.
Nazwa wnioskodawcy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiem, Nowa 3, 23-145 Wysokie
Forma prawna wnioskodawcy	- o Urząd Gminy Wysokie ● jednostka organizacyjna Gminy Wysokie - o przedsiębiorstwo działające na terenie Gminy Wysokie - o organizacja pozarządowa zarejestrowana w KRS - o Koło Gospodyń Wiejskich - o Ochotnicza Straż Pożarna - o inne, proszę wymienić projekty realizowane w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji lub samodzielnie przez partnerów społeczno-gospodarczych Gminy
Dane osoby zgłaszającej (do kontaktu)	Imię i nazwisko: Anna Dąbska. Kierownik GOPS Numer telefonu: 84 680 62 47 Adres e-mail: gopswysokie@ugwysokie
Lokalizacja przedsięwzięcia	● Wysokie (obszar rewitalizacji) ● Radomirka (obszar rewitalizacji) ● Giełczew Pierwsza (obszar rewitalizacji) ● Giełczew-Kolonia (obszar rewitalizacji) ● Dragany (obszar zdegradowany) - X Pozostałe miejscowości Gminy Wysokie
Główny obszar problemów, które rozwiąże dane przedsięwzięcie	Strefa społeczna: ● Bezrobocie ● Ubóstwo - o Przestępczość ● Osoby ze specjalnymi potrzebami - o Edukacja ● Kapitał społeczny - o Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym - o Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym Strefa gospodarcza:

	o niski poziom przedsiębiorczości Strefa środowiskowa: - o gospodarka w obiegu zamkniętym - o ochrona środowiska - o adaptacja do zmian klimatu Strefa przestrzenno-funkcjonalna: - o niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną - o zły stan infrastruktury technicznej i społecznej - o brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości - o niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru - o niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami - o niski poziom obsługi komunikacyjnej - o niedobór lub niska jakość terenów publicznych Strefa techniczna: - o degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, - o_niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych	
Cel główny przedsięwzięcia:	Działania rewitalizacyjne: zażegnanie kryzysów zjawisk społecznych na obszarze rewitalizacji (wpływające na poprawę wskaźników delimitacyjnych)	
Zakres rzeczowy	działania rewitalizacyjne, koncentrujące się na integracji społecznej, oraz aktywizacji mieszkańców, tj.: • Usługi społeczne, - Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne i socjalne. - Asystentura rodzinna i środowiskowa dla osób w trudnej sytuacji życiowej. - Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. - Organizacja spotkań tematycznych. - Utworzenie grup sąsiedzkich wsparcia i samopomocy. - Adaptacja przestrzeni wspólnych do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami. - Wspieranie samodzielności życiowej i przeciwdziałanie izolacji społecznej. - Diagnoza potrzeb społecznych poprzez ankiety, wywiady i warsztaty.	
Lokalizacja przedsięwzięcia (adres/nr działki/obręb)		Biuro projektu: Urząd Gminy Wysokie, ul Nowa 1 23-145 Wysokie Lokalizacja przedsięwzięcia: Łosień 54 Obręb 0013 – Łosień Nr dz. 222/1
Planowany okres realizacji (rrrr-rrrr)		2026-2028
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania		
działania, mające na celu zapewnienie dostępności usług:		
1. Dostosowanie materiałów i komunikacji:		

- Przygotowanie materiałów informacyjnych w formatach dostępnych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, np. w dużym druku, wersjach audio, dostępnych cyfrowo. - Używanie jasnego i prostego języka, aby zapewnić zrozumiałość przekazu.		
2. Monitoring i ewaluacja dostępności:		
Wprowadzanie ciągłych usprawnień w zakresie dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i najlepszymi praktykami.		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia		2 350 000,00 PLN
Źródło finansowanie	o środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych o środki pochodzące ze źródeł prywatnych: • środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS, (działanie 8.5 FEL) o środki pochodzące z innych źródeł:	
Prognozowane wskaźniki	Nazwa wskaźnika	wartość
	Liczba osób objętych usługami społecznymi w ramach projektu	30
	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług społecznych (np. placówki, centra wsparcia)	1
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w ramach projektu	12
	Liczba osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	30
	Liczba pracowników przeszkolonych w zakresie świadczenia usług społecznych lub pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem	9
	Liczba opiekunów faktycznych objętych wsparciem w zakresie poradnictwa specjalistycznego, socjalnego i prawnego, szkoleń z zakresu opieki nad osobą zależną	8
	Wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców z jakości i dostępności usług społecznych (na podstawie ankiet)	min. +30% wzrost
Uwagi: nie dotyczy		

Nazwa przedsięwzięcia	Zagospodarowanie dawnej plebanii w celu utworzenia Ośrodka Zdrowia wraz bazą ratownictwa medycznego.
Nazwa wnioskodawcy	Urząd Gminy Wysokie
Forma prawna wnioskodawcy	X Urząd Gminy Wysokie o jednostka organizacyjna Gminy Wysokie o przedsiębiorstwo działające na terenie Gminy Wysokie o organizacja pozarządowa zarejestrowana w KRS o Koło Gospodyń Wiejskich o Ochotnicza Straż Pożarna o inne, proszę wymienić projekty realizowane w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji lub samodzielnie przez partnerów społeczno-gospodarczych Gminy
Dane osoby zgłaszającej (do kontaktu)	Imię i nazwisko: Justyna Małek – Kuryło Kierownik Referatu Inwestycji Numer telefonu: 84 680 62 06 Adres e-mail: justyna.malek@ugwysokie.pl

Lokalizacja przedsięwzięcia	X Wysokie (obszar rewitalizacji) o Radomirka (obszar rewitalizacji) o Giełczew Pierwsza (obszar rewitalizacji) o Giełczew-Kolonia (obszar rewitalizacji) o Dragany (obszar zdegradowany) o Pozostałe miejscowości Gminy Wysokie	
Główny obszar problemów, które rozwiąże dane przedsięwzięcie	Strefa społeczna: X Bezrobocie X Ubóstwo X Przestępczość X Osoby ze specjalnymi potrzebami o Edukacja X Kapitał społeczny o Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym o Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym Strefa gospodarcza: o niski poziom przedsiębiorczości Strefa środowiskowa: o gospodarka w obiegu zamkniętym o ochrona środowiska o adaptacja do zmian klimatu Strefa przestrzenno-funkcjonalna: X niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną X zły stan infrastruktury technicznej i społecznej o brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości o niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru X niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami o niski poziom obsługi komunikacyjnej o niedobór lub niska jakość terenów publicznych Strefa techniczna: X degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, X_niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych	
Cel główny przedsięwzięcia:	Celem projektu jest modernizacja i adaptacja budynku dawnej plebanii na funkcjonalną przestrzeń przeznaczoną do realizacji działań o charakterze zdrowotnym. Inwestycja ma na celu utworzenie ośrodka zdrowia z bazą ratownictwa medycznego a także innych pomieszczeń wspierających inicjatywy edukacyjne, pomocowe i integracyjne.	
Zakres rzeczowy	Kompleksowa przebudowa budynku starej plebanii wraz niezbędnymi instalacjami i wyposażeniem na potrzeby ośrodka zdrowia i ratownictwa medycznego.	
Lokalizacja przedsięwzięcia (adres/nr działki/obręb) Ul. Rynek Jabłonowskich 2A, 23-145 Wysokie Działka 505/2, obręb 0022 Wysokie		Biuro projektu: Urząd Gminy Wysokie, ul Nowa 1 23-145 Wysokie Lokalizacja przedsięwzięcia: Działka 505/2, obręb 0022 Wysokie

Planowany okres realizacji (rrrr-rrrr)		2026-2028
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania		
działania, mające na celu zapewnienie dostępności usług:		
1. Dostosowanie materiałów i komunikacji:		
- Przygotowanie materiałów informacyjnych w formatach dostępnych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, np. w dużym druku, wersjach audio, dostępnych cyfrowo. - Używanie jasnego i prostego języka, aby zapewnić zrozumiałość przekazu.		
2. Monitoring i ewaluacja dostępności:		
Wprowadzanie ciągłych usprawnień w zakresie dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i najlepszymi praktykami.		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia		6 000 000,00 zł
Źródło finansowanie	X środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych o środki pochodzące ze źródeł prywatnych: X środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS, (działanie 8.5 FEL) o środki pochodzące z innych źródeł:	
Prognozowane wskaźniki	Nazwa wskaźnika	wartość
	Liczba zmodernizowanych budynków	1
	Liczba nowo utworzonych przestrzeni funkcjonalnych / gabinetów medycznych	3
	Liczba osób korzystających rocznie z usług ośrodka zdrowia	1000
Uwagi: nie dotyczy		

3

Nazwa przedsięwzięcia	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Wysokiem wraz z dostosowaniem budynku dla osób niepełnosprawnych
Nazwa wnioskodawcy	Urząd Gminy Wysokie
Forma prawna wnioskodawcy	X Urząd Gminy Wysokie o jednostka organizacyjna Gminy Wysokie o przedsiębiorstwo działające na terenie Gminy Wysokie o organizacja pozarządowa zarejestrowana w KRS o Koło Gospodyń Wiejskich o Ochotnicza Straż Pożarna o inne, proszę wymienić projekty realizowane w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji lub samodzielnie przez partnerów społeczno-gospodarczych Gminy
Dane osoby zgłaszającej (do kontaktu)	Imię i nazwisko: Justyna Małek - Kuryło Numer telefonu: 846806206 Adres e-mail: justyna.malek@ugwysokie.pl
Lokalizacja przedsięwzięcia	X Wysokie (obszar rewitalizacji) o Radomirka (obszar rewitalizacji) o Giełczew Pierwsza (obszar rewitalizacji) o Giełczew-Kolonia (obszar rewitalizacji) o Dragany (obszar zdegradowany) o Pozostałe miejscowości Gminy Wysokie
Główny obszar problemów, które	Strefa społeczna: o Bezrobocie

rozwiąże dane przedsięwzięcie	☐ Ubóstwo ☐ Przystępność ☒ Osoby ze specjalnymi potrzebami ☐ Edukacja ☐ Kapitał społeczny ☒ Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym ☐ Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym Strefa gospodarcza: ☐ niski poziom przedsiębiorczości Strefa środowiskowa: ☐ gospodarka w obiegu zamkniętym ☒ ochrona środowiska ☐ adaptacja do zmian klimatu Strefa przestrzenno-funkcjonalna: ☐ niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną ☒ zły stan infrastruktury technicznej i społecznej ☐ brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości ☒ niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru ☒ niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami ☐ niski poziom obsługi komunikacyjnej ☐ niedobór lub niska jakość terenów publicznych Strefa techniczna: ☒ degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, ☐ _niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych	
Cel główny przedsięwzięcia:	Zwiększenie dostępności do usług publicznych	
Zakres rzeczowy	Termomodernizacja budynku, dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, wymiana źródeł ciepła, montaż systemów energii odnawialnej	
Lokalizacja przedsięwzięcia (adres/nr działki/obręb)		Biuro projektu: Urząd Gminy Wysokie, ul Nowa 1 23-145 Wysokie Lokalizacja przedsięwzięcia: ul. Nowa 1, 23-145 Wysokie działka nr 1335/3 obręb 0022 Wysokie
Planowany okres realizacji (rrrr-rrrr)		2027 - 2029
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania		
działania, mające na celu zapewnienie dostępności usług: 1. Dostosowanie materiałów i komunikacji: • Przygotowanie materiałów informacyjnych w formatach dostępnych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, np. w dużym druku, wersjach audio, dostępnych cyfrowo. • Używanie jasnego i prostego języka, aby zapewnić zrozumiałość przekazu. 2. Monitoring i ewaluacja dostępności:		

Wprowadzanie ciągłych usprawnień w zakresie dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i najlepszymi praktykami.		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia		1 000 000,00 zł
Źródło finansowanie	X środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych o środki pochodzące ze źródeł prywatnych: X środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS, (działanie 8.5 FEL) X środki pochodzące z innych źródeł:	
Prognozowane wskaźniki	Nazwa wskaźnika	wartość
	Zmodernizowany budynek Urzędu Gminy	1
	Liczba osób korzystająca z usług publicznych	2500
Uwagi: nie dotyczy		

4

Nazwa przedsięwzięcia	Mikro-projekty w ramach Regionów Rewitalizacji 3.0.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Wysokie, Nowa 1, 23-145 Wysokie
Forma prawna wnioskodawcy	Urząd Gminy Wysokie - o jednostka organizacyjna Gminy Wysokie - o przedsiębiorstwo działające na terenie Gminy Wysokie - o organizacja pozarządowa zarejestrowana w KRS - o Koło Gospodyń Wiejskich - o Ochotnicza Straż Pożarna - inne, proszę wymienić projekty realizowane w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji lub samodzielnie przez partnerów społeczno-gospodarczych Gminy
Dane osoby zgłaszającej (do kontaktu)	Imię i nazwisko: Dorota Dobrzyńska. Wójt Gminy Wysokie Numer telefonu: 84 680 62 06 Adres e-mail: dorota.dobrzynska@ugwysokie.pl
Lokalizacja przedsięwzięcia	- Wysokie (obszar rewitalizacji) - Radomirka (obszar rewitalizacji) - Giełczew Pierwsza (obszar rewitalizacji) - Giełczew-Kolonia (obszar rewitalizacji) - Dragany (obszar zdegradowany) - Pozostałe miejscowości Gminy Wysokie
Główny obszar problemów, które rozwiąże dane przedsięwzięcie	Strefa społeczna: - Bezrobocie - Ubóstwo - Przestępczość - Osoby ze specjalnymi potrzebami - Edukacja - Kapitał społeczny - Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym - Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym Strefa gospodarcza: - niski poziom przedsiębiorczości Strefa środowiskowa: - gospodarka w obiegu zamkniętym - ochrona środowiska

	• adaptacja do zmian klimatu Strefa przestrzenno-funkcjonalna: - o niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną - o zły stan infrastruktury technicznej i społecznej - o brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości - o niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru - o niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami - o niski poziom obsługi komunikacyjnej - o niedobór lub niska jakość terenów publicznych Strefa techniczna: - o degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, - o_niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych	
Cel główny przedsięwzięcia:	Działania rewitalizacyjne: zażegnanie kryzysów zjawisk społecznych na obszarze rewitalizacji (wpływające na poprawę wskaźników delimitacyjnych)	
Zakres rzeczowy	działania rewitalizacyjne, koncentrujące się na integracji społecznej, odnowie przestrzeni publicznych oraz aktywizacji mieszkańców, tj.: • organizacja warsztatów, szkoleń i spotkań dla mieszkańców, • tworzenie przestrzeni do aktywności społecznej, np. poprzez organizację festynów, spacerów czy muralu, • realizacja działań sportowo-rekreacyjnych, w tym gier terenowych, półmaratonów, festynów integracyjnych • doposażenie placów zabaw, przygotowanie ścieżek spacerowo-biegowych, • doposażenie w sprzęt pracowni, świetlic, sal szkoleniowych celem realizacji inicjatyw lokalnych, • budowa małej infrastruktury turystyki, np., wiaty, paleniska, stojaki dla rowerów itp. oraz organizacja działań integracyjnych wśród danej społeczności, wsparcie doradcze i edukacyjne	
Lokalizacja przedsięwzięcia (adres/nr działki/obręb)		Biuro projektu: Urząd Gminy Wysokie, ul Nowa 1 23-145 Wysokie Lokalizacja przedsięwzięciai: Cały obszar rewitalizacji – na obecną chwilę nie jest możliwe wskazanie konkretnych działek
Planowany okres realizacji (rrrr-rrrr)		2027-2033
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania działania, mające na celu zapewnienie dostępności usług: 1. Dostosowanie materiałów i komunikacji: • Przygotowanie materiałów informacyjnych w formatach dostępnych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, np. w dużym druku, wersjach audio, dostępnych cyfrowo. • Używanie jasnego i prostego języka, aby zapewnić zrozumiałość przekazu.		

2. Monitoring i ewaluacja dostępności:		
Wprowadzanie ciągłych usprawnień w zakresie dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i najlepszymi praktykami.		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia		600 000,00 PLN (łącznie – 3 projekty na kwotę max. 200 000,00 zł)
Źródło finansowanie	o środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych o środki pochodzące ze źródeł prywatnych: środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS, Regiony Rewitalizacji 3.0 o środki pochodzące z innych źródeł:	
Prognozowane wskaźniki	Nazwa wskaźnika	wartość
	Liczba projektów w ramach programu Regiony Rewitalizacji 3.0	3
	Liczba inicjatyw oddolnych	3
	Liczba użytkowników efektów mikroprojektów	300
Uwagi: nie dotyczy		

Źródło: dane Urzędu Gminy – fiski wpłynęły w odpowiedzi na ogłoszenie o otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych

6.2. Przedsięwzięcia uzupełniające

Przedstawione poniżej przedsięwzięcia uzupełniające stanowią rozszerzenie i dopełnienie działań podstawowych zaplanowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie. Są one bezpośrednio inicjowane przez gminę lub przez lokalnych partnerów społecznych, gospodarczych lub instytucjonalnych – ale ich realizacja umiejscowiona jest poza obszarem rewitalizacji, choć skutek realizacji tych przedsięwzięć znacząco przyczyni się do wzmocnienia efektów rewitalizacji. Ich rola polega na wspieraniu i uzupełnianiu celów programu poprzez działania o charakterze społecznym, edukacyjnym, środowiskowym, infrastrukturalnym lub gospodarczym, często o mniejszej skali, lecz dużym znaczeniu lokalnym.

Przedsięwzięcia uzupełniające mogą być realizowane równolegle z projektami podstawowymi lub w późniejszym etapie – jako odpowiedź na bieżące potrzeby mieszkańców, zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze oraz nowe możliwości finansowania. Działania te będą sprzyjały budowaniu partnerstw lokalnych, wzmocnianiu zaangażowania społeczności oraz rozwojowi aktywności obywatelskiej na obszarze rewitalizacji.

Dla każdego przedsięwzięcia uzupełniającego przedstawiono jego nazwę, zakres planowanych działań, podmiot odpowiedzialny, lokalizację realizacji, szacunkowy koszt oraz oczekiwane rezultaty. Ujęcie projektów w tej części dokumentu nie stanowi gwarancji ich realizacji, lecz wyraża intencję wsparcia i promowania wszelkich inicjatyw, które są zgodne z celami GPR i mogą przyczynić się do trwałego wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Tabela 19 Uzupełniająca przedsięwzięcia rewitalizacyjne obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie

I

Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja zabytkowego budynku dawnej szkoły w Maciejowie Starym Etap II.
Nazwa wnioskodawcy	Urząd Gminy Wysokie
Forma prawna wnioskodawcy	☒ Urząd Gminy Wysokie ☐ jednostka organizacyjna Gminy Wysokie ☐ przedsiębiorstwo działające na terenie Gminy Wysokie ☐ organizacja pozarządowa zarejestrowana w KRS ☐ Koło Gospodyń Wiejskich ☐ Ochotnicza Straż Pożarna ☐ inne, proszę wymienić projekty realizowane w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji lub samodzielnie przez partnerów społeczno-gospodarczych Gminy
Dane osoby zgłaszającej (do kontaktu)	Imię i nazwisko: Justyna Małek-Kuryło Numer telefonu: 846806206 Adres e-mail: justyna.malek@ugwysokie.pl
Lokalizacja przedsięwzięcia	☐ Wysokie (obszar rewitalizacji) ☐ Radomirka (obszar rewitalizacji) ☐ Giełczew Pierwsza (obszar rewitalizacji) ☐ Giełczew-Kolonia (obszar rewitalizacji) ☐ Dragany (obszar zdegradowany) ☒ Pozostałe miejscowości Gminy Wysokie
Główny obszar problemów, które rozwiąże dane przedsięwzięcie	Strefa społeczna: ☒ Bezrobocie ☒ Ubóstwo ☐ Przestępczość ☒ Osoby ze specjalnymi potrzebami ☐ Edukacja ☒ Kapitał społeczny ☐ Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym ☐ Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym Strefa gospodarcza: ☐ niski poziom przedsiębiorczości Strefa środowiskowa: ☐ gospodarka w obiegu zamkniętym ☐ ochrona środowiska ☐ adaptacja do zmian klimatu Strefa przestrzenno-funkcjonalna: ☒ niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną ☒ zły stan infrastruktury technicznej i społecznej ☒ brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości ☒ niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru ☒ niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami ☐ niski poziom obsługi komunikacyjnej ☐ niedobór lub niska jakość terenów publicznych Strefa techniczna: ☒ degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych,

	X_niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych	
Cel główny przedsięwzięcia:	Dostosowanie obiektu na potrzeby budynku mieszkalnego wielorodzinnego (2 mieszkania) i 1 lokalu usługowego.	
Zakres rzeczowy	Kompleksowa przebudowa z wymianą źródeł ciepła i posadowieniem szamba.	
Lokalizacja przedsięwzięcia (adres/nr działki/obręb)		Biuro projektu: Urząd Gminy Wysokie, ul Nowa 1 23-145 Wysokie Lokalizacja przedsięwzięcia: Maciejów Stary 54, 23-145 Wysokie Dz. Nr: 101/3, 101/1 Obręb 0015 Maciejów Stary
Planowany okres realizacji (rrrr-rrrr)		2026-2028
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania		
działania, mające na celu zapewnienie dostępności usług: 1. Dostosowanie materiałów i komunikacji: • Przygotowanie materiałów informacyjnych w formatach dostępnych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami, np. w dużym druku, wersjach audio, dostępnych cyfrowo. • Używanie jasnego i prostego języka, aby zapewnić zrozumiałość przekazu. 2. Monitoring i ewaluacja dostępności: • Wprowadzanie ciągłych usprawnień w zakresie dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i najlepszymi praktykami.		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia		2 000 000,00
Źródło finansowanie	X środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych o środki pochodzące ze źródeł prywatnych: X środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS, (działanie 8.5 FEL) o środki pochodzące z innych źródeł:	
Prognozowane wskaźniki	Nazwa wskaźnika	wartość
	Wyremontowany budynek danej szkoły z zagospodarowaniem na cele mieszkalne oraz usługowe	1
	Liczba rodzin wynajmujących zrewitalizowany budynek	2
	Liczba korzystających z usług świadczonych w lokalu (np. psycholog) / rocznie	10
Uwagi: nie dotyczy		

Źródło: dane Urzędu Gminy – fiszki wpłynęły w odpowiedzi na ogłoszenie o otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach realizacji postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie przewiduje się również realizację dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi). Przedsięwzięcia te będą realizowały następujące cele:

- wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją,
- poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych,

- pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne,
- zachęcanie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego,
- zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich,
- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym,
- wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe)
- wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

Finansowanie powyższych działań będzie możliwe zgodnie z zasadą komplementarności źródeł finansowania i będą one realizowane np. z wykorzystaniem grantów na mini-projekty rewitalizacyjne realizowane przez JST i lokalnych interesariuszy.

6.3. Zmiany funkcjonalno-przestrzenne

W wyniku realizacji szeregu inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych i krajowych, Gmina Wysokie przejdzie znaczące zmiany funkcjonalno-przestrzenne, które wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców, zwiększenie dostępności usług publicznych, rozwój turystyki oraz ochronę dziedzictwa kulturowego.

Inwestycje takie jak systemowe wsparcie rodzin z dziećmi oraz kompleksowe wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przyczyniają się do utworzenia lokalnej infrastruktury wsparcia społecznego. Powstaną nowe miejsca spotkań, poradnictwa, terapii i aktywizacji, co przekształci przestrzeń gminy w bardziej przyjazną dla rodzin i wspólnot lokalnych.

Realizacja projektów podstawowych oraz mikroprojektów w ramach Regionów Rewitalizacji 3.0 przyczyniają się do zagospodarowania zdegradowanych przestrzeni i ich dostosowania do potrzeb mieszkańców – m.in. poprzez tworzenie terenów zielonych, infrastruktury rekreacyjnej oraz miejsc spotkań integrujących społeczność.

Dzięki rewitalizacji zabytkowego obiektu edukacyjnego – szkoły w Maciejowie Starym (obecnie jedynej placówce oświatowej na terenie Gminy Wysokie), wystąpi znaczące rozszerzenie i modernizacja funkcji edukacyjnych, rekreacyjnych i kulturowych w przestrzeni gminy. Przestrzenie te zyskają nowe funkcje, stając się centrami integracji międzypokoleniowej. Inwestycje w infrastrukturę sportową przy szkole poprawią dostęp do aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia, a także zwiększą atrakcyjność placówek edukacyjnych.

Poprzez termomodernizację budynku Urzędu Gminy oraz modernizację Starej Plebanii (obektu zabytkowego), nastąpi wzrost znaczenia przestrzeni związanych z lokalną historią i tożsamością.

Montaż instalacji OZE na budynku Urzędu Gminy to przykład wdrażania zielonej transformacji na poziomie lokalnym. Działanie to przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej budynków oraz zmniejszenia kosztów ich utrzymania.

7. Szacunkowe ramy finansowe

Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie zostały opracowane w oparciu o dane dotyczące zarówno przedsięwzięć podstawowych jak i projektów uzupełniających zgłoszonych przez Gminę i interesariuszy lokalnych. Uwzględniono w nich orientacyjne wartości poszczególnych zadań, przewidywane źródła finansowania, planowane poziomy dofinansowania oraz rodzaj wkładu własnego – publicznego bądź prywatnego.

Jednym z kluczowych założeń programu jest komplementarność finansowa, rozumiana jako umiejętne łączenie środków pochodzących z różnych źródeł – w tym funduszy publicznych (krajowych i unijnych) oraz kapitału prywatnego. Takie podejście pozwala zwiększyć możliwości inwestycyjne w obszarze rewitalizacji, a tym samym wzmocnić tempo i skalę planowanych przemian. Wydatki ponoszone w ramach GPR będą realizowane z wykorzystaniem środków publicznych, przy jednoczesnym zaangażowaniu projektów wspieranych przez partnerów prywatnych. Efektem tej współpracy będzie dźwignia finansowa, wzmacniająca oddziaływanie programu i zwiększająca efektywność interwencji.

Istotnym aspektem zarządzania finansowego GPR jest również koordynacja różnych instrumentów wsparcia, w szczególności środków polityki spójności Unii Europejskiej z krajowymi mechanizmami finansowania. Zachowanie zasady dodatkowości środków unijnych – zgodnie z którą fundusze europejskie nie mogą zastępować środków krajowych przeznaczonych na prowadzenie polityki rozwoju – wymaga zabezpieczenia wkładów własnych gminy oraz pozyskiwania środków z budżetu państwa i innych źródeł krajowych.

W ramach funduszy europejskich, szczególną rolę w finansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych odegrają programy regionalne – w tym przede wszystkim Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027 i ewentualnie programu regionalnego kolejnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Finansowanie projektów wynikających z GPR będzie możliwe zarówno z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), w ramach Celu Polityki 5 – Europa bliżej obywateli, jak i z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), w przypadku działań miękkich wpisujących się w Cel Polityki 4. Dodatkowo przewidziano możliwość korzystania zarówno z form bezzwrotnych (dotacje), jak i z instrumentów zwrotnych.

Tabela 20 Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Szacowana wartość	Szacowane dofinansowanie	Wkład własny
P1	Opieka w Gminie Wysokie – Centrum w Łosieniu	2 350 000,00 zł	1 997 500,00 zł	352 500,00 zł
P2	Zagospodarowanie dawnej plebanii w celu utworzenia Ośrodka Zdrowia wraz bazą ratownictwa medycznego	6 000 000,00 zł	5 100 000,00 zł	900 000,00 zł

P3	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Wysokiem wraz z dostosowaniem budynku dla osób niepełnosprawnych	1 000 000,00 zł	850 000,00 zł	150 000,00 zł
P4	Mikro-projekty w ramach Regionów Rewitalizacji 3.0.	600 000,00 zł	510 000,00 zł	90 000,00 zł
RAZEM PRZEDSIĘWZIĘCIA POSTAWOWE		9 950 000,00 zł	8 457 500,00 zł	1 492 500,00 zł
U I	Rewitalizacja zabytkowego budynku dawnej szkoły w Maciejowie Starym Etap II	2 000 000,00 zł	1 700 000,00 zł	300 000,00 zł
RAZEM PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE		2 000 000,00 zł	1 700 000,00 zł	300 000,00 zł

Źródło: dane Urzędu Gminy – fiszki wpłynęły w odpowiedzi na ogłoszenie o otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Prezentowane szacunkowe ramy finansowe służą nie tylko oszacowaniu zapotrzebowania na środki w poszczególnych obszarach działania, lecz również stanowią dowód na zapewnienie spójności, komplementarności i wieloźródłowości finansowania. Wskazują one na możliwości efektywnego wykorzystania dostępnych instrumentów wsparcia w realizacji celów rewitalizacyjnych, w sposób zgodny z zasadami polityki spójności Unii Europejskiej.

Doświadczenie Gminy Wysokie w pozyskaniu zewnętrznych źródeł finansowania na projekty rewitalizacyjne.

Gmina Wysokie aktywnie pozyskuje środki z Unii Europejskiej na realizację działań wspierających rewitalizację.

Realizując cele LPR w latach 2016-2022 gmina Wysokie zrealizowała m.in. następujące projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach RPO Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020:

Cel 1

Projekt **Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gminy Wysokie**: Zakres projektu obejmował modernizację i wyposażenie budynku GOK i GBP w Wysokiem (w tym m.in. montaż instalacji fotowoltaicznych typu on-grid z panelami monokrystalicznymi), modernizacja sceny plenerowej, prace konserwatorskie Mogiły Żołnierzy Rosyjskich w Giełczwi, przeprowadzenie prac modernizacyjnych i prac konserwatorskich w budynku Kościoła pw. św. Michała Archaniola w Wysokiem, zakup wyposażenia do budynku kościoła, oznaczenie pomników przyrody na cmentarzu w Wysokiem (2 lipy drobnolistne rosnące na terenie zabytkowego cmentarza w Wysokiem – wojewódzka ewidencja zabytków nr A/542), zagospodarowanie zdegradowanych terenów naturalnych Gminy Wysokie- tereny nad rzeką Wierzbówką (teren wzdłuż ul. Czystej) oraz nad zbiornikiem wodnym w m. Wysokie.

Projekt: **Termomodernizacja Zespołu Szkół w Gminie Wysokie**. Przedmiotem projektu była głęboka modernizacja energetyczna Budynku Zespołu Szkół przy ul. Szkolnej 12 w Wysokiem. Wszystkie koszty kwalifikowalne wynikały bezpośrednio z audytu energetycznego (wykonanie nowej instalacji c.o. z grzejnikami płytowymi wyposażonymi w zawory termostatyczne, montaż układów pomiarowych na poszczególnych obiegach grzewczych, wykonanie docieplenia ścian, wykonanie docieplenia ścian piwnic, wymiana „starych” okien na okna z PCV, wymiana „starych” drzwi (3 szt.) na drzwi aluminiowe, wdrożenie systemu pomiaru, monitoringu i zarządzania wykorzystaniem energii w budynku, wymiana opraw oświetleniowych na oprawy LED). Roczne zwiększenie efektywności energetycznej modernizowanego budynku wynikające z audytu energetycznego wyniosło 50,6 %. Projekt obejmował również wdrożenie systemów pomiaru, monitoringu i zarządzania wykorzystaniem energii w budynku.

Projekt: **Podniesienie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Wysokie**. Projekt objął termomodernizację budynków użyteczności publicznej, m.in. remizo-świetlic w m. Biskupie, Draganach, Spławach, Antoniówce oraz Przedszkola w Wysokiem.

Projekt: **Rozbudowa (dobudowanie) i przystosowanie stołówki w ZS im. Stanisława Staszica w Wysokiem**. Przedmiotem inwestycji była rozbudowa budynku szkoły znajdującego się na dz. nr 486 przy ul. Szkolnej 9 w Wysokiem, o obiekt gastronomiczny przeznaczony na potrzeby stołówki szkolnej. Inwestycja objęła budowę obiektu gastronomicznego wraz z łącznikiem pomiędzy projektowanym obiektem a istniejącym budynkiem szkoły oraz dostosowanie zagospodarowania terenu wewnętrznego dziedzińca do dodanej funkcji.

Projekt: **Modernizacja budynku po byłym posterunku policji w Wysokiem wraz z zagospodarowaniem terenu wokół jego otoczenia**. Zakres projektu obejmował remont budynku po byłym posterunku policji wraz z zagospodarowaniem terenu wokół jego otoczenia. Inwestycja obejmowała przede wszystkim przebudowę wewnętrznego układu funkcjonalnego obiektu, dostosowanie obiektu do wymagań p.poż, oraz do potrzeb osób niepełnosprawnych (zmiana lokalizacji niektórych ścianek działowych, wymiana i zmiana lokalizacji okien, wymiana drzwi zewnętrznych, wymiana podłóg drewnianych na płytki ceramiczne, wykonanie nowych pomieszczeń sanitarnych. Wykonane zostały konieczne prace w zakresie branży sanitarnej (instalacja kanalizacji, c.w.u., centralnego ogrzewania, klimatyzacji, wentylacji) i elektrycznej (instalacja elektryczna i odgromowa, oświetlenie). W ramach rekultywacji obszaru zagospodarowano oraz uporządkowano teren wokół budynku (m.in uzupełnienie układu komunikacyjnego wokół budynku, budowa wiaty grillowej, budowa ogrodzenia, rozbiórka drewnianych komórek).

Cel 2

Projekt **AKTYWNI 50+ W GMINIE WYSOKIE**: Celem głównym projektu był wzrost dostępności usług społecznych dostosowanych do specyficznych potrzeb mieszkańców Gminy Wysokie dla 50 osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez rozwój środowiskowych form pomocy dla osób starszych (Kluby Seniora w m. Giełczew i m. Dragany -KS) oraz utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego. Elementami projektu był m.in. zakup samochodu, czy realizacja cyklicznych zajęć „Młodość przychodzi z wiekiem” gwarantujących zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej (m.in. działalność kulturalna, edukacyjna); zwiększenie aktywności i uczestnictwa w życiu społecznym oraz aktywności ruchowej i zdrowotnej a także organizacja wyjazdów integracyjnych, których celem było „oderwanie” seniorów od życia codziennego, zagwarantowanie im możliwości skorzystania z odskoczni.

Projekt: **Aktywni 60 + w Gminie Wysokie**. W ramach projektu zaoferowano seniorom cykliczne zajęcia w klubie seniora i zagospodarowanie czasu wolnego (zajęcia prozdrowotne oraz zwiększające aktywność fizyczną, poradnictwo prawne i wsparcie psychologiczne, zajęcia edukacyjne i rozwijające zainteresowania i umiejętności, spędzanie czasu wolnego w klubie seniora i korzystanie z zasobów klubu). Zorganizowano również zajęcia kulturalno – społeczne w klubie seniora (spotkania integracyjne z członkami rodzin, spotkania okolicznościowe, wieczorki taneczne, seanse filmowe, spotkania połączone z grami towarzyskimi oraz wyjazdy do kina/teatru).

Projekt: **Wysokie przedszkole**. W ramach projektu zwiększono liczbę miejsc wychowania przedszkolnego na terenie gminy Wysokie, odpowiadające aktualnemu i prognozowanemu zapotrzebowaniu na usługi edukacji przedszkolnej w tym regionie, jak i rozszerzono ofertę o zajęcia realizowane w celu wyrównania stwierdzonych deficytów/wad rozwojowych oraz dodatkowe zajęcia, które pozwoliły na zwiększenie kompetencji społeczno-emocjonalnych przedszkolaków. Grupę docelową projektu stanowiło 58 dzieci w wieku przedszkolnym określonym w ustawie o systemie oświaty w tym 40 dzieci w wieku 3-4 lata, dla których zostały utworzone nowe miejsca przedszkolne,

Projekt **Wysokie przedszkole II**. W ramach projektu utworzono 13 nowych miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-4 lat oraz objęto grupę 91 dzieci rozszerzoną ofertą zajęć wyrównujących stwierdzone deficyty oraz zwiększających kompetencje społeczne w Przedszkolu w Wysokiem i oddziałach przedszkolnych w Giełczwi i w Maciejowie Starym.

Cel 3. W ramach realizacji celu 3 LPR Gminy Wysokie bezrobotni mieszkańcy terenów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji mieli możliwość skorzystania z projektów realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie, m.in.:

Projekt „**RODZINA, BIZNES, PERSPEKTYWA**” w ramach Osi Priorytetowej 9 Rynek pracy, Działanie 9.3 Rozwój przedsiębiorczości, Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 dla osób zarejestrowanych w PUP Lublin jako bezrobotne, zainteresowanych założeniem własnej działalności gospodarczej. Głównym celem projektu był wzrost aktywności zawodowej i poziomu przedsiębiorczości wśród 90 osób bezrobotnych w wieku 30 lat i powyżej, z terenu powiatu lubelskiego.

Projekt **Inkluzyjny rynek pracy w Powiecie Lubelskim** (VII edycji). Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia 609 osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w Powiecie Lubelskim. W ramach projektu Uczestnicy zostali objęci wsparciem w postaci pośrednictwa pracy lub poradnictwa zawodowego oraz Indywidualnego Planu Działania, mogli podnieść swoje kwalifikacje lub zdobyć doświadczenie zawodowe, a tym samym zwiększyć szanse na zatrudnienie poprzez skorzystanie z bezpłatnego szkolenia zawodowego lub stażu zawodowego, mieli możliwość podjęcia pracy poprzez refundację części wynagrodzenia w ramach prac interwencyjnych, oraz doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy a także mogli uzyskać jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Projekt: **Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie lubelskim** (VI edycji). Grupę docelową w projekcie stanowiły osoby młode w wieku 18-29 lat pozostające bez pracy, w tym długotrwale bezrobotne oraz osoby z niepełnosprawnością, zarejestrowane w PUP Lublin oraz Filiach w Bełżycach i Bychawie jako bezrobotne, niekształące się w systemie dziennym oraz nie korzystające ze szkoleń ze środków publicznych w przeciągu 4 tygodni przed rozpoczęciem udziału w projekcie.

8. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Wysokie

Niniejszy rozdział zawiera syntetyczny opis systemu zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do 2040 roku, wraz ze wskazaniem kosztów jego obsługi oraz ramowym harmonogramem wdrażania. Jasne i przejrzyste określenie zasad organizacyjnych i proceduralnych realizacji programu stanowi podstawę zapewnienia jego komplementarności proceduralno-instytucjonalnej.

System zarządzania GPR obejmuje zarówno strukturę organizacyjną na poziomie Urzędu Gminy Wysokie, jak i współpracę z partnerami społecznymi, gospodarczymi i instytucjonalnymi. Kluczowym elementem wdrażania programu jest zapewnienie efektywnej koordynacji działań różnych podmiotów oraz spójności podejmowanych inicjatyw. Budowanie silnych partnerstw i współpracy wielosektorowej ma istotne znaczenie dla skuteczności całego procesu rewitalizacji. W ramach struktur gminnych odpowiedzialnych za realizację GPR należy wskazać:

- Koordynatora ds. rewitalizacji, powoływanego przez Wójta Gminy Wysokie, który odpowiada za całościowe zarządzanie programem,

- Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji, działający przy Urzędzie Gminy, którego zadaniem jest operacyjne wspieranie wdrażania zapisów GPR,
- Komitet Rewitalizacji, pełniący funkcję forum współpracy i dialogu międzysektorowego.

Komitet Rewitalizacji będzie pełnił funkcję doradczą-opiniotwórczą oraz monitorującą, wspierając proces rewitalizacji poprzez aktywne uczestnictwo reprezentantów różnych środowisk – mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli instytucji publicznych. Zakres działania i sposób funkcjonowania Komitetu zostaną określone w odrębnym regulaminie, przyjętym przez Wójta Gminy. W realizację zadań związanych z wdrażaniem GPR zaangażowane będą również gminne jednostki organizacyjne, takie jak:

- •Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiem,
- •Gminna Biblioteka Publiczna,
- •Gminne jednostki oświatowe (szkoła podstawowa i przedszkole),
- •instytucje kultury i sportu funkcjonujące na terenie gminy.

Powyższe instytucje, w zależności od charakteru przedsięwzięcia, będą odgrywać rolę zarówno realizatorów konkretnych projektów rewitalizacyjnych, jak i partnerów wspierających działania organizacyjne i społeczne w ramach GPR.

System zarządzania GPR zakłada także ścisłą współpracę z podmiotami zewnętrznymi, w tym instytucjami regionalnymi, powiatowymi oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi. Współpraca ta będzie realizowana zarówno poprzez bieżące działania operacyjne, jak i w ramach Komitetu Rewitalizacji, którego otwarta formuła pozwala na udział przedstawicieli różnych grup interesariuszy.

Efektywne wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie opiera się na wspólnym wyznaczeniu kierunków działań oraz konsekwentnym dążeniu do realizacji przyjętych celów rewitalizacyjnych. Dzięki zaangażowaniu wielu podmiotów i spójnej koordynacji, możliwe będzie osiągnięcie trwałych i pozytywnych zmian na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

9. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, przygotowanie, koordynowanie oraz prowadzenie działań rewitalizacyjnych – w zakresie właściwości gminy – stanowi jej zadanie własne. W przypadku Gminy Wysokie podjęto decyzję, aby proces ten był realizowany w oparciu o wewnętrzne struktury organizacyjne urzędu oraz jednostek organizacyjnych gminy. Taki model zarządzania pozwala z jednej strony na racjonalizację kosztów administracyjnych, a z drugiej – zapewnia, że działania prowadzone będą przez osoby dobrze znające lokalne uwarunkowania oraz potrzeby mieszkańców.

Rewitalizacja to proces złożony, wymagający zaangażowania wielu komórek organizacyjnych urzędu, jednostek podległych oraz lokalnych interesariuszy – w tym mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i instytucji publicznych.

Skuteczne zarządzanie tym procesem wymaga dobrze zaplanowanej struktury koordynacyjnej, integrującej działania wszystkich zaangażowanych podmiotów.

Zgodnie z przyjętym modelem, za całłościowy nadzór nad realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiada Wójt Gminy Wysokie. Do bieżącej koordynacji zadań związanych z realizacją programu zostanie powołany Koordynator ds. rewitalizacji –pracownik Urzędu Gminy Wysokie, odpowiedzialny za integrację działań, monitorowanie postępów oraz komunikację z interesariuszami.

Koordynator będzie wspierany przez Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji, który tworzyć będą wybrani pracownicy urzędu oraz przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy, w tym:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiem,
- •Gminnej Biblioteki Publicznej,
- •lokalnych szkół podstawowych i przedszkoli,
- •jednostek kultury i sportu.

Takie podejście umożliwi szerokie włączenie instytucji gminnych w proces zarządzania GPR, przyczyniając się do zwiększenia skuteczności działań oraz lepszego dostosowania interwencji do realnych potrzeb społecznych i przestrzennych gminy.

Tabela 21. Zakres zadań Koordynatora ds. rewitalizacji i zespołu do spraw rewitalizacji

Koordynator ds. rewitalizacji	Zespół do spraw rewitalizacji
1. Koordynuje prowadzenie procesu rewitalizacji. 2. Współpracuje i koordynuje przekazywanie danych między podmiotami zewnętrznymi, a komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy i jednostkami organizacyjnymi gminy. 3. Odpowiada za kontakt z podmiotami zewnętrznymi współpracującymi w procesie rewitalizacji z Urzędem Gminy. 4. Przekazuje na bieżąco informacje o realizacji procesu rewitalizacji Wójtowi Gminy i innym przełożonym. 5. Może zlecać przygotowanie dokumentów i materiałów niezbędnych do prac nad procesem rewitalizacji pracownikom Referatu inwestycji. 6. Organizuje i prowadzi działania edukacyjne i informacyjne realizowanych w ramach procesu rewitalizacji, zgodnie z wymaganiami ustawy o rewitalizacji. 7. Koordynuje udział interesariuszy we wdrażaniu procesu rewitalizacji, w tym w ramach konsultacji społecznych. 8. Odpowiada za monitoring GPR.	1. Przygotowuje materiały niezbędne do opracowania i realizacji gminnego programu rewitalizacji. 2. Bierze udział w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. 3. Współpracuje z komórkami organizacyjnymi urzędu w zakresie przygotowania materiałów niezbędnych do prowadzenia procesu rewitalizacji. 4. Bierze czynny udział w konsultacjach i warsztatach i spotkaniach związanych z tematyką rewitalizacji i wdrażaniem procesu rewitalizacji w gminie. 5. Współpracuje z interesariuszami zgłaszającymi swoje zainteresowanie współpracą i zaangażowaniem się w działania gminy. 6. Wykonuje zadania zlecone przez Koordynatora ds. rewitalizacji. 7. Gromadzi dane niezbędne do realizacji monitoringu GPR. 8. Poszukuje optymalnych źródeł finansowania działań wskazanych w GPR.

Źródło: Opracowanie własne

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że w ramach zarządzania procesem rewitalizacji gmina planuje skupić się na realizowanych przedsięwzięciach, jednocześnie

ograniczając koszty administracyjne. Nie planuje się zatrudniania nowych pracowników ds. rewitalizacji. Wszystkie zadania będą realizowane przez wyznaczonych pracowników urzędu w ramach ich obowiązków służbowych. Obsługa Komitetu Rewitalizacji będzie również realizowana siłami własnymi, przy wykorzystaniu zasobów administracyjnych gminy. Nie przewiduje się zatem, aby realizacja procesu rewitalizacyjnego spowodowała zwiększenie kosztów administracyjnych w urzędzie gminy. W ramach GPR przewiduje się wyłącznie występowanie kosztów związanych z zaplanowanymi przedsięwzięciami (np. opracowanie dokumentacji, wniosków aplikacyjnych, opracowanie wymaganych analiz lub ekspertyz itp.).

Komitet Rewitalizacji powołany Zarządzeniem nr Wójta Gminy Wysokie z dnia 18 czerwca 2025 roku, pełni funkcję opiniodawczo-doradczą dla wójta. Komitet stanowi platformę współpracy pomiędzy interesariuszami rewitalizacji – mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, instytucjami publicznymi – a władzami gminy. Jego celem jest zapewnienie udziału lokalnej społeczności w planowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu działań rewitalizacyjnych.

Grafika 1. Skan Zarządzenia Wójta Gminy Wysokie w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji

Źródło: (do uzupełnienia)

10. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Harmonogram działań i realizacji przedsięwzięć stanowi kluczowy element systemu zarządzania wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie. Został on opracowany w oparciu o informacje zawarte w kartach przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ekspertyzy tematyczne, zapisy dokumentów strategicznych gminy oraz wyniki konsultacji społecznych, w ramach których mieszkańcy i interesariusze wyrażali swoje opinie i potrzeby.

Istotnym założeniem harmonogramu było jego dostosowanie do rzeczywistych możliwości organizacyjnych, administracyjnych oraz finansowych Gminy Wysokie. W pierwszej kolejności uwzględniono przedsięwzięcia o największym znaczeniu dla procesu rewitalizacji, zidentyfikowane jako projekty podstawowe. To właśnie one stanowią główną oś Programu i będą w największym stopniu odpowiadać za realizację kluczowych celów rewitalizacyjnych.

W dalszej kolejności uwzględniono projekty uzupełniające oraz działania zgłoszone przez partnerów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych. Ich realizacja będzie uzależniona od dostępności środków finansowych, możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego oraz poziomu zaangażowania lokalnych interesariuszy.

Aby zobrazować sekwencję i ramy czasowe wdrażania GPR Gminy Wysokie do roku 2040, przygotowano wykres Gantta, który ilustruje podział procesu na konkretne działania oraz ich rozmieszczenie w czasie. Narzędzie to pozwala na przejrzyste

zarządzanie projektami, monitorowanie postępu realizacji i zapewnienie skutecznej koordynacji wszystkich elementów programu.

Tabela 22 Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa przedsięwzięcia	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036-2040
Opieka w Gminie Wysokie – Centrum w Łosieniu												
Zagospodarowanie dawnej plebanii w celu utworzenia Ośrodka Zdrowia wraz bazą ratownictwa medycznego												
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Wysokiem wraz z dostosowaniem budynku dla osób niepełnosprawnych												
Mikro-projekty w ramach Regionów Rewitalizacji 3.0.												
Rewitalizacja zabytkowego budynku dawnej szkoły w Maciejowie Starym Etap II												

Źródło: dane Urzędu Gminy – fiskalną wpłynęły w odpowiedzi na ogłoszenie o otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych

11. Monitoring i ewaluacja

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wysokie podlega obowiązkowej ocenie aktualności i stopnia realizacji, przeprowadzanej przez Wójta Gminy co najmniej raz na trzy lata (art. 22 ustawy o rewitalizacji). Proces ten realizowany będzie zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w niniejszym programie. W celu umożliwienia skutecznej weryfikacji realizacji programu, dokument został wyposażony w zestaw narzędzi tworzących spójny system monitorowania i ewaluacji, który pozwala na:

- •ocenę postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- •ocenę skuteczności i efektywności podejmowanych działań,
- •identyfikację ewentualnych potrzeb aktualizacji programu.

System ten działa w sposób dwutorowy – obejmuje zarówno monitoring realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, jak i osiągania celów GPR. Dzięki temu możliwa jest nie tylko bieżąca analiza realizowanych działań, ale również wczesna identyfikacja zagrożeń i konieczność wdrożenia działań naprawczych lub dokonania zmian w programie.

Ocena GPR sporządzana będzie przez Wójta Gminy Wysokie, a następnie konsultowana z Komitetem Rewitalizacji, który pełni funkcję opiniodawczo-doradczą.

Wyniki oceny zostaną opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Gminy Wysokie, co zapewni transparentność i umożliwi mieszkańcom zapoznanie się z efektami realizacji programu. Udział Komitetu Rewitalizacji w procesie ewaluacyjnym wzmacnia również partycypacyjny charakter zarządzania rewitalizacją i angażuje lokalnych interesariuszy w ocenę jakości wdrażanych działań.

W przypadku stwierdzenia konieczności zmian w Gminnym Programie Rewitalizacji, Wójt Gminy Wysokie wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego modyfikację. W sytuacji, gdy cele rewitalizacji zostaną osiągnięte w całości lub częściowo, możliwe będzie uchylene odpowiedniej uchwały Rady Gminy dotyczącej GPR – również w całości lub części. Zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w trybie przyjętym dla jego uchwalenia, jednak – zgodnie z ustawą – nie wymaga uzyskania opinii instytucji wskazanych w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji, ani przeprowadzania konsultacji społecznych, o ile zmiana nie dotyczy przedsięwzięć rewitalizacyjnych ani Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Zgodnie z „Procedurą oceny Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie lubelskim na lata 2021–2027”, system monitoringu GPR Gminy Wysokie uwzględni zestaw wskaźników powiązanych z celami programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027. Wskaźniki te zostały dobrane w oparciu o Szczegółowy Opis Priorytetów (SZOP) programu regionalnego, co zapewnia spójność z wymogami polityki spójności Unii Europejskiej oraz ułatwia gromadzenie danych i raportowanie na poziomie lokalnym i regionalnym. Takie podejście gwarantuje, że realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji w Gminie Wysokie będzie nie tylko skutecznie zarządzana, ale również transparentna, zgodna z obowiązującym prawem i zintegrowana z celami rozwoju regionalnego.

11.1. Wskaźniki monitoringowe

Monitoring celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie opierać się będzie na systematycznym gromadzeniu, analizowaniu i interpretowaniu rzetelnych danych dotyczących obszarów objętych rewitalizacją. Na tej podstawie formułowane będą oceny dotyczące skuteczności i efektywności podejmowanych działań oraz ich zgodności z założeniami programu.

Celem działań monitoringowych jest weryfikacja, czy realizowane przedsięwzięcia są adekwatne wobec zdiagnozowanych problemów i prowadzą do osiągania zaplanowanych celów rewitalizacyjnych. W tym celu zastosowany zostanie zestaw syntetycznych wskaźników ogólnych, które umożliwią określenie stanu i kierunku zmian zachodzących na obszarze objętym rewitalizacją – w ujęciu społecznym, gospodarczym, przestrzennym, środowiskowym i technicznym.

Tabela 23 Wskaźniki delimitacyjne podlegające monitorowaniu w stosunku do danych delimitacyjnych – rok bazowy 2023

Wskaźnik	Gm. Wysokie 2023	Powiat lubelski 2023	Województwo 2023	Polska 2023
Współczynnik obciążenia demograficznego 2023 = ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	50,8	33,7	42,2	40
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 100 mieszkańców	2,89	2,65	2,37	2,36
Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,56	2,51	4,67	3,39
Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	bd.	0,98	1,65	2,10
Liczba przeprowadzonych interwencji publicznych na 100 mieszkańców	7,28	Bd.	Bd.	Bd.
Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców	0,99	Bd.	Bd.	Bd.
Średnie wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty (matematyka) 2023	53,75%	55,97%	52,8%	52,38%
Frekwencja wyborcza – wybory samorządowe 2024	54,50%	54,26%	52,97%	51,94%
Liczba NGOS na 100 mieszkańców	1,34	0,31	0,38	0,35

Źródło: dane Urzędu Gminy

Równolegle prowadzony będzie monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych, z wykorzystaniem bardziej szczegółowych wskaźników odnoszących się do konkretnych kierunków działań. Każdy projekt będzie oceniany pod względem postępów realizacji, efektywności interwencji oraz wpływu na stan obszaru zdegradowanego. Kluczowe znaczenie będzie mieć również ocena wykorzystania różnych źródeł finansowania – zarówno publicznych, jak i prywatnych – oraz ich wpływ na procesy rewitalizacyjne.

Przedstawiony system umożliwi śledzenie postępów wdrażania projektów na poziomie szczegółowym, z uwzględnieniem przypisanych do nich wskaźników rezultatu i produktu. Dla każdego z kierunków działań określono odpowiednie mierniki, bazujące

na danych liczbowych, które w sposób bezpośredni obrazują efekty realizowanych działań.

Podstawą do oceny będą dane pochodzące z:

- •statystyk publicznych (m.in. Bank Danych Lokalnych GUS),
- •rejestrów administracyjnych (np. KRS, CEIDG, CEPIK),
- •danych gromadzonych przez jednostki organizacyjne Gminy Wysokie,
- •sprawozdań z realizacji projektów przez interesariuszy lokalnych.

Wskaźniki bazowe odnoszące się do stanu wyjściowego określono w oparciu o diagnozę obszaru rewitalizacji. Na ich podstawie możliwe będzie mierzenie postępu w realizacji celów oraz określenie konieczności ewentualnych korekt.

Zaplanowano monitoring wskaźników na dwóch poziomach. Monitoring wskaźników o charakterze ogólnym (dla strategii) i szczegółowych zgodnych z Programem FEL 2021-2027 (dla projektów). Monitoring będzie realizowany w cyklach trzyletnich, a jego wyniki zostaną przedstawione w postaci raportów przygotowywanych przez Urząd Gminy. Raporty te będą przekazywane do Komitetu Rewitalizacji, który jako forum współpracy interesariuszy z organami gminy pełni funkcję opiniotawczą-doradczą i weryfikuje jakość wdrażanych działań.

W przypadku wystąpienia trudności, opóźnień bądź nieosiągnięcia zakładanych rezultatów, Komitet Rewitalizacji będzie miał możliwość zgłoszenia rekomendacji w zakresie podjęcia działań naprawczych lub dokonania aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Takie podejście wzmacnia partycypacyjny charakter zarządzania i pozwala na dynamiczne reagowanie na zmieniające się warunki w obszarze rewitalizacji.

Tabela 24 Wskaźniki monitoringowe projektów GPR powiązane z programem FEL 2021-2027

Wskaźnik monitoringowy	Jedn. ostka miary	Typ wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Zródło danych
1. Wzmacnianie integracji społecznej oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji					
WLWK-PLRO141 - Liczba instytucji kultury objętych wsparciem;	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
WLWK-PLRO199 - Liczba projektów z racjonalnymi usprawnieniami dla osób z niepełnosprawnościami	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji;	os.	rezultatu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji;	os.	rezultatu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
2. Pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa mieszkańców					
WLWK-PLRO001 - Liczba wspartych mikroprzedsiębiorstw;	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
WLWK-PLRR049 - Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	rezultatu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
3. Poprawa stanu środowiska naturalnego i podniesienie świadomości ekologicznej					
WLWK-RCO114 - Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich;	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
WLWK-PLRO148 - Liczba wspartych obiektów infrastruktury na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	os.	rezultatu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
4. Rozwój infrastruktury technicznej i poprawa warunków życia mieszkańców					
WLWK-PLRO148 - Liczba wspartych obiektów infrastruktury na rewitalizowanych obszarach;	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
WLWK-PLRO147 - Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
5. Nadanie zdegradowanym obszarom nowych funkcji i poprawa jakości przestrzeni publicznych					
WLWK-PLRO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem;	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS
WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;	szt.	produktu	0	wzrost	JST/dane projektowe /GUS

Źródło: Opracowanie własne

11.2. Ewaluacja dokumentu

Procesy monitorowania i ewaluacji są kluczowymi elementami nadzorczymi, niezbędnymi do skutecznej i transparentnej realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie. Ich zadaniem jest zapewnienie bieżącej weryfikacji skuteczności wdrażania działań rewitalizacyjnych, ocena realizacji celów programu, a także efektywności wydatkowania środków publicznych i zewnętrznych przeznaczonych na projekty rewitalizacyjne.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, GPR Gminy Wysokie będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji co najmniej raz na trzy lata, począwszy od daty jego przyjęcia. Ocena ta będzie sporządzana w formie raportu, który zawierać będzie:

- analizę realizacji wskaźników monitorujących,
- ogólną ocenę postępów wdrażania GPR,
- rekomendacje dotyczące konieczności aktualizacji lub korekty treści dokumentu.

Monitoring GPR obejmie zarówno ocenę realizacji poszczególnych przedsięwzięć, jak i postępu w osiąganiu zakładanych celów strategicznych i szczegółowych. Gromadzone dane pochodzą będą m.in. z zasobów statystycznych (BDL GUS), publicznych rejestrów (CEIDG, CEPIK, KRS), oraz informacji zbieranych przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy Wysokie i jednostki podległe.

Integralnym elementem procesu ewaluacji będzie także zaangażowanie lokalnych interesariuszy, w tym członków Komitetu Rewitalizacji, którzy będą mieli możliwość opiniowania raportów oraz zgłaszania sugestii dotyczących przebiegu rewitalizacji. Raporty ewaluacyjne będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, co zapewni pełną przejrzystość i jawność działań. W ramach ewaluacji prowadzone będą również badania społeczne, w postaci ankiet, wywiadów i konsultacji, skierowane do mieszkańców oraz innych grup interesariuszy. Uzyskane w ten sposób dane umożliwią ocenę:

- trafności i skuteczności podejmowanych działań,
- aktualności potrzeb i problemów na obszarze rewitalizacji,
- poziomu zadowolenia społecznego z wdrażanych projektów.

Tego rodzaju podejście odpowiada założeniom ewaluacji on-going, prowadzonej równolegle z wdrażaniem programu. Jej celem jest bieżąca identyfikacja barier, analiza skuteczności działań i formułowanie wniosków, które mogą stanowić podstawę do ewentualnych korekt i aktualizacji GPR. Ewaluacja on-going zwiększa elastyczność procesu i jego zdolność do adaptacji w zmieniających się warunkach społecznych i instytucjonalnych. Uzupełnieniem procesu ewaluacyjnego może być również ewaluacja ex-post – prowadzona po zakończeniu realizacji programu. Ten rodzaj badania pozwala na kompleksową ocenę wpływu rewitalizacji na jakość życia mieszkańców, skuteczność rozwiązywania problemów lokalnych oraz ocenę niezamierzonych skutków interwencji. Ewaluacja ta, często określana mianem

podsumowującej, umożliwi odpowiedź na pytanie, czy cele rewitalizacji zostały osiągnięte i w jakim stopniu.

Zaangażowanie członków Komitetu Rewitalizacji w przygotowanie i ocenę raportów ewaluacyjnych pozwoli na pełniejsze uwzględnienie perspektywy lokalnych interesariuszy i wykorzystanie ich wiedzy oraz doświadczenia. Dzięki temu system ewaluacji będzie bardziej reprezentatywny, społecznie zakorzeniony i skuteczny.

12. Zmiany w uchwałach gminy Wysokie po przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji

Na etapie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie, po analizie lokalnych uwarunkowań oraz charakterystyki obszaru rewitalizacji, podjęto decyzję o niewyznaczaniu Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR), o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Decyzja ta wynika z oceny aktualnych potrzeb oraz zakresu planowanych interwencji, które – zdaniem Gminy – mogą być skutecznie realizowane w ramach obowiązujących instrumentów prawnych i organizacyjnych, bez konieczności uruchamiania dodatkowych, odrębnych narzędzi, jakie oferuje instytucja Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Jednocześnie, gmina nie wyklucza możliwości ustanowienia SSR w przyszłości, jeśli w trakcie realizacji GPR pojawią się okoliczności wskazujące na potrzebę wprowadzenia dodatkowych mechanizmów wspierających proces rewitalizacji – w szczególności w zakresie:

- ułatwienia realizacji inwestycji publicznych na terenie obszaru rewitalizacji,
- poprawy efektywności zarządzania nieruchomościami,
- przyspieszenia procesu remontów, modernizacji i zagospodarowania przestrzeni publicznych,
- zwiększenia dostępności do instrumentów wsparcia dla inwestorów prywatnych.

Zgodnie z ustawą, Specjalna Strefa Rewitalizacji może zostać ustanowiona uchwałą Rady Gminy Wysokie, stanowiącą akt prawa miejscowego. Jej obowiązywanie nie może przekroczyć okresu 10 lat i nie podlega przedłużeniu. Ustanowienie SSR wymagać będzie spełnienia określonych w ustawie wymogów formalnych, w tym m.in. wskazania granic strefy, zakresu stosowania ułatwień oraz katalogu instrumentów planowanych do wykorzystania.

Ewentualne wprowadzenie SSR będzie poddane konsultacjom społecznym oraz zostanie poprzedzone szczegółową analizą efektywności i celowości jej wdrożenia – z uwzględnieniem zarówno uwarunkowań przestrzennych, jak i społeczno-gospodarczych oraz finansowych.

13. Konsultacje społeczne i zaangażowanie interesariuszy

Rewitalizacja to proces, który nie może przebiegać bez udziału społeczności lokalnej – to właśnie mieszkańcy, organizacje społeczne i lokalni przedsiębiorcy najlepiej znają potrzeby i potencjał obszarów zdegradowanych. Dlatego partycypacja społeczna stanowi nieodłączny element przygotowania, prowadzenia oraz oceny działań rewitalizacyjnych. Gmina Wysokie, realizując Gminny Program Rewitalizacji, zapewnia aktywny udział wszystkich zainteresowanych stron poprzez konsultacje społeczne oraz inne formy dialogu obywatelskiego – takie jak spotkania, warsztaty, ankiety czy spacer studyjny. Dzięki tym działaniom mieszkańcy mają realny wpływ na kształt i kierunki zmian zachodzących w ich najbliższym otoczeniu. Uwagi i opinie zgłaszane przez interesariuszy są wnikliwie analizowane i stanowią cenne źródło wiedzy przy opracowywaniu dokumentów oraz planowaniu działań rewitalizacyjnych.

13.1. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

W dniu 20 marca 2025 roku na stronie internetowej Gminy Wysokie (<https://wysokie.pl/aktualnosci/n,378767,ogloszenie-o-konsultacjach.html>) opublikowano ogłoszenie w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Wysokie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie.

- Odnawialne Źródła Energii
- Program Czyste Powietrze
- Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
- Sesje Rady Gminy
- Ogłoszenia i informacje Wójta
- Gospodarowanie odpadami
- Nieodpłatna Pomoc Prawna

OGŁOSZENIE O KONSULTACJACH

DRUKUJ ZAPISZ

Konsultacje społeczne dotyczące projektu uchwały Rady Gminy Wysokie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie.

Wójt Gminy Wysokie zaprasza mieszkańców Gminy Wysokie do udziału w konsultacjach społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Wysokie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie.

Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone w dniach 21.03.2025 r. – 03.04.2025 r.

Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone w formie karty konsultacyjnej (do pobrania w sekretariacie Urzędu lub ze strony internetowej www.wysokie.pl)

Informacja została umieszczona na stronie głównej Urzędu Gminy <https://wysokie.pl/urzed/> w sekcji Gminny Program Rewitalizacji:

PORADNIK
KLIENTA

GMINNE
INWESTYCJE

MAPA GMINY

Pomoc prawna

URZĄD

DRUKUJ DRUKUJ ZAPISZ ZAPISZ

Władze
Dane urzędu
Struktura urzędu
Pracownicy urzędu
Godziny Pracy
Dostępność

- Władze
- Dane urzędu
- Struktura urzędu
- Pracownicy urzędu
- Godziny Pracy
- Poradnik Klienta

 Klauzula informacyjna RODO, plik: Rozszerzenie: pdf, Rozmiar: [54.51 KB]
Inspektor Ochrony Danych Osobowych: Ewa Fidecka e-mail: iod@data-partners.pl

Gminny
Program
Rewitalizacji

Powrót

Pełna treść ogłoszenia dostępna była pod linkiem:
https://cdn.2pprojekt.pl/media/userfiles/wysokie.pl.2/Ogloszenie_o_konsultacjach.pdf

OGŁOSZENIE O KONSULTACJACH

Wójt Gminy Wysokie zaprasza mieszkańców Gminy Wysokie do udziału w konsultacjach społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Wysokie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie.

Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone w dniach
21.03.2025 r. – 03.04.2025 r.

Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone w formie karty konsultacyjnej (do pobrania w sekretariacie Urzędu lub ze strony internetowej www.wysokie.pl)

Wszelkie uwagi do projektu dokumentu należy przesłać na formularzu karty konsultacyjnej na adres poczty elektronicznej: sekretariat@ugwysokie.pl lub złożyć w formie papierowej w sekretariacie Urzędu Gminy Wysokie, pod adresem: Urząd Gminy Wysokie, ul. Nowa 1, 23-145 Wysokie

Z projektem uchwały można zapoznać się w siedzibie Urzędu Gminy w Wysokiem w godzinach pracy urzędu w pokoju nr 10 lub na stronie Gminy Wysokie: www.wysokie.pl

Wyniki konsultacji w sprawie przedstawionego projektu uchwały mają charakter opiniodawczy.

Załącznikiem do ogłoszenia był projekt uchwały Rady Gminy Wysokie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie wraz

z załącznikami: Diagnozą obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie oraz mapą obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykonanej zgodnie z wymogami Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) czyli z wykorzystaniem mapy zasadniczej w skali 1:5000 opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego pod linkiem: https://edziennik.lublin.uw.gov.pl/WDU_L/2025/1262/akt.pdf

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Lublin, dnia 5 marca 2025 r.

Poz. 1262

Podpisany przez:
Grzegorz Włodarczyk, LUBW
Data: 05.03.2025 12:18:08

UCHWAŁA NR IX/62/2025 RADY GMINY WYSOKIE

z dnia 21 lutego 2025 r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Wysokie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie

Na podstawie art. 30 ust. 1 i art. 5a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465, z późn. zm.), art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz § 8 ust. 1 załącznika nr 1 do uchwały Nr XXVIII/203/2021 Rady Gminy Wysokie z dnia 29 września 2021 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami Gminy Wysokie, uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Przeprowadza się konsultacje w zakresie treści projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone w formie karty konsultacyjnej. Wszelkie uwagi do projektu dokumentu należy przesłać na formularzu karty konsultacyjnej na adres poczty elektronicznej: sekretariat@ugwysokie.pl lub złożyć w formie papierowej w sekretariacie Wójta Gminy Wysokie, pod adresem: Urząd Gminy Wysokie, ul. Nowa 1, 23-145 Wysokie

3. Konsultacje odbędą się w terminie 14 dni tj. począwszy od pierwszego dnia po dniu wejścia w życie niniejszej uchwały.

4. Zasięg terytorialny konsultacji obejmuje teren gminy Wysokie, co oznacza, że do udziału w konsultacjach społecznych są uprawnieni wszyscy pełnoletni mieszkańcy gminy Wysokie.

§ 2. Konsultacje mają na celu poznanie opinii mieszkańców Gminy Wysokie na temat proponowanej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wysokie.

§ 3. Informacja o wynikach konsultacji wraz ze stanowiskiem Wójta zamieszczone zostaną na stronie internetowej Urzędu Gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu w terminie do 30 dni od zakończenia konsultacji.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wysokie.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

Przewodniczący Rady Gminy
Wysokie

Ogłoszenie Wójta Gminy Wysokie w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Wysokie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie zostało umieszczone również na stornie BIP Gminy Wysokie na stronie <https://ugwysokie.bip.lubelskie.pl> w sekcji Ogłoszenia -> Aktualności oraz na tablicy informacyjnej w siedzibie Urzędu Gminy Wysokie.

Jesteś tutaj: [BIP](#) | [Ogłoszenia](#) | [Aktualności](#) Wyszukaj, (min. 3 znaki)

BIP

- Informacje podstawowe
- Urząd Gminy
- Jednostki Organizacyjne
- Prawo miejscowe
- Sprawozdania finansowe
- Inne Dokumenty
- Ogłoszenia
- Aktualności**
- Przetargi

Aktualności

Wyświetlaj: rekordów Szukaj:

- Data utworzenia: **2025-04-18**
Tytuł: **Konkurs na wybór partnera do realizacji projektu w ramach FEL 2021-2027**
- Data utworzenia: **2025-04-10**
Tytuł: **Konkurs na wybór partnera do realizacji projektu w ramach FEL 2021-2027**
- Data utworzenia: **2025-03-20**
Tytuł: **Ogłoszenie o konsultacjach społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Wysokie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie.**

Źródło: <https://ugwysokie.bip.lubelskie.pl/index.php?id=79>

Jesteś tutaj: [BIP](#) | [Ogłoszenia](#) | [Aktualności](#) Wyszukaj, (min. 3 znaki)

BIP

- Informacje podstawowe
- Urząd Gminy
- Jednostki Organizacyjne
- Prawo miejscowe
- Sprawozdania finansowe
- Inne Dokumenty
- Ogłoszenia
- Aktualności**
- Przetargi
- Oferty inwestycyjne

Szczegóły dokumentu

[Powrót do listy dokumentów](#)

Tytuł	Ogłoszenie o konsultacjach społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Wysokie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie.
Status	Obowiązujący
Data utworzenia	2025-03-20
Plik	Plik źródłowy pdf 51 KB pobrano: 14 razy
Załączniki	Karta konsultacyjna docx 12,8 KB pobrano: 6 razy

Źródło: https://ugwysokie.bip.lubelskie.pl/index.php?id=79&action=details&document_id=2142290

W treści ogłoszenia zawarto termin konsultacji społecznych: od 21 marca 2025 roku do 4 kwietnia 2025 roku, adres do przesyłania uwag: adres elektroniczny: sekretariat@ugwysokie.pl oraz adres do doręczeń w formie papierowej: sekretariat Wójta Gminy Wysokie, Urząd Gminy Wysokie ul. Nowa 1, 23-145 Wysokie.

Konsultacje były przeprowadzone w okresie od 21 marca 2025 roku do 4 kwietnia 2025 roku (14 dni). W tym okresie mieszkańcy dzwonili i zadawali pytania o projekt uchwały Gminy w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, diagnozę czy ogólne informacje na temat procesu przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie. Na wszelkie pytania udzielano odpowiedzi i stosownych informacji niezwłocznie.

W terminie konsultacji nie wpłynęła żadna opinia lub uwaga dotycząca projektu uchwały Rady Gminy w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ani dotycząca załączników do projektu uchwały tj. Diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie ani załącznika graficznego –

tj. mapy Gminy Wysokie prezentującej delimitację obszarów zdegradowanych i proponowanego obszaru rewitalizacji.

13.2. Konsultacje Gminnego Programu Rewitalizacji

(do uzupełnienia po zakończeniu konsultacji społecznych)

13.3. Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.), projekty dokumentów strategicznych – takich jak Gminny Program Rewitalizacji – podlegają procedurze oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ), jeżeli ich realizacja może znacząco oddziaływać na środowisko. Ustawodawca przewidział jednak możliwość odstąpienia od sporządzania strategicznego raportu oddziaływania na środowisko, o ile zostanie to uzgodnione z odpowiednimi organami, w tym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska (RDOŚ).

W świetle art. 47 ust. 1 ustawy, organ opracowujący projekt dokumentu (w tym przypadku gmina) zobowiązany jest do przeprowadzenia tzw. screeningu, czyli analizy, czy projekt może wymagać przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jeżeli uzna się, że GPR nie będzie powodować znaczących skutków środowiskowych, może wystąpić z wnioskiem o odstąpienie od sporządzenia raportu OOŚ. Warunkiem formalnym takiego odstąpienia jest jednak uzyskanie pozytywnego uzgodnienia ze strony RDOŚ oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

Uzgodnienie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska ma charakter obligatoryjny i stanowi kluczowy element procedury zapewniającej zgodność planów rewitalizacji z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz wymogami ochrony środowiska. RDOŚ ocenia projekt dokumentu strategicznego pod kątem potencjalnych zagrożeń dla środowiska, biorąc pod uwagę m.in. skalę i charakter planowanych działań, ich lokalizację oraz możliwość oddziaływań skumulowanych. W przypadku GPR, który obejmuje zarówno aspekty przestrzenne, infrastrukturalne, jak i społeczne, szczególnej uwagi wymagają np. przedsięwzięcia ingerujące w zielenią miejską, gospodarkę wodno-kanalizacyjną czy obszary objęte ochroną przyrody.

Procedura uzgodnieniowa służy również zapewnieniu transparentności i włączeniu społeczeństwa w proces planowania. W przypadku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, gmina zobowiązana jest do przeprowadzenia konsultacji społecznych, o których mowa w art. 39 ustawy.

Mieszkańcy mają wówczas prawo zapoznania się z projektem dokumentu oraz wniesienia uwag i wniosków.

W świetle powyższego, uzgadnianie Gminnego Programu Rewitalizacji z RDOŚ – nawet w przypadku odstąpienia od raportu OOŚ – stanowi istotny element systemu prawnego, mającego na celu zapewnienie zgodności działań rewitalizacyjnych z wymogami ochrony środowiska oraz zasadą zrównoważonego rozwoju. Jest to również narzędzie zwiększające jakość planowania lokalnego oraz akceptację społeczną dla podejmowanych działań.

Do uzupełnienia po uzgodnieniu odstąpienia od raportu oddziaływania na środowisko z RDOŚ.

14. Spis tabel, schematów, map

Tabela 1. Sołectwa gminy Wysokie	13
Tabela 2 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Wysokie w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	15
Tabela 3. Wartości wybranych wskaźników delimitacyjnych dla gminy na tle powiatu, województwa i kraju	19
Tabela 4. Wskaźniki delimitacyjne sfery społecznej w sołectwach Gminy Wysokie..	20
Tabela 5. Liczba podmiotów KRS na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Wysokie	25
Tabela 6. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy Wysokie	28
Tabela 7 Wskaźniki delimitacyjne w sferze ochrony środowiska	29
Tabela 8. Wskaźniki delimitacyjne w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.	31
Tabela 9. Delimitacja obszaru zdegradowanego według wskaźników delimitacyjnych	32
Tabela 10 Presje znaczące oraz główne źródła presji dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Wysokie.	48
Tabela 11 Uwarunkowania i zalecenia dla form ochrony przyrody - zestawienie	50
Tabela 12. Zestawienie wskaźników delimitacyjnych w sferze społecznej	53
Tabela 13. Zestawienie wskaźników delimitacyjnych w sferze gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej	53
Tabela 14 Delimitacja obszaru zdegradowanego według wskaźników delimitacyjnych	55
Tabela 15 Cele i kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wysokie na lata 2025-2035 z perspektywą do 2024	60
Tabela 16 Zestawienie komplementarności celów strategicznych GPR z celami Strategii Rozwoju Ponadlokalnego (...) „BYSTRZYCA	64
Tabela 17 Zestawienie komplementarności celów strategicznych GPR z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	66
Tabela 18 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie	70
Tabela 19 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne obszaru rewitalizacji Gminy Wysokie	79
Tabela 20 Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć	82
Tabela 21. Zakres zadań Koordynatora ds. rewitalizacji i zespołu do spraw rewitalizacji	88
Tabela 22 Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	90
Tabela 23 Wskaźniki delimitacyjne podlegające monitorowaniu w stosunku do danych delimitacyjnych – rok bazowy 2023	92
Tabela 24 Wskaźniki monitoringowe projektów GPR powiązane z programem FEL 2021-2027	94

Schemat 1 Proces wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wysokie.....	17
Schemat 2 Schemat struktury GPR w zakresie wizji, celów i kierunków działań	59
Schemat 3. Schemat zgodności GPR z dokumentami lokalnymi	64
Schemat 5. Schemat struktury przedsięwzięć rewitalizacyjnych	68
Schemat 6. Schemat spójności i uzupełniania się działań w ramach GPR.	69
Mapa 1. Mapa Gminy Wysokie.....	11
Mapa 2 Położenie Gminy Wysokie na terenie województwa lubelskiego i powiatu lubelskiego.....	13
Mapa 3. Sołectwa gminy Wysokie, w których występuje nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych	22
Mapa 4. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Wysokie	27
Mapa 5 Obszary zagrożenia powodziowego w miejscowości Wysokie	45
Mapa 6 Obszary zagrożenia powodziowego w miejscowościach Giełczew i Radomirka	46
Mapa 8 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Wysokie	56
Grafika 1. Skan Zarządzenia Wójta Gminy Wysokie w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji.....	89